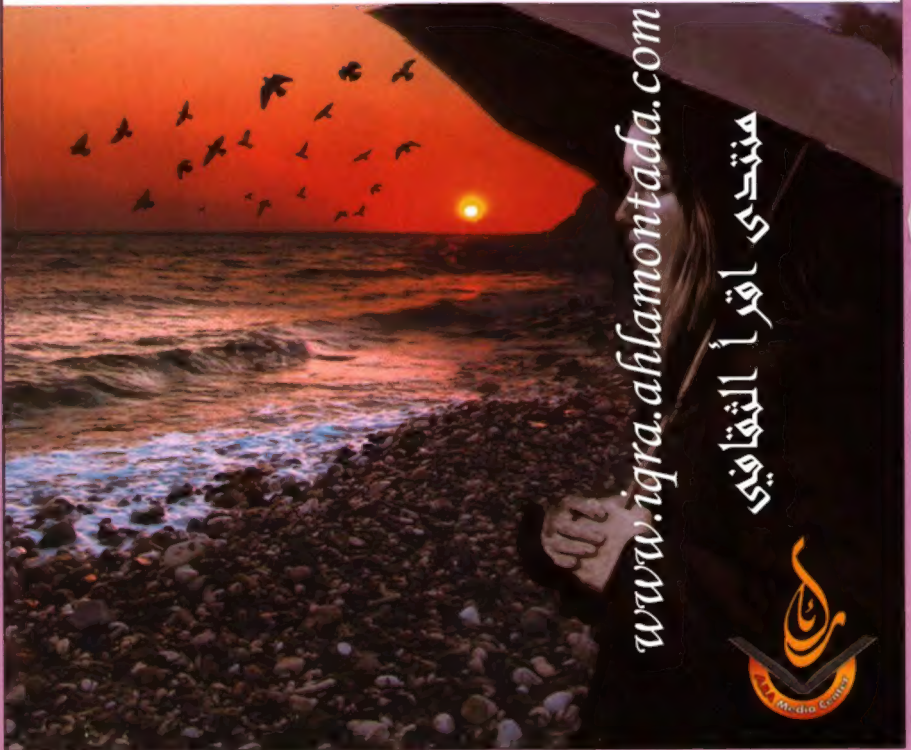

خالد نیر توغروں

سیدا

نزاره کانی ژبانی لاویک

www.igra.afsamontada.com

منتدی اقرأ الثقافی

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

سَيِّقْدَا

ئازارەکانی ژبانی لاویک

نووسەر : خاليد ئىرتوغروڭ
 ومړگړې : پېشرهو هيووا احمد
 دارشتمه وى: بههره محمدعلى
 نؤبهى چاپ : يهكهم

سَيِّدَا

تازارمکانی ژبانی
 لاويك

له بهرپوه بهرانيه تي گشتي کتبخانه گشتييه کان
 ژماره (۲۸۷۰) ي سالي ۲۰۱۲ ي پي دراوه

www.ara-m.com
 ara.m@hotmail.com

ناونند راکړاندفت لارا

0770 358 7100 - 0750 106 9589 - 0748 013 4669

بنکدي سره کي پلاو کر دنه وې بهر همه کلي ناومندي راگه پاندي لارا - سلیماني - شقایي پیرمیرد

سىقدا

ئازارەكانى ژيانى لاويك

نووسىنى

خالىد ئىرتوغرول

ومرگىپرانى

پىشپەو ھىوا احمد

جاپى يەكەم

۱۴۲۴ ك - ۲۰۱۳ ز

پیشہ کی نووسہر

ئەم کتیبە چیرۆکیکی راستە قینە یە. بەلام لەسەر داوای ئەو کەسانەی بەشێکن لە چیرۆکە کە ناوی خوازاو بەکارهێنراوە.

ئەم پووداوە کەم وێنانەم راستەوخۆ لە زمانی شایەتکاری پووداوەکانەوە وەرگرتووە و سەر لەنۆی دامپشتوونەتەوە، بەبێ ئەوەی گۆرانکاری تێدا بکەم.

ئەم کتیبە باسی ژانی پێ دەرد و مەینەتی کچیکی عازەب دەکات کە شوێن خەیاڵ و ئارەزووەکانی کەوتوو.

زنجیرەی پووداوەکان هێندە کاریگەر و ئاواژەن لەکاتی خوێندنەوەیاندا سەرسام دەبن و ناتوانن فرمیسکە کانتان پابگیرن. لەوەش گرنکتر لە بەرامبەر ئەم هەموو راستییە سەرسوڕهێنەرانی ژياندا هەست دەکەیت کاتی ئەوەیە چاویک بە ژيانی خۆتدا بخشینیتەو، بەتایبەتی کاتیگ تێگەشتی خۆشەوێستی و عەشقی هەلە، یان دەورووبەری خراپ چۆن مەژۆڵە ناودەبەن.

ئەم بەرھەمە چیرۆکیکی پێ لە پەند و وانەیە و دوورە لە هەموو هەلبەستراویک، پووداوەکان چۆن پوویاندابێت ئاوا نووسراون. لەبەر ئەم هۆشە نابێت لەپەڕی ئەدەبییەو وەک پۆمان و چیرۆک هەلبەسەنگێنرێت.

ئامانچ لە نووسینی ئەم کتێبە یارمەتیدانی ئەو کەسانە یە کە لە نێو
 داڕووخانی مەعنە ویدان، بە تاییبە تیش گەنجان، لە پێگەی پیشاندانی
 نمونە ی زیندوو و پڕ پەند و خستنه پووی چاره سەر بۆ کێشه کان و،
 پووبه پوو کردنه وه ی کەسه که له گه‌ڵ پووی پاسته‌قینه‌ی دروستبوونیدا.
 کتێبە که خوێندکارانی بنه‌رته‌ی و ئاماده‌یی کردووه‌ته ئامانچ. له‌به‌ر
 ئەوه هه‌ولداروه که له نووسینیدا شێوازێکی ساده و په‌وان به‌کاربهێنرێت
 و، له‌بری ئەوه‌ی پۆمان یان چیرۆک بێت کۆمه‌له‌ پووداوێکه له پاستیه‌کانی
 ژیان وه‌رگیراون و په‌یامێکی شه‌ بۆ ژیان.
 دنیاشین له‌گه‌ڵ خوێندنه‌وه‌یدا، هه‌ول ده‌ده‌ن هاوێکانیشتان
 ببخوێننه‌وه.
 ئەگه‌ر ده‌تانه‌وێت خۆتان له‌ ئاوێنه‌ی ژياندا ببیننه‌وه، تکایه
 فرموی...

خالید ئیرتوغروڵ

تەلەفۇنىڭى پىر نەيتى

پۇڭىڭى يەك شەممە بوو. سەر مېزەكەم پىر بوو لە و نامە پىر مانايانەى
لە خويئەره كانمەوہ بۆم دەھاتن و بەپاستى لە ناوياندا نوقم بووبووم، لەناو
دونيای پىر نەيتى و بە ئازارى ئەو چىرۆكانەدا بە دەنگى تەلەفۇنىڭ بەئاگا
ھاتم. ئەوہى قسەى لەگەلدا كردم خاتوونىڭ بوو ھيئەدە بە جۆش و
خرۆشەوہ قسەى لەگەلدا كردم ھەستم كرد خەرىكە دلى دەوہستيت.

بە دەنگىڭى پىچىر پىچىر دەستى كرد بە قسەكردن:

- بېوورە، من تەلەفۇنم بۆ خالىد ئىرتوغرولۇ كىردىم.

منىش بۆ ئەوہى كەمىڭ بېتەوہ سەر خۆى وتم:

- كام خالىد ئىرتوغرولۇ؟

- خالىد ئىرتوغرولۇى نووسەر، ئەوہى پۇمانەكانى محمدى دوزجەيى و

ئايستىلى نووسىوہ.

- فەرموون من خالىد ئىرتوغرولۇم.

ھەر ئەوہەندەم وت، بەدەنگىڭى بەرز ھاوارى كىردو وتى:

- ئەوہ ئېوہن مامۇستا، بېوا بىكە ئىستا خەرىكە دلم دەوہستيت.

- بەلى ديارە، بەلام پىويست بەوہ ناكات، چونكە منىش مۇڭىڭى

ئاسايىم، تاكە جياوازيما ئەوہىە من نووسەرم و ئېوہ خويئەر.

پیش نه وهی باسی خوی بکات هه ندیک پرسیارم لی کرد بۆ نه وهی بیته وه
سه ر خوی، که هه ستم کرد خوی کۆکردوه ته وه نه وکات وتم:
- نیستا فه رموون، گویم لی تانه.

نه ویش به م شیوه یه دهستی پیکرد:

- ئای خوا له تۆ پازی بیت ماموستا گیان، خه ریک بوو ده بورامه وه و
ده که وتم. باش بوو که مێک هاتمه وه سه ر خۆم.

ماوه یه کی که مه به به ره مه کانت ئاشنا بووم. به راستی "نه و پیاوه ی
له دووی خوی ده که ریت" و "محمدی دوزجی" و "نایسیل" نۆد کاریان
تیکردم. بپوا بکه به هۆی نه وانه وه هیشتا له سه ر خۆم نیم.

له پاستیدا نمونه ی نه و پووداوانه و بگره خراپتریش به سه ر خۆمدا
هاتوون. بۆیه کاتی که ده یانخوینمه وه کارم تیده که ن، هه ر ده لێی له و
کتیبه نه دا باست له ژیا نی من کردوه، له هه موو پسته یه کدا ژیا نی خۆم
ده بینمه وه.

نه و خانمه نه ی توانی له وه زیاتر خوی بگریت و دهستی کرد به گریان،
هه م ده گریا و هه م باسی ژیا نی خوی ده کرد، نه و ده بیوت و منیش خه ریک
بوو جه رگم له ت ده بوو. ئای خوا به گیان نه وه چ ژیا نی که بوو! من توانای
گو یگرتم نه بوو چ جای نه وه ی نه و پووداوانه م به سه ردا بیت! ته نانه ت
بیر کردنه وه ش له و پووداوانه ده یخستمه له رزین و، دونه یای له به رچاوم
سه ره و ژێر ده کرد.

به رده وام بوو له قسه کردن و وتی:

- که کتیبه کانتم خوینده وه، بیرم که وته وه هه ندیک په یامی گرنگم هه یه پئویسته به مرۆفه کان و به تاییه تی به گهجه کانی بگه یه نم، بۆ ئه وه ی ئه وانیش سوود له ئه زموون و ژیا نی پر ئازارو مهینه تیم وه ریگرن.

پئویسته به سه رهاتی ژیا نی خوشت بۆ باس بکه م و به نهینی نه مینیتته وه، تا چیت پرۆانه هه زاران که سی پاک نه که ونه هه مان داوه وه.

من به موعجیزه له دهستی ئه و سه مکارانه پرگرم بوو که بازرگانی به نامووسی خه لکه وه ده که ن، له وانه یه ئه وانه ی ده که ونه ئه و داوه وه هینده ی من به ختی پرگار بوونیان نه بیّت، ده مه ویت باسی هه موو ئه و داوانه بکه م که تییان که وتم، تا وه کو ئه گه ر که میکیش بیّت یارمه تی گهجه کان بده م.

مامۆستا، پئویسته شتیک بکه م، من له ناو زه لکاوی ئه و تاوانه نه فره تیانه دا جوانیم له ده ست چوو. ده مه ویت بیّت به وانه یه ک بۆ ئه وانه ی ئاره زووی دنیا په تی خستوه ته ملیان و هه لێ خه له تاندوون، با که سی تر ئه و ئازارانه نه چیژیت.

ئه م خانمه به ئاه ی هه له کانی رابردوویه وه ده سووتا، به سه رهاتی ئه م خانمه که له نێو ئازاردا ده تلایه وه زۆر کاری تیکردم. نوایین جار وتی:

- مامۆستا، بۆ ئه وه ی هه موو ژیا نتمان بۆ باس بکه م بانگهێشتان ده که م، ناو نیشانه که ت ده ده می، چاوه پیم به زووترین کات سه ردانمان بکه یه ت، تکایه چاوه پیتین.

بۆ نووسه ریک له م هه واله خوشت ده بی چی بیّت؟ بی ئه وه ی کات به فیرێ بده م به پێی که وتم.

دواى يه کترناسينىکى کورت، ئه م خانمه به پړزه به جوانى خوى باجى
هه له کانى دابوو، ده ستي کرد به گيرانه وى به سهراتى خوى.

ئاي خوايه گيان ئه م خوشکه مان چى کردووه، زنجيره پووداويک بوو
جه رگى له ت له ت ده کرد، وامده زانى من گوئگرىک نيم به لکو به شىکم له
پووداوه کان.

له به رامبه ر ئه و پووداوانه ي (سيفدا) خان باسى ده کردن وهك سه مۆل
به ستيووم، هه موو ئه وانه ش كه گوئيان گرتيوو ناگايان له خويان نه مابوو،
ئو پووداوه پې پهنه د ترسناكانه په يامى زور گرنگيان به هه موو كۆمه ل
ده دا.

ئوه وى له سهر ئيمه يه ئه م ياده وه رييه تالانه بخوينينه وه،
ده ورو به ريش هانبددين بيخويننه وه، ئه گه ر نا ئه م به لايانه له نزيكترين
كاتدا له ده رگاي ئيمه ش ده دهن، كاتيك له و ماله ده رچووم هيشتا
فرميسكه كانم وشك نه بوو يونه وه...

له به رامبه ر ئه م به سهراته دا من جه رگم ده سووتا و ناخم ده هه ژا و
دلم پارچه پارچه ده بوو، به دلنباييه وه ئيوه ش خوتان له نيو ئه م
لاپه رانه دا ون ده كن.

بەشى يەكەم

دەئىن: "ھەرشتىك چۆن دەست پى بکات
ھەروا بەردەوام دەبىت" خوا بمان پارىزىت!
ئەگەر ئەم وتەيە وابىت، من كەسىكم پىش
ئەوۋى دەستم پى كرىبىت دۇراندوومە.
بەداخەوۋە وا دەردەكەوۋىت ئەم وتەيە بۆ من
پاست دەرجووبىت..

که چاوم کرده وه یه کهم شتیک بینیم

گریانی دایکم بوو

هەر له دایک بووم پووبه پرووی مردن بوومه وه

هه موو ژيانیک چیرۆک و به سه رهاتی خۆی ههیه، به لام ئه وه ی به سه ر
مندا هات نه چیرۆک ده یگریتته خۆی نه ئه فسانه.

نازانم چۆن ژيانیکى ئاوام بردۆته سه ر؟ چۆن توانیم له ناو ئه وه هه موو
ئازاره دا به ساغی ده ربچم؟ به پاستی کۆمه له پووداوێکن له سنووری لۆژیک
ده رچوون و عه قل له ئاستیاندا ده وه ستیت...

که سیک خوا نه یمرینیت نامریت، له وانه یه خوا ی گه رره منی بۆ ئه وه
هیشته بیتته وه بیه ده رس بۆ ئه وانه ی دوا ی خۆم تا ئه وانیش نه که ونه ناو
هه مان هه له وه.

ده رده سه رییه کانی ژیانم له له دایک بوونه وه ده ستیان پیکرد.

دایکی داماوام له بهر ئه وه ی باوکم زۆری لیدابوو تووشی خوین
به ربوونیکى قورس بوویوو بۆیه من به جهوت مانگی له دایک بووم.

قسه ی هه موو ده وری بهر ئه وه بوو: "ئهم ئافره ته ، هه م خۆی هه م
مندا له که ی ده مرن، ئاخه کى بهرگه ی ئه وه هه موو خوین به ربوونه ده گریت؟

خۆ منداڵەكەش بە ناتەواوی لە دایك دەبێت، ئەویش دواى چەند پۆژێك دەهوات. "جا ئەو كاته كوا دكتور هەيه؟ با هەشبێت كەس نیهی بيبات بۆ لای دكتور..."

باوكم مەيخۆژێكى سەیر بوو، هەموو ژيانى ئەو بریتی بوو لە خواردنەوه و پارە پەیدا كردن بۆ خواردنەوه. كەسێك بوو نامادە بوو هەموو شتێك بكاتە قوربانى خواردنەوه، لەبەرئەوه هیچ گۆتى بەمن و دایكم نەدەدا.

ئەو بێوێژدانە، لەبەرئەوهى نەیتوانیبوو ئەو پارەیهى خێزانهكەى نانى پێ دەكپێت لێى بسەنیت، ئەو ئافەرتە داماوێ دابوو بەر شەق و زلله، ئەوه لەكاتێكدا كە سكهكەى حەوت مانگ بووه.

بۆیه هیچ قورس نیهی پیشبینى ئەوه بكرێت كە چى بەسەر منداڵێكى ناتەواوى وهك مندا دێت، لەكاتێكدا كچى باوكێكى ئاوا خراپ و دایكێكى ئاوا بەدەخت بم كە ناچاربووه بە چارەنووسی خۆى پازى بێت. ئەى ئاشكرا نیهی كە داوهكانى ژيان بۆ ئەو كەسانەیه كە بێكەس و بێسەرپەرشتن، ئەوانەى بەسەر منیشدا دەهاتن هەر لەبەر ئەمە بوو...

ئاه دایكە بێچارەكەم، چەند پۆژ بەدەست خوێن بەربوون و ئازارەوه نالاندوتە، باوكم كە دەهاتەوه هەر نەیدەوت: "ئەرى حالتان چۆنە؟". دراووسى خێرخوازهكانمان سەلامەت بن هەر ئەوان دەستى یارمەتییان بۆ درێژ دەكردین، بەتایبەتى پووره هاجەر...

دايكم وەك جەنازە وابوو

بەپاستى خۋاي گەرە پورە ھاجەرى بۇ ئىمە ناردىبوو، كىردىبوو
بە دراوسىنى ئىمە. ئەو نەبۋايە نازانم ھالمان چۇن دەبوو!

دايكم پىزگارى بوو بەلام چۇن پىزگار بوونىك؟ بەدىرئايى ژيانى بەدەست
كەم خويىنى و نەخۇشى گورچىلە و تەنگە نەفەسىيە وە دەينالاند، ھەموو ئەو
نەخۇشيانەش يادگارى ئەو پۇژانەن. ئەگەر بىمە سەر باسى ژيانى خويىشم،
ئەوا چەندىن جار لەگەل مەرگدا پووبەپوودە بوومە وە، دايكم لە ترسى
مردنى من چەندىن پۇژ فرمىسكى پىشتوۋە.

داۋى ئەو ەي كەمىك پىگەيشتم دىمەنى ئەو خىزانەى لەبەرچاوم بوو
زۇر ترسناك بوو: باۋكىكم ھەبوو چەند پۇژ جارىك بەسەرخۇشى خۇي
دەكرد بە مالدا. بۇيە دەلئىم چەند پۇژ جارىك؛ چونكە زۇر جار ھەر لەو
جىيەى دەيخواردە وە دەمايە وە، كە دەشھاتە وە مالە وە قىيامەتى
بەرپادەكرد. من و دايكىمى دەخستە پىزە وە بۇ تىيەلدان، داۋى شىتى
مەھالى دەكرد، كە نەماندەتوانى بۇى بىكەين، عەقلى لەدەست دەداو
دەبوو تۇپىك لە ئاگر، ھەر لەبەر ئەو ەش بوو ھەزمان نەدەكرد بىتە وە بۇ
مالە وە. دەمانزانى ئەگەر بىتە وە چى پوو دەدات، يان ئەو بوو دايكىمى
دەدايە بەر شەق و زللە، يان منى دەكىشا بەم دىوار و بە دىوارد،
دواترىش بىبەزەبىيانە جىي دەھىشتىن.

لە جىھانى منداللىمدا ئەو ەندە دەترسام بىو ەستان لەخوا دەپارامە وە:
"خۋايەگيان باۋكم بمرىتە با پىزگارمان بىت."

بیر بکه نه وه، کچنکی ته مه ن پینج سال که کاتی وایه سته بوونه به
باوکه وه، نژای شه پ له باوکی بکات و بلیت: "خۆزگه بمردایه و پزگارمان
بوايه."

دایکیشم خه ریک بوو له ناو نازاره کانیدا نغۆده بوو، وهک شه وهی
نه خۆشییه که ی خۆی به س نه بیت، شه و حاله ی باوکه له لایه ک و له لایه کی
دیکه ی شه وه داواکارییه کانی براکه م ته واو نه ده بوو. نای خوابه گیان، چۆن
ده توانیت شه و باره قورسه هه لېگریت! دایکی بیچاره م پۆڙ به پۆڙ
ته ندروستی خراپتر ده بوو، سه رباری شه وش بۆ ژيان تیده کۆشا.

نای دایه گیان! تو چ پۆژانیکت به سه ربرد...

دایکی سته م دیده م که م خۆینی و، نه بوونی دهرمان و، په نگه زهرده
په پویه که ی و، ته نگه نه فەسییه که ی شه و هه سته ی بۆ دروست ده کردین که
بلتین وا ده خنکیت. له بهر نازاری گورچيله شی حالی ته واو تیکچوو بوو.

دهرده واری و هه ناسه ساردی دایکه ته نیا شه وانه نه بوو به لکو خه می
پیداویستی مالیشی له سه ربوو. له خانویه کی کریدا بووین، پتویست بوو
هه موو پۆژیک خواردن لیبهریت و پیداویستییه کانی پۆژانه ش ناماده بکریڼ.

شه ی پاره کوا؟

باوکه له جیبی شه وه ی پاره ی نانیکمان بۆ په یدابکات، شه وه ی له
ده ستیشماندا بوو ده یبرد و ده پۆیش. دایکیشم که نه یده توانی پاره په یدا
بکات، ده چوو له لای دراوسیکه مان ناردی ده هیتا ده یکرد به نان و سکی
نیمه ی پتێر ده کرد. له و سالانه دا هیه ده رامه تمان نه بوو، به لام شه وه
هه بوو دایکه دروومانی باش ده زانی، دراوسیکانیش له بهر یارمه تیدانی،

هەندىك شتى بچووكيان دەهيتاوپيتيان دەدوورى، بەلام دايكم ئەوهەندە
حالى خراپ بوو كه نهیدهتوانى ئەوەش بكات.

ئەندامىكى دىكهى خىزانەكه مان، برا گەورەكم بوو كه دوو سال له
من گەورەتر بوو. ئەو كه سىكى زۆر ژىر بوو، پىنگەيشتووييه كهى له ئاست
تەمەنيدا نەبوو، پوره هاجەريش زۆر خوشى دەويست.

هەموو جارىك دەيوت: "ئەم كوپە پياوئىكى زۆر گەورەى لى
دەردەچىت، بەلام ئەم كچە مەگەر بەس خودا بزانىت سەرى كى
دەخوات!"

رەپەردووى خىزانەگەم

باوكى دايكم له يوگسلافياوه هاتووه و له توركيان نيشتهجىبووه.
له چوار خوشك و برا دايكم بچووكترينيان بووه و خوشك و براكانى دىكهى
زوو مائىئاوييان له ژيان كردووه. بەپاستى مردنى هەريەكىيان خۆى بۆ
خۆى تراژىدياىەك بووه. نەنكم و باپىرم له دواى ئەوانەوه وەفاتيان
كردووه. كهواتە دايكم كۆتا كەسى ئەو پەچەلەكه بووه، هەرلەبەر ئەوه
بوو هيچ كەسى نەبووتا دەردى خۆى بۆ باس بكات و لاى بىمىنىتەوه.

باوكيشم خەلكى ئىزمىر بوو، بالابەرزو قۆز و قۆز زەرد بوو، هەر
ئەوەيش بوو بوو بە بەلا بەسەرييهوه، لەبەر ئەوه بوو خواردنەوه و ئافەرت
و قومار ژيانى بوون.

دايكم، كه زۆر توورە دەبوو له باوكم پىي دەوت: "شىتى يۆنانى".
جا نازانم له توورەبييدا واى دەوت يان شتىك هەبوو دەريارهى باوكم

دەيزانى. ئەو ەندە دەزەنم ئەو كەسنىكى زۆر شەپزە و بېھەست و سۆز و بەزەبى بوو، ھىچ ترسى خوداى لەدەدا نەبوو.

لاى ئەو پىرۆزىيەكانى ەك ئايىن و بىرۈياو ەپو پەوشت ھىچ مانايەكيان نەبوو، ھەستى بۆ داب و نەرىت و بەھاكان نەبوو، ئەو ەستىبومىيە گومانەو ەبەرامبەر بە باوكم كە چۆن مەوۆ ئەو ەندە لە داب و نەرىتك دادەبەرىت كە لەناو كۆمەلگادا ھەبوپەت و پەو ەى گەرى نەدرابەت و، بگاتە ئەو پادەپەى ناوا بۆيۆزەنانە لەگەل خەزانە كەيدا مامەلە بگات. ئەو دايكەم كە لە كچەنيدا زۆر جوان بوو، بەھۆى نەخۆشەپەكانىيەو ە چۆكى داداۋو پەنگى مردووى لىنەشتوۋو.

يارمەتەپەكانى پوورە ھاجەر

ئەو ھەموو ناپەھەتى و ناخۆشى و بېچارەپەپەى لەمالى ئىمەدا بوو ئەگەر كەمىكىش بېت پوورە ھاجەر لەسەرى لا دەبەردىن.

پوورە ھاجەر ەك فرەشتە واپوو، ەك ئەو ەى ئىمە مندالى ئەو بىن بالى بۆ كەردبووینەو ەدەپوېست بېتە دەرمان بۆ دەردەكانمان. ئەو تاكە سەراۋەى وەى دايكەم و تاكە پەشتىوان و جىپى پازى دايكەم بوو. بەردەوام دلى دايكى دەدایەو ە، پەپوېستەپەكانمانى دابىن دەكرد و دەرمانى دەھىنا و دلى دەدایەو ە. جگە لەو ەى ھەموو مانگىك بەناۋى ئەو ەى لەملا و ئەولاول ھاتوۋو، بېزك پارەى دەدایىن.

لە يادەو ەرى ئەو پۆزانەدا قەسەكانى پوورە ھاجەر ە ەر لەبەرە، كە دەھاتە مالمان ئىمەى لە دەورى خۆى كۆدەكردەو ە وائەى باو ەپ و قورئانى پى دەوتەن، باسى پەپەمبەرەكەمان ﷺ و پۆزى دواپى و

به ندایه تی خوای گوره ی بۆ ده کردین. ئه وهنده چیرۆکی ئایینی خووشی بۆ ده گێڕاینه وه هه موومان هه زمان له گوێگرتهی بوو. نوێژ و به رسته ش له وه وه فیژیوین. هه موو نزاکانی پێ له به رکردبووین، جگه له وه ش کوپه زایه کی له ته مه نی مندا هه بوو، که ده هات ئه ویشی ده هیتا، له گه ل ئه و یاریم ده کرد، باشتترین هاو پێم بوو.

په وره هاجه ر به رده وام (په یامی بیهماران) ی بۆ دایکم ده خوینده وه و هه ولێ ده دا له به ر ئه و نا په حه تی و ناخووشیا نه ی تووشی دایکم بوو بوو دلێ بداته وه، وه ک گه وره ی ماله که ی لێ ها تبه وو. جار به جار ئه و چاودێری کاره کانهانی ده کرد، جا به دلنیا ییه وه ئه وه گه وره ترین لوتفی خوا بوو به سه ر ئێمه وه. ئه گه ر ئه و نه بوایه هه رگیز نه ده گه یشتینه ئه م کاته، به تاییه تی دایکم که به بێ ئه و نه ده ژیا.

په نگ و پوهی په وره هاجه ر وه ک دلێ پاک و بێ گه رد بوو. وه ک ئه وه ی سۆز و به زه ییه که ی له دل و ده روونیدا په نگه ی دایته وه.

تا که که سێک که باوکم شه رمی لێ ده کرد ئه و بوو، که ده هاته وه ماله وه بیهینیایه په وره هاجه ر له وێیه نه ده هاته ژووره وه، یه که سه ر ده پۆشت.

سالانی ته مه نمان له نێو ناخووشی و نه هاته تیه کی وادا به سه ر به رد که به رگه گرته ی زۆر ته سته م بوو. له گه ل برا که مدا له نێو بێچاره یی و نه بوونی پێداوێستیدا له سه ر خوێندن به رده وام بووین. دایکیشم بۆ په یدا کردنی پاره ی ده رمان و خواردن و کرێیی خانووه ر ته سه ر و ته وه سه ری بوو.

هه والى يهكهم بهلامان پيگه يشت

سه ريارى نه وهى باوكم عارهق خۆر بوو و كه دهگه پايه وه بۆ ماله وه
نازاريشى ده دايىن، بهلام هه رچۆن ئيك بيىت نهو باوك بوو. راست بوو زۆر
نه ده هاته وه ماله وه، بهلام به لايه نى كه مه وه له پويى ده ره وه دا وهك گه وه
و پاريزه ريك بوو بۆ ئيمه.

ده پۆڭ بوو هيچ هه واليكمان له باوكم نه بوو، دايكيشم زۆر شله ژابوو.
ده ستي كر دبوو به گه پان به راست و چه پدا و ده يوت: "هه رگيز بۆ
ماوه يه كي نه وه نده دريژ له ده ره وه نه ماوه ته وه. باشه بلتي چى به سه ر
ئهم پياوه دا هات بيىت؟" له هه موو ناسراوه كانمان پرسى، چوييه هه موو
نهو شوينا نهى بۆى ده چوو، بهلام باوكم ديار نه بوو.

دايكي داماويشم ده ستي كر دبوو هه فرميىسك پرشتن بۆ نهو پياوهى
هه موو ژيانى لى كر دبوو ده زهخ و، نه خو شى خستبوو و له ناو نهو هه موو
كي شه يه دا به جيى هيشتبوو.

ديار نه بوو... له هه يچ جييه كه نه مان دۆزيبه وه... نه مان توانى له هه يچ
جييه كه وه شوين پيى بدۆزيبه وه. له هه ركه سمان بپرسيايه ده يوت:
"ئيمه يش پازده بيست پۆژيكه نه مان ديوه."

له نه نجامدا خراپى و ناپاكي باوكميان قوت دا. نهو پيگا هه له يه و، نهو
مروقه خراپانهى ده ويه رى وهك چۆن هه زاران مروفيان له ناو برد،
باوكميشميان به گه نجى برد. تا ئيستاش هه يچ هه واليكمان له باره يه وه
به ده ست نهگه يشتوه.

ئىمە پىمان وايە گۈلەيەكى وئلى بەر كە وتروە و لە شوئىنك فېرپيان داو، ھەرلە بەر ئەو يە كە دواى ئەم ھەموو سالاھىچ ھەوالىكمان لىي نىيە، لەوانە يە باوكم بە ھۆى ئەو ئىشە خراپانەو كە دە يكردن ئازارى بە زۆر كە س گە ياندېت و دوعاى خراپى زۆر لىكرابىت ھەر بۆيە لە و پتە دا ھەوتا. ۋەك دەلئىن: "گۆزەى ئاۋ لە پىي كانىدا دەشكى" يا "چى بچىتتت ئەو دە دورىتەو".

پوورە ھاجەر ئىمەى كۆكردەو

من لە دوايىن سالى قۇناغى ناوھەندى دەمخوئىند، برا گەورە كەشم لە قۇناغى دووى ئامادەيى بوو. ئىتر كۆرە گەورەى مالە كە مان براكەم بوو. ھەم كارى دەكرد و ھەم دەيخوئىند. ھەموو پىداۋىستىيە كانمانى دابىن دەكرد، بۆ چاكبۈنەو ھەى دايكىشم زۆر بە پەرش بوو. زۆر ژىر و سەر پاست بوو. خاۋەنى كەسايەتتەيەكى باش بوو، دەيزانى چۆن ھەلسوكەوت دەكات.

بەدلىيايىشەو پوورە ھاجەر نەبووايە نەماندەزانى چى بكەين. خواى گەورە بۆ ھەتاھەتايە لە پوورە ھاجەر پازى بىت... ھەم دايك بوو بۆمان ھەم باوك، دايك بەدەم دوعاى خىرەو دەيوت: "لە خواى گەورە بەزىاد بىت، لەجىي باوكتان ئەمى بۆ ناردووين".

لەدواى مردنى باوكم ئەوھەندە گۆزەرانمان خراپ بوو بوو كە نەدەمانتوانى كرئى خانوۋەكە بدەين نە پىداۋىستىيە كانىشمان دەست بخەين. وامان لىھاتبوو بۆ پارچە نائىك لىمان قەوماوو. پوورە ھاجەرىش ئىمەى بردە ژۆرەمىنى مالەكەى خۇيان. كە لە ژوورىك و چىشتخانەيەك

پنکھاتبوو، به لّام له بهر خیر کړی لی وهرنه ده گرتین، له سه رو نه وه شه وه
هرچی هه یوایه له گه لی بهش ده کړدین.

نافره تیکی ده وله مهندي ته من په نجاسال بوو، هاله که یان سی قات
بوو. له قاتی یه که مدا خوی و میړده که ی (په حمی) ده ژیان، له قاتی
دوه مېش که که ی - خاتوو (نور)ی کچی ده ژیا - نه ویش کچی هه بوو
له ته منی مندا به ناوی شهیدا، که باشتین هاورپی من بوو.
له لایه که وه هه وله کانی براکه م و له لایه که وه یارمه تیبه کانی پووره هاجه ر،
نیر ورده ورده خه ریک بوو ده هاتینه وه سه ر خومان.

نهمه یان زور ترسناک بوو

به داخوه هه والمان له و به لایه نه بوو که چاوه پیمان بوو. قوتا بخانه ی
من و براکه وره که م یه که هه وشه یان هه بوو، به یان یان له گه لّ نه ودا به یه که وه
ده پویشتن و نیواران به یه که وه ده هاتینه وه. براکه م زور غیره ی له دلدا
بوو، له بهر نه وه ی خویشی زور هزی له هاورپیته تی کچ و کوپ نه ده کړد،
نیر زور به وردی چاودیری ده کړدم. پی نه ده دام بچو کترین هه لّ به کم.
زور سوودی له قسه کانی پووره هاجه ر وهرگرتبوو بویه که نجیکی زور
دیندار ده رچوو بوو. به پاسستی من وه که نه و له نایینه وه نزیک نه بووم.
که وره ترین که یفی من له جل و بهرگ و خوپازاندنه وه دا بوو، چونکه
ده مویست خوم له بهرامبه ر ده ورویه ردا به سه لمینم. نه وه بووه هوی نه وه ی
زور زو له گه لّ براکه مدا ده نگمان بیت. هه موو جاریک دایکم جیای
ده کړدینه وه ده یوت: "کوپم نه م که هیشتا مندا له، زوری لی مه که. که

گه وره بوو خوی له قسه کانت تیده گات. " به م شیوه به هم منی ده پراست و هم هه ولی ده دا براکه م پازی بکات.

له پشوی نیوه پواندا نه مانده توانی برۆینه وه بۆ ماله وه، چونکه ماله که مان دووریوو، بۆیه له فرۆشتگای قوتا بخانه که دا له گه ل براکه مدا به کترمان ده بیینی و له و خواردنانه ی دایکم بۆی ئاماده کرد بووین ده مانخوارد و خۆمان تیر ده کرد.

وه کو هه موو جارێک چووم بۆ فرۆشتگا که و میژنێکم هه لباردو چاره پوانی براکه م ده کرد، خه ریک بوو پشوی نیوه پوان ته واره ده بوو که چی هیشتا براکه م دیار نه بوو. چوومه دهره وه وتم: با پرسیارێک له وانه بکه م که براکه م ده ناسن.

مامۆستای زانستمان منی بیینی، له به ره وه ی مائی له نزیک ماله مانه وه بوو هم براکه م و هم منی باش ده ناسی، بانگی کردم و پرسى:

- براگه وره که ت چی لیها ت کچم، هیچ هه والتان لێی هه یه؟

له و کاته دا وامزانی پیکێک داى به سه رمدا، ناخم خه ریک بوو گه ری ده گرت.

- بۆچی مامۆستا براکه م چی لیها توه؟

مامۆستاش که زانی هه وائم له هیچ شتێک نییه، به شیوه به کی زۆر ساده وه لامی دامه وه:

- نا نا هیچی نییه. وایزانه له پۆلدا سه ری گێژی خواردوه. مامۆستاش وتویه تی با بته مه لای دکتۆر، له به ره وه تا نه خوشخانه چوون، مه ترسه ئیستا دینه وه.

خه نجه رێکی وا دابووێ له دلم که له هه موو هه ناسه یه کما هه ستم به
 نازاره که ی ده کرد. عه قلم وه ستابوو، نه مده زانی چی بکه م. وه کو شیت
 به ده وری خۆمدا ده سووپامه وه. نه خۆشخانه زۆر دوریوو. نه ده متوانی به
 پێ بپۆم و نه پاره ی ته کسیشم پێ بوو، بۆیه تکام له مامۆستا که م کرد:
 - تکا ده که م مامۆستا، من ناتوانم لیتره ئاوا چاوه پێ بم، ده توانیت
 بمبهیت بۆ نه خۆشخانه؟

- ئه ی چۆن کچم، به دلنایاییه وه ده ته به م. ئه که رچی شتێکی نییه نا
 بترسیت، به لام مادام هه زده که یت به چاوی خۆت بیبینیت وه ره با پڕۆین.

له وێدا له هۆش خۆم چوو بووم

بیرم نایهت چۆن گه یشتینه نه خۆشخانه. که چووینه نه خۆشخانه ی
 فریا که وتن چی بیبینم باشه؟ ئه و مامۆستایه ی برا که می هێناوه بۆ
 نه خۆشخانه، له به رده م ده رگای نه خۆشخانه که دا خه ریکه له خه فه تا
 ده مریت، هه ر ئه مبه ر و ئه و به ریت. هه ر که منی بینی، نه یتوانی هیچ
 بشاریته وه. خێرا باوه شی پێدا کردم.

- کچم، نه مانتوانی پزگاری بکه ین، ئه و کو په فریشته ئاسایه مان گیانی
 سپارد، ئه و گه یشت به و خواجه ی که زۆری خۆشده ویست.
 وامزانی بلێسه یه کی ئاگر له سه رمه وه پۆشیت و هه موو گیانی
 سوتاندم، هه ر له وێدا که وتم.

ئاخر چۆن به رگه ی ئه م نازاره بگرم؟ ئیت له مه به دواوه کێ دلم
 بداته وه؟ کێ ده ستم بگریت؟ کێ وه کو چاوی خۆی بمپارێزیت؟
 کو په گه وری ماله که مان له ده ست دا. ئه و هه موو که سپکمان بوو.

یەكەمجار باوكم، دواتر براگه وره كهم... ژيان چهنده بێبه زه یی بوو
بهرام بهرمان، چاره نووسمان چهند خراپ بوو... دواتر زانيمان براكهم هه
له منداڵیه وه دلی نهخۆش بووه و نه مان زانیوه. ئه و به لا خراپه بێته وه ی
هه والمان بداتی براكهمی به ره و مه رگ په لكیش كرد تا وای لی هاتبوو له
كاتی وانه دا كه وت و هه لنه ستایه وه.

ئه ی دایکم؟ به پاستی هیچ كهس بهرگه ی ئه و هاوار و داد و گریانیه ی
دایكمی نه ده گرت. ئه و تاكه ئومیدی خۆی له ده ست دابوو، وه ك ئه وه
وابوو كه ماله كه دارمیت به سه ریدا و ئه و دیواره ی پالی پێوه داوه
بهروخت... چهندين پۆژ و بگه ره چهندين مانگ نه هاته وه سه ر خۆی.
ئه گه ر پوره هاجه نه بووايه نه یه ده توانی بۆ یه ك پۆژیش هه ستیتته وه.

به‌شی دووهم

به‌رگه‌گرتنی نه‌و هه‌موو نازاره نه‌سته‌م بوو. ئی‌مه
نه‌ده‌زیاین به‌لکو له‌ گیان دهرچووندا بووین. پیده‌چیت
به‌م زیانه‌ بو‌تریت "دۆزه‌خی نه‌م جیهانه"
به‌ به‌رده‌وامی هاوارم له‌ خوا ده‌کرد:
"خوایه‌گیان! یان پرگارمان بکه‌ یان به‌مان‌رینه‌!"

دايك و كچ به تهنيا مابووينه وه، تاكه دۆستان پووره هاجهر بوو

ميوانيكی نهفسوناوی

كه تاكه ئومیدی خۆمان له دهستدا، دايك و كچيكی عازهب به تهنيا مابووينه وه. نه من و نه دايكم توانای گوزهراندنی ژيانيكی ئاوامان نه بوو. له و ژيانه ناهه مواره دا، بى ئه وهی ئاگامان له ته له و به ريه سته گانی بهرده ممان بىت، دهفته رى ژيانمان پر دهكرده وه.

كه چوومه قۇناغی ئاماده یی خۆم به كچيكی عازهب دهزانى و هه موو شتيكم ده كرد بۆ ئه وهی لای ده ورويه ر خۆم ده ريه خه م. ئاگام له وه نه بوو كه ئه وه له سوكه وتانه م پوويه پووی هه موو جوړه مه ترسييه كم ده كه نه وه. گوايه له به رنه وهی كه بپه ش بووم له هه موو شتيك، ئيتر به و شيوه يه خۆم ده سه لماند. ئه و پتيه م بۆيه هه لباردبوو چونكه نه مده ويست له ناو هاوړپكاندا و به تاييه ت ده وله مهنده كاندا هه ست به كه می بكه م. به لام بيئاگا بووم له وهی ئه و پتيه هه له يه چه ندين به لا و وه يشومه ی تيدايه. بيگومان ژيانى سه ره پویى پره له هه لدیرو نشیو.

دایکم و پووره هاجه ریش که ده یانبینی له سر پټیکه کی هله م، زو
زو ناگاداریان ده کړمه وه که پټکوپټک هله سوکه وت بکه م و زیانتر
ناگاداری ده ورو به رم بم، به لام من زږد گرنگیم به و قسانه نه ده دا خه یاله
په نگاله ییه کانی کچټنی و حه زه کانم، هوش و بیران بردبوم. نه وه ش وای
لی کړدبوم هله له دواي هله دوپاره بکه مه وه.

ناخ کاکه گیان ناخ! تو بمایتایه، نه وه موو به لاو ناپه حه تیانمان
به سر دا نه ده هات، تو بمایتایه نه و گورگانه ی زیانمان تاریک کړدم،
نه یانده توانی ده ستم بق بیه ن. نه بوونی تو نه وه موو خراپه و،
ناپه حه تییه ی هیتایه پټشمان.

من له ناو خه یال و حه زه کاند ا نه مسر و نه وسرم ده کړد تا پږژکی
یه کشه ممه میوانیکي سیر هاته مالمان.

تازه له خه وه ستا بوم. نه وه شوه دایکم تا به یانی نالاندی، خه و
نه چووبووه چاوی. یه کټک له ده رگای دا، که ده رگا که م کړده وه بینیم
نافره تیکي به ته مه نه. زږد شیرین و نورانی بوو، وه نه وه ی چاوبه سستی
لی کړدبم یه کسر حه یرانی بوم.

- سه لامو عه له یك كچم، به یانیت باش
- عه له یكه سه لام پوړی فهرموو. که نه مه م وت هاتمه دواوه.
- كچم زږد تینوومه، ده توانیت په رداختك تاوم بده یتي؟
- به سه رچاو، نه وه چ قسه یه که نه ی چن ناتده می.

بۆ ماوه يەك وامزانی خزمەتکارێکم لە ژێر فەرمانی ئەودا، چونکە
 یەكسەر کاری تۆ کرد. یەكسەر بەرەو چێشتخانە پامکرد، کە خەریکی
 ئاوتی کردن بووم دایکم هاواری لێکردم:

- ئەو کێیە کچم؟

- ئافەرەتێکی بەتەمەنە، تینوویەتی داوای ئاو دەکات.

- بەم بەیانییە؟

- بەلێ بەم بەیانییە.

بەراستی منیش پێم سەیر بوو بەو بەیانیه کە سێکی ئاوا بیت.

دایکم هاواری لێ کردم:

- دەوی بیهێنە ژوورەو بۆچی لەبەردەرگا پایدەگرت.

پەرداخەکی دەستم دانا و پێشتم ئەو ئافەرەتە بهێنمە ژوورەو کە
 سەرنجی بەرەو لای خۆی پاکێشا بوو.

- پووری، بۆ نایەیتە ژوورەو کە مێک بەسێیتەو، منیش ئاوەکەت بۆ
 دەهێنم.

کە مێک سەیری کردم و وتی:

- با نەبە مایەی زەحمەت بۆتان.

- زەحمەتی چی پووری، فەرموون.

مالە کە مان تەنیا یەك ژووری هەبوو، بردمە ئەوی. سەلامی کرد و چوو

لای دایکم دانیش و بە دەنگێکی پڕ بەزەییەو بە دایکمی وت:

- خوا شیفات بدات خوشکی دواپۆژم.

دەنگی ئەوەندە زۆلال و شیرین بوو باس ناکرێت.

نیگاکانی چاوبهستی له مرۆف دهکرد

دهستی دایکمی گوشتی و دهستی هینا به سەر پشت و قۆلیدا و وتی:

- خوای گه و ره گه و ره ترين پاداشتی بۆ به نده نه خوشه کانی داناهه، به تاييه تي نه وانهي سوپاسگوزاری خودان و ياخي نابن و په رسته کانيان به جوانی نه جامده دن. جيی ئه و نه خوشانه له به هه شتدا له لای راستی پيغه مبه ره وه يه ﷺ، ته نانه ت حۆرييه کانی به هه شتیش خۆزگه به وان ده خوازن. ئه وان له جيی ئه م دونيا دوو سی پۆزييه پڕ له ناره حه تي و ئاستهنگه موژده ی به هه شتی نه برپاوه یان پی دراوه. پیرۆزباييت لی ده که م کچم، تۆش يه کيکيت له وان. به پشتیوانی خودا منیش خوشکی دواپۆژت ده بم.

وهك ئه وه ی ژيانی دایکم بزانی ت قسه ی ده کرد. که قسه ی ده کرد وات ده زانی فريشته يه که و له به هه شته وه موژده ی هیناوه. ئه وه نده پاک و خاوی بوو ئه وه نده بۆنيکی خوشی لێوه ده هات که هه موو ئه و بۆنانه ی من به کارم ده هینان هه یچ نه بوون له ئاستیدا.

ئاوه که م بۆ هینا:

- فهرموو پووری ئاوه که ت بخۆ.

به زه رده خه نه يه که وه ئاوه که ی لی گرتم. پووی کرده قیبله، له سەر چۆک دانیشست، (بسم الله) ی کردو به سی جار ئاوه که ی خواره وه. دایکیشم به ته وای شه يدا ی بوو بوو. دووباره له جيی خۆی دانیشست و په رداخه که ی دایه ده ستم:

- وهك ئاو خاوين و خۆشه ويست بيت، به پشتيوانى خدا وهك چۆن ئاو بېسى پادە مائىت. ئاواش خاوى گەوره گوناھەكانت پادە مائىت. خاوى گەوره كۆتاييت به خيّر بگيڤي، خوا بتكانه بهنده يەكى شايسته به زاتى خۆي.

دهتوت زۆر باش دهمانناسيّت

كه دوعاي بۆ ده كردم ليم نزيك ده بووه وه، وهك بلّى هه والّى مه ترسيه كم ده داتى. باش ده يزاني له سه ر پّيه كى هه له م بۆيه ده يويست پيش وهخت به وته شيرينه كانى ئاگادارم بكانه وه.

له تووره كه كەى ده ستيدا سى سىوى دهره ئنا. هه رسيكيانى خسته سه ر ده ستي پاسى. يه كيكيان سوور بوويو، يه كيكيان هيشتا پينه گه يشتبو، ئه وى تريشيان خهريك بوو ده پزى، ده ستي بۆ من دريژ كرد و وتى:

- كاميانت ده وىت هه ليگره كچم.

له به رده م ئه و پووداوه چاوه پوان نه كراوه دا كه وتبووه سه رسوپمانه وه. له و چيژكه ئه فسانه بيا نه ده چوو كه خويّندبوونه وه. ئه و ئافره ته دياربوو كه كه سيكى جياواز بوو. كاتيك زانى دوودلم له وهى چى بكه م، زڤرى لى كردم كه دانه يه كيان هه لگرم، له و لاشه وه داىكم ئاماژه ي بۆ كردم دانه يه كه هه ليگرم، ئيتىر ده ستم بۆ سىوه سووره كه يان برد.

له ناو ده ستي ئه و دا دوو سىو مابووه وه كه يه كيكيان پينه گه يشتبوو يه كيكيان خهريك بوو ده پزى. بۆيه وتى:

- ماشه لالا. ئەم خاتونەى كچمان كارە پاستەكەى كرد.

ئەو سىۋەى ھىشتا پىنەگە يىشتوۋە، لەو مرقۇفە ئىرادە لاوازانە دەچىت كە بەبى ئەۋەى پەرداۋە كان بە تەۋەى ھەلبەسە نىگىنن و، سوود لە ئەزمونى گەۋرە كان ۋە رىگرن، بە ھەستە كانىان بىرىارى لە ناكار دەدەن. بىگومان ئەوانە پىۋىستىيان بە پىگە يىشتە.

ھەرچى سىۋە پزىۋە كەشە، لەو مرقۇفە دەچىت كە نازانن بۆچى دەژىن، باۋەپ بەۋە ناكەن كە دۋەى مردن زىندو دەبنەۋە، ھەلاڭ ۋ ھەرام و، ھەق ۋ ناھەق نازانن ۋ گۆى بە ناموس نادەن. ئەوانە بەرەۋ گە نىۋى و بۆن كىردن پىۋىشتون، بە ھالەيانەۋە زىانىان بۆ خۇيان و دەۋرە بەرەكەيان ھەيە.

سىۋە سوور و پىگە يىشتوۋە كەش لەو مرقۇفە دەچىت كە بە خۆشە ۋىستىيەكى پاستە قىنەۋە لەگەل خىزان و دۆست ۋ ھاپۇيانىدا ھەلسو كەۋت دەكەت و، لە كاتى بىپارداندا پىرس بەكە سانى تىگە يىشتو دەكەت. ۋەك مرقۇفەكە كە خۋەى خۆى بىناسىت ۋ ھەول بەدات كە بىيىت بە بەندەيەكى شايسىتە. ئەم مرقۇفە ھەم لە دونىاۋ دۋاپۇژدا دلخۆش دەبن ھەم دەبنە نمونەيەكى جوان بۆ دەۋرەپەر.

ۋا دەبىنم ئەم كچە شىمان پىۋى پىگە يىشتوۋى ھەلبىژارد، بە پىشتىۋانى خوا ھەم سوودى بۆ خۆى ۋ ھەم سوودى بۆ دايكىشى دەبىت، ۋ خۋايشى بىر ناچىت ۋ ناكەۋىتە ھەرامەۋە و، ژيانىك دەباتە سەر كۆتايىبەكەى بە ھەشت بىت.

په پامی زور ناوازی ئاراسته دهکردم

قسه کانی له میشکدا ده زنگانه وه، پوونکردنه وه کانی زور جوان و
ناسک بوو، به بی نه وه ی بم شکینیت ئاموزگاری دهکردم و ده بویست
هه له کان راست بکه مه وه. یه کسه رگومانیک که وته دلمه وه، تق بلتی
بیه ویت پیم بلت که کۆتاییه کی خراپم هه یه.

هه ستایه سه ری و سوپاسی کردین و وتی:

- خوی گه وه بق هه تاهه تایه لیان پازی بیت، له سه ر ئازاره کان ئارام
بگرن و سوپاسی په روه ردگار بکه ن. خوی گه وه له گه ل ئارامگران و
سوپاسگوزاراندايه، نه و دقستی ته نه یانه و له گه ل بیگه ساندایه. هه رکه س
پشت به و زاته به ستیت پیویستی به که س نییه.

دایکیشم وتی:

- تکایه دانیشتن ئیمه پیویستمان به م قسانه یه. ماله که مان له خزمه تدايه
و کوریشمان نییه، که میکی تر دابنیشتیایه...

هیچ وه لامی نه بوو. دایکیشم به رده وام بوو:

- له کوپوه هاتویت و بق کوئ ده چیت؟ تق کیت؟ خو هیشتا خوت
نه ناساندوه.

هیچ لای نه کرده وه، ده توت هه ر گویشی له پرسیاره کان نه بووه،

ته نیا وتی:

- به خوام سپاردی هاوړتی دواړوژم. پاشان پویش.

من و دایکیشم به سه رسامی ماینه وه. نه و ئافره ته کی بوو که وه ک
فریشته یه ک هات و بیده نگ به جی هیشتن، ده توت زانایه که قسه ده کات.

ئەو پۇرۇش لەگەل دايكىدا ھەر ئەو ھەمان لىككەدە دايەو، پوورە ھاجەرىش دەريارەى ئەو ئافەرەتە دەيوت:

– ئەمە شىتېك نىيە نەيزانين. ئەو بەندەيەك بوو لەو بەندە نەبىنراوانەى خوا. ئەگەر دەلىيت ئەم دونىايە لەناو ئەم ھەموو زولم و پىسى و گوناھەدا چۆن دەپوات بەپۆتە ئەو بەھۆى ئەم مەۋقە باشانەو، يە.

بۇ چەند مانگېك لەژىر كاريگەرى قسەكانى ئەو خانمەدا مامەو، ۋەك نمونەكەى ئەو دەمويست بىمە سىۋىكى پىگەىشتوو، بەلام بارودۇخى قوتابخانە و، ھاپىتى سەرەپۇ، ئەو گەنجە نىيەت خراپانەى لە دەورم بون زو منيان كۆپەو، دووبارە كەتتەو داۋى ئەو پۇرۇش ترسناكانە.

پوورە نور

لەو پۇرۇشەدا كە زىانم بە تەواۋەتى تىكچووبو و، بەئارەزوى خۆم لەگەل كوراندە كەپام، پوورە نور ئامۇزگارى دەكردم. ئەو ۋەك خوشكى گەرەى ھەموو قوتابىيانى پۆلەكە وابوو، ھەرۋەك ناۋەكەى نورانىى بو.

پوورە نور بەھۆى نەخۇشسىيەو درەنگ چووبوو قوتابخانە. لەبەرئەو تەمەنى لە ئىمە گەرەتر بو. ژىرى و، سەنگىنى و، دىندارى و كۆشى وى لىكردبو ھەموو پۆلەكە بە "پوورە نور" بانگى بكن. ۋەك مامۇستا پۆلەكەى بەپۆتە دەبرد. پۇرۇش بانگى كردم و دىنىشاندم:

– سەيركە سىڭدا گيان خوشكەكەم! من حالى تۆ و خىزانەكەت دەزانم، خۆت دەزانىت يەككىت لەو كچانەى كە زۆرم خۇشەوئىت. دوو ھۆكار وام لى دەكات كە تۆم خۇشبوئ و گىگىەكى زىاترت پىتەدم. يەكەمىان

منیش باوكم نيبه، منیش له ناو ئه و نا په حه تيانه دام، له بهر نه وه له تۆ تېده گم. دووهميش نه وه يه كه تۆ كچېكى زۆر پاك و بى گونا هيت. وا ده زانيت هه موو كه س وهك تۆ نيه تى پاكه. بهرام بهر هيج كه سېك نيه تېكى خراپت نيبه. پاريزگارى له خۆت ناكهيت. بهلام ئه م پۆژانه به جورېك هه لسو كه وت ده كهيت كه به ره وه لدير ت ده بات، له وانه يه خويشت بزاني. كه ميك له م مه سه له يه دا ئاگات له خۆت بېت. قوتا بخانه ته واو ده كهيت و له تاقير كرده وهى زانكودا نمره يه كى باش ده هينيت و دواتر ده بېته خاوه ن كار ئىكى باشيش. هه م خۆت پزگارت ده بېت و هه م دلئى دايكېشت خۆش ده كهيت.

ئيتير تيگه يشتم ده يه وي ت بليت چى، بويه وتم:

- زۆر هاو پتئى ترم هه ن هه ر به و جوړه هه لسو كه وت ده كه ن، پووره نوور، تۆ ئه م پوودا وانه تۆز ئك گوره ده كهيت.

- تۆ ناتوانيت وهك ئه و هاو پت يانه ت بيت. ئه وان پيداويسى ته واويان له به رده سېدايه، ده وروپه ريكي باشيان هه يه، هاو كار ييه كى گه وره له خيژانه كان يانه وه وهر ده گرن. ئه وان ئه گه ر سه ركه وتووش نه بن زۆر شتيان له ده ست ده ر ناچي ت، چونكه بارى ئابوور ييان خراپ نيبه. كار ئك ده وژنه وه، يان شوويه كى باش ده كه ن و ده توان د لخۆش بن له ژيان ياندا. بهلام كه سان ئىكى وهك ئيمه كه له خيژان ئىكى هه ژاره وه ها تووين، ئه گه ر سه ركه وتوو نه بين يان تووشى نا په حه تيبه ك ببين كئى يارمه تيمان ده دات؟ كئى ده ستمان ده گر ئت؟

كه سيك بكه وڤت، كهس خوى ناكات به خاوهنى

خوت باش ده زانيت كه سيك بكه وڤت ئيتړ كهس خوى ناكات به خاوهنى، ئيستا جوان و، شوخ و شه نگيت، سهرنجى هم مو كورېك پاده كښيت. نه وان گرنگى به به خته وه رى و ئاينده ي تو و خيزانه كه ت نادهن، به لكو ده يانه وڤت بۇ ناره زووه كاتيه كانيان به كار تبه پتن. نمونه به بۇ نه و داوانه ي له ده وروپه رتدا دانراون و نايان بښي. تكايه له مه تيېگه، زيات پى ده گه يه نن و زيات تاريك ده كهن.

- نه خير من پېگه نادم وا هه لسو كه وت بكه. پاشان كوا هم مو

هاورپيه تيبه كى كور و كچ خراپه. نه ي منيش مافى زيانم نيبه؟

- به دلنځاييه وه هه ته، چه زكړدن له زيان و، گه پان و به خته وه ريش مافى خوته. به لام كه ده لټيت: "نه مافه ي خوم به مجرره به كارده هينم" ده ترسم هم مو مافه كانى ترى زيات له ده ست بده يت.

بۇ خاترى خوا، تو له دلته وه باوه پت به هاورپيه تيبه كى پاك و خاوپنى نيوان كچ و كور هه يه؟! كه دوو جبهانى جياوازن، چوڼ بۇ ماوه يه كى زور به پاك و خاوپنى به يه كه وه ده ميننه وه؟ هم مو مان به يه كه وه ده رنه نجامه خراپه كانى نه مه ده بينين. سه يرى (فيگان) بكه... ده مارى ده ستى خوى برى و خهريك بوو خوى بكورټ... يان (بانو)... كه به جټيان هښت زيانى تاريك بوو. سه يرى (سيفگى) بكه... له مال پايكرد. هم مو نه مانه ده رنه نجامى نه و هاورپيه تيبه بيسود و بټپوه ره نيبه كه له نيوان كچ و كوردا هه يه!؟

تق خویندن ته واو بکه و کاریک بدۆزه ره وه. که وات کرد زۆر کهس له
 ده رگات ده دات. ئه و کاته کیت ده ویت هه لیده بژیریت. ئه وه شت
 بیرنه چیت، که ویستت کاریک بکه یت یه که مجار پرس به دل و ویزدانی
 خۆت بکه. ئه و پتی راستت پیشان ده دات.

هه موو شتیک له گه ل دایکت باس بکه، پلان بق هه موو کاریک دابنی
 پاشان بیکه. ئه گه رنا ئه م جوانیه ت سهرت ده خوات.

هه موو ئه وه ی ده یوت راست بوو. هیچ شتیک نه بوو که بۆی زیاد
 بکه م. بگره له هه ندیک شویندا بق ئه وه ی دلی من نه شکینیت که می وت.

دوو باره بق چه ند مانیک هاتمه وه سه ر خۆم، به لام ئه و جیهانه
 په نگاوپه نگه ی خرابووه به رده ستم، ئه و گرنگیه ی پیم ده درا، ئه و
 گه نجانه ی له ده ووبه رم ده سوپانه وه. دله پاک و پر له نیته چاکه که میان
 دوو باره تیک دایه وه.

دیاریبوو من ئاقل نه ده بووم، وه ک بلیتی بق ئه وه ی ئاقل بجم و
 راستیه کان بزانه پتویست بوو سه رم بکیشم به به ردیکدا. ئه و خه ونه
 خه ریک بوو به ره و هه لیدیر ده یبردم. ئه وه بوو ئه و پۆزه پر ئازارانه
 سه ره تایان ده رکه وتبوو.

ئه و حه زه وه کو کرمتیک چوو بووه سه رمه وه. ده مویت بچه ناو ئه و
 جیهانه ئه فسووناوییه وه. ئه و جیهانه ی پایدیه کیشام زۆر جوان و
 په نگاوپه نگ بوو.

خواردنه وه، جگه ره، رابواردن، ده مه ته قیی نیوان هاو پتیان...
 ناویانگ ده رکردن، بوونه هه وال له پۆژنامه کاندان.

که وتنه سهر زمانی هه موو که سێک...
ئه مانه هه مووی منیان مه ست کردبوو.
ئه ی باشه ده رته نجامه کانی چی؟
به پاستی ئه وه ده بووه به لا به سه ره وه.

بهشی سییه م

زۆر جوان و، شوخ و شەنگ بووم. له ههزاری و ته نیایی
بیزار بووم. دهمووست ههستم پێیکهن و گرنگیم
پێیدهن. خه یائی زۆر جوانم هه بوو، له ئاسماندا دمفریم.
هه رچیم ده کرد نه مدهووست نهو بازرگانانه ببینم که
بازرگاننیهان به نامووسی خه لکه وه ده کرد.
به لام مه خابن هه رگیز بیرم له وه نه کردبوو وه که نه مه
رێگه بۆ ترازی دیایه کی وا خوش ده کات...

له پیناو خه یاله کانی ههرزه ییمدا هیچ نه مایه وه نه یکه مه قوربانی

دهمویست ناوبانگ دهر بکه م و له ههزاری پرزگارم ببیت
ناخ له دهست نه و پووداوانه... خۆزگه پوویان نه دایه. خۆزگه نه و
پووداوانه م نه بینایه و له ناو یاده وه ریه کاندایه شتی له و جۆره نه بوایه.
نێتر ههرزه یی ناوایه... خه یالی سه یرو سه مه ره، بیرۆکه ی شیرین و
جوان، جیهانیکی ئالووالا... له و سالانه دا هیچ شتیکی نییه ئاره زووی
نه که یته.

له پۆلی سییه می ئاماده یی بووم. هه موو هاو پیکانم خۆشه ویستیان
هه بوو. هه ندیک کوپیش گرنگیان به من ده دا. زۆر پیم خۆشبوو ئاوا
گرنگیم پێده ن. زۆر هه زم ده کرد پووی خۆشم پێده ن، ده مویست
ده ورو به رم به بایه خه وه سه یرم بکه ن. بیکه سی و به ش خوراوی مندالیم
وای لی کرد بووم پوو له بیرۆکه یه کی وا بکه م زۆر دلخۆش ده بووم که پووی
خۆشیان پێده دام. وامده زانی نه وه یه که مجاره به مروم داده نیتن، به لام له
ته مه نیکدا نه بووم که هه ست به راستی بکه م. له راستیدا نه و پۆژانه ی
وێرانیان ده کرم نزیک بوون.

که له پۆلی سیتی ئامادهیی بووم. گهنجیکم ناسی. به قسه‌ی خۆی عاشقم بوو، ده‌بیوت که بازگانیکی تۆر ده‌وله‌م‌نده و هاوسه‌ره‌که‌ی تازه وه‌فاتی کردوه‌و، به‌دوای کچیکدا ده‌گه‌رپیت که له خیزانیکی به‌په‌وشت بیت. هه‌روه‌ها ده‌بیوت نه‌گه‌ر شووی پێیکه‌م هه‌م ئاگای له دایکم ده‌بیت و هه‌م له هه‌زارییش پزگارمان ده‌کات. منیش له‌به‌ر ناینده‌ی دایکم و به‌خته‌وه‌ری خۆم هه‌زمه‌ه‌کرد. زوو زوو به‌کترمان ده‌بینی، تا ده‌هات زیاتر له یه‌کتر نزیک ده‌بوینه‌وه.

به‌پێی ئه‌وه‌ی پێی و تم‌بنه‌ماله‌که‌ی کچیکێ هه‌زاری وه‌ک منیان نه‌ده‌ویست. هه‌روه‌ها نه‌یده‌توانی دلی ماله‌وه‌شیان بشکێنیت. چونکه ئه‌و که‌سیکی ناسراو و به‌شه‌ره‌ف بوو. که ئه‌مه‌م بۆ دایکم باس کرد به‌تووه‌پیه‌وه هاته‌وه به‌پوومدا: "شتی وا نه‌که‌یت ها... هه‌رگیز هه‌ولێ شتیکی ئاوا شیتانه نه‌ده‌یت. هیتشتا منداڵیت، جاری تۆ خۆتندن ته‌واو بکه. له ناینده‌دا که‌سانی چاکتر دینه‌ داوات.

کێ متمانه به‌وجۆره که‌سانه ده‌کات. خوانه‌کات له‌وانه‌یه ده‌ستت به‌رپیت. توخوا به هه‌له‌یه‌کی واوه مه‌یه‌ره‌وه به‌رده‌مم، چونکه ئه‌وکاته من ناتوانم بزیم."

نه دایکم و نه پووره هاجه‌ر پازی نه‌بوون به‌وکاره. ئه‌وان به‌و ئه‌زمونه‌ی هه‌یان بوو ئه‌وه‌یان ده‌بینی که پووی ده‌دا، به‌لام من ئه‌وه‌نده کوێر بوویوم یه‌ک هه‌نگاو پێش خۆم نه‌ده‌بینی. چ به‌لایه‌ک له‌مه‌گه‌وره‌تره بۆ کچیکێ هه‌رزه‌؟

له و پۆژانه شدا هه والێکم له ناو پۆژنامهیه کدا خوێندهوه که به تهواوی نهقلی تێک دام، هه والێکه به م شیوهیه بوو:

"دای ئه وهی له مال پاریکرد، ناویانگی پهیدا کرد. ئه و کچه جوانه ی له بریاره زۆره ملیکانی دایک و باوکی بێزار بوو، به هۆی یارمهتی بازراگانیکه وه به ناویانگ بوو. له ئیستاشدا داوا دهکریت له چهند فیلمیکدا پۆل ببینیت، ههروهها دهلیت: تاکه نامانج نهوهیه خۆم بسهلمینم بۆ نهوانه ی به بچووکم دادهنن."

ئو هه والێ وه هه وره برووسکه دای له سه رم. که م تا زۆر منیش هه مان حاله تی ئوم هه بوو. ئه گه رچی من دایک و باوکیکم نه بوو که زۆر لێ بکه ن، به لام به هۆی هه ژاری و که م ده رامه تیه وه که س گرنگی پینه ده دام. به مروفیان نه ده زانیم. پتیویست بوو ئه و کۆت و به نده بشکینم و له وه حاله پزگارم بێت. ئه و کاته هه م خۆم ده سه لماند و، هه م دایکیشم له هه ژاری پزگار ده کرد.

دایکم له سه رچی و به نه خووشی به جی هیشت و له مال پامکرد له و پۆژده هه له ترین بریاری ژیانم دا. به داخه وه نه مه ده زانی ئه وه کاره ساتیکی وا دروست ده کات که وه ئه وه وایه به ده سستی خۆم فه رمانی له سیداره دانی خۆم ئیمزا کردییت. له کۆتاییدا له گه ل (هاکان) ی خۆشه و یستما بریارماندا. هه لپین و جیهانیکی تازه بۆ خۆمان دروست بکه ین.

بۆ به یانی وه که ئه وه ی هیچ پووی نه داییت هه ستام، خۆم پازانده وه، جانتاکه م هه لگرت و له مال ده رچووم. دایکی نه خووشیشم له جیگادا هه ر

نرکه نرکی بوو. بۆ دوايین جار سه يری دايکم کرد. نه وئنده نازاری مه بوو که له دهم و چاويدا به ناسانی دهرده که وت. که نهوم به و حاله وه بيینی دلم پريوو.

مه ستم کرد نه و کاره ی ده يکه م هه له يه. ناگرتک له ناخمدا هه لگيرسا. زۆر سه خت بوو دايکم له و حاله دا به جي بهيتم؟ ده نگيتک له ناخمدا هاواری ده کرد و پيی ده وتم که نه پۆم.

ئايا ده بوايه په شييمان ببه مه وه؟... نه خير جار يکی تر نه و هه له م بۆ نه ده پره خسا. له دلي خۆمدا ده موت هم پوره هاجه ر ناگای له دايکم ده بيت. هم خۆيشم که کاره کانم به ته واری پیکه سته وه ديم و دايکيشم ده به م.

بيته وه ی گو ی به و ده نگه ی ناخم بده م پۆيشتم. به لام حاله زۆر خراپ بوو بوو. که ميک به ملولادا هاتم. وام ده زانی دايکم له دوامه وه هاوارم ليده کات و ده ليت: "کچم توخوا مه پۆ و به ته نيا جي م مه هيله !" که چوومه کۆلانه که (هاکان) پيشوازی لي کردم و وتی:

- چی بوو خۆشه ويستم. دايکت کيشه يه کی دروست کرد؟

- نه خير، بيئاگاداری نه و هاتم، به لام به رگه ی دووری نه و ناگرم.

له ويدا دانيشتم و ده ستم کرد به گريان.

- تۆ خۆيشت ده زانيت به چی نا په حه تيت؟ خۆ ئيمه دايکت به ته نيا به جيئا هيلين. مانگی هه نگو يني مان نه و په پي ده پۆز بۆ مانگيکی پی ده چيت. دوايی ديينه وه مائيکی جوان ده کرين، دايکيشت ده هينينه لای خۆمان. دواي نه وه هه موو پۆزیکمان به خۆشی ده به ينه سه ر. ده بيینی

ژیاننکی شاهانه‌ی وه‌هات بۆ فره‌اهم ده‌که‌م که هه‌موو هاوپ‌یکانت
نیره‌بیت پی‌ بیه‌ن.

خۆم کۆکرده‌وه و چوینه ناو ئۆتۆمبیله‌که‌ی هاکانه‌وه. گوايه نیت
ده‌رده‌سه‌ریه‌کانم ته‌واو بوون و، هه‌موو بیچاره‌یه‌کانم کۆتاییان هاتوه.
به‌خه‌یالی خۆم به‌ره‌و ناینده‌یه‌کی خۆش و پازاوه هه‌نگاوم ده‌نا.
ناخ! له‌ده‌ست خه‌یاله‌کانی هه‌رزه‌یی!...

کۆ ده‌زانیت چه‌ند که‌س بوونه‌ته قوریانی هه‌له‌ی له‌م جۆره.
هه‌زاران که‌س؟ یان ده‌یان هه‌زار که‌س. نازانم، چۆن به‌زمانیایه
له‌کاتی‌که‌دا منیش یه‌کێک بووم له‌وان.

به‌ره‌و ولاتی خه‌ونه‌کان

به‌ره‌و ولاتی خه‌ونه‌کان که‌وتینه‌پی. ئه‌و ئۆتۆمبیله‌ی پێمان بوو بوو تا
بۆنی پیشکه‌وتوو و جوان بوو. ده‌یوت:
- ئه‌مه‌م بۆ تۆ کپیوه. ئه‌م شۆفییره‌شم له‌به‌ر تۆ گرتوه. له‌مه‌ودوا ئه‌مه
شۆفییری تایبه‌تی تۆیه.

ئو گه‌نجه سه‌یاره‌که‌ی لی‌ ده‌خوپی سه‌ریکی پاره‌شاند و وتی:

- له‌ژێر فره‌مانی چه‌ناب‌تاندام براژن.

به‌پاستی به‌شتی ئاوا پانه‌هاتبووم. که‌س تا ئه‌و کاته ئاوا پووی
خۆشی به‌ من نه‌دابوو، که‌سیش ئاوا گرنگی پی‌ نه‌دابوو. ژیاننیک ده‌ستی
پێکرد که‌ خاوه‌نی شۆفییری تایبه‌ت به‌ خۆم و ئۆتۆمبیلی خۆم بووم...

دوا‌ی شه‌ش حه‌وت کاژێر گه‌یشتی نه‌و ئۆتۆمبیله‌ی که‌ لی‌ی ده‌ماینه‌وه.
له‌پێگه‌ جل و پێلاوو جانتای نوێم کړی. له‌به‌رده‌مدا بازرگاننیک هه‌بوو که

وهكو ئاو پارەى لەمندا سەرف دەکرد گرایە منى وهك شىت خوش دەوێت.
ئیتەر لەو حالەتەدا كى گوى دەداتە پارە؟

لە هۆتیلیك بووین كە جوانى دەریا و دارستانی لەیهك كاتدا
كۆكردبووه. بۆ خۆمان پۆژانیكى خوشمان بەسەردەبرد، ئو ژوورەى بۆ
ئیمە دانرابوو بەپاسى ژۆر سەرنجراكیش بوو. لەبەردەمیدا دەریا و
لەبەرانبەریشیدا دارستانیكى سەوز. سەیری هەركویم دەکرد سەوزایى بوو.
هاكان وتى:

— دە پۆژ لێرە دەبین. هەموو شتێك دیتە بەردەستمان، بۆ دە پۆژ
بیتەرەى بێر لە هیچ شتێك بکەینەوه بۆ خۆمان دەژین.

كە زانیم گەشتووینە کوتایى پێگەكە پرسیم:

— ئەى مارە ناکرێن لە بەك؟

— كە گەپینەوه بە پەسمى لەیهكتر مارە دەكرێن. واز لە مارەکردنى
ئایینیش بھێنە. من باوەپم بە شتى وا نییه. هێندە بەسە مەژۆ یەكێكى
خۆشبویت. چ پێویست دەكات خەلكى تر ئاگادار بن؟ ئیمە دلخۆش بووین
ئیتەر چ پێویست بە شایەت دەكات؟ شایەت هەبێت یان نەبێت جیاوازی
نییه.

بێدەنگ بووم... لەو ولاتى خەونەدا سەرخۆش بووبووم. بێر لە هیچ
شتێك نەدەکردەوه. لەو کاتەدا وتى:

— تۆ چەند سەعاتێك بنوو. من لە خوارەوه هەندێك پێداویستى دەکړم.
سەیرێكى دەوروپە ریش دەکەم بزانم كوێ هەیه بگەپێن. لەماوهى دوو
سەعاتدا دیمەوه.

هاکان چووہ دەرہوہ، بە لām کە چوو مەستم کرد بە شێوہ یەکی تر
سەیرم دەکات، وەک ئەوہی پێم بلێت: "خوات لەگەڵ ئەو کچە گێلە کە.
دواترین قوربانیم تۆ بوویت."

مانگی ھەنگوینی و لەناوچوونی ھەموو ئومێدەکانم
جلەکانم داکنە، خۆم شت و پال کەوتم. زۆر ھێلاک بووم. خێرا خەوم
لێکەوت. بە دەنگی تەلەفۆنە کە بە ناگا ھاتم. ھاکان بوو وتی:
- خۆشەویستم. من وا دێمە سەرەوہ. شتیکت ناوێت.
- نەخێر

- باشە ئەوا دێم، دەرگا کە بە کراوہیی بەجێھێتە.
ھەستام، دەرگا کەم کردەوہ و چاوہ پێی ھاکان بووم، بە لām لە ناکاو
کەسیکی دڕندە ی و رگ زل خۆی کرد بە ژووردا کە ھەر نەمدە ناسی. زۆر
سەرم سوپما بە پەلە خۆم کۆ کردەوہ و بە شلە ژانیکی زۆرەوہ وتم:
- تۆ کێیت؟

وەک ئەوہی ھیچ پووی نەدابێت خۆی ھەڵدایە سەر قەنەفە کە ی
بەرامبەرم. منیش قیژاندم بە سەریدا:
- خێرا بێژ دەرەوہ. ئێستا ھاکان دێتەوہ. کە ئەو ھاتەوہ چی دەکەیت.
زۆر خراپ دەستی کرد بە پێکەنین و وتی:
- ھاکان نایەت جوانە کەم. ئەو تۆی بۆ من ھێنا. ئیشی خۆی تەواو کرد،
پارە کە ی وەرگرت و پۆشیشت.

ئای خوا یەگیان! چەندین بۆمب لەناو میشکەدا تەقینەوہ. وامزانی
لەشم بووہ بە ھەزار پارچەوہ. بەرچاوم پەش بوو.

لەشویینی خۆمدا کەوتم و دەستم کرد بە هاوارکردن. بەدوای
پووناکیەکدا دەگەڕام بەلام دەستم نەدەکەوت.

لەو شویینه دا هه موو شتیکیان به شیوه یهك داپشتبووه، کەس
نەیدەتوانی بگاتە هاوارم.

ئێتر لە دونیادا کچێک نەبوو بەناوی سێفدا... هه موو شتیکم لە دەست
دابوو، تەنانەت خۆیشم لێ ونبوو. جوانی و پاکێتیم پیس بوون و لەگەڵ
خەیاڵەکانمدا خرابوونە زیڵدانه وه.

وهك شریتی فیلمێک هه موو پارانه وه کانی دایکم و پووره نوور و پووره
هاجر هاتنه وه یادم که چۆن لێم دەپارانه وه تاكو تووشی ئەم کاره پیسه
نەبم. وام دەزانی ئەو کۆتایی ژیا نەه. وه کو کچێکی گەنج هیچ شتیکی
ترم نەما بوو که لە دەستی بدهم. تەنیا یهك شتم لە مێشکدا بوو ئەویش
ئەو بوو، هەرچی زووتره بمرم و پزگارم بێت.

دە پۆژ لەوێ مامە وه، نەمە زانی کێ دێت و دەپوات. ئەو کچه ی لای
دایکە نەخۆشە کە یه وه بە پاکی هاتە دەر وه، ئێستا هه موو گیانی
هه لکێشراوه لە تاوان.

ئەو گورگە برسیانە ی دەووبەرم بێتە وه ی بە زەبیان پێمدا بێتە وه
خەیاڵ و هەست و سۆزێان پارچە پارچە کردم. نۆر هاوارم کرد، نۆر
پارامە وه، بەلام بۆ تەنیا جارێک دادی نە داو گوێیان لێ نەگرتم و بۆ
ساتنیکیش ویزدانیان نەجوولا.

حه زمه کرد بمرم

هه موو شتیکیان وا پیکهسبوو که نه مده توانی پابکه م. په نجه ره و ده رگاگان داخرا بوون. له ژوره که دا هیچ که ره سته یه کی وه که چه قو یان گوریسی لی نه بوو. ویستم هه وزی که رماوه که پر بکه م له ناو و له ویدا خوم بخنکینم، به لام نه متوانی...

به پاستی زور ترسناک بوو. هه زمه کرد بمرم، به لام نه مده توانی خوم بکوژم. نیوه سهیری حالی ئه م کچه بکه ن که بچی هات و تووشی چی بوو.

خوایه گیان چه ند به سۆیه ! چه ند ترسناکه !

ده پوژ بوو دایکم نه بینیبوو. ده مزانی له و ده پوژدهی که هیندهی ده سال دریز بوو چه ند بیرى کردووم. به لام نیت نه مده توانی برومه وه بولای، نه مده توانی قسه ی له گه لدا بکه م. به و حاله مه وه چوون پووم بیت گویم له دهنگی بیت، تازه به هیچ شیوه یه ک مافی نه وه نه بوو ده سستی لیبده م. ئای دایه گیان ! بق ده بیت من وام لیبت؟ بق ده بیت من ناوا به تو بکه م؟ ئاخر نه خویشیه کانی خوت که م بوون، وا من نه م نازاره شم بق زیاد کردیت؟

خوا من له ناویه ریئت ! من نیت نافرته تیکی سوکم، له م کومه لگه یه دا جیم نابیتته وه. پیویسته هه رچی زووتره بمرم. به لام ناتوانم خوم بکوژم... نیستا ده زانم که مردنیش هیندهی ژیان قورسه.

پامکرد

ئافره تېڭ خواردنى ددهيتا ددهبرد. دياربوو كه زوربان ليكردبوو، كه دهات بېئوهى يهك وشهش بليت ددهپويشته ددهروه، بهلام جاريك زور لتي پارامهوه:

- نهگه ر مندالت ههيه بۆ خاترى نهوان گويم ليبيگره. منيان له دايكيكي نهخوش جياكردهوه. باوكم نيه. تهنيا مردن من پاك دهكاتهوه، تكايه چهقويهك، گوريستك، شتيكم بۆ بهينه تا خۆم بكورم و پزگارم بيت له م پيسيه. ليت ددهپارتمهوه يارمه تيم بده.

دلى پر بوو. زور بهزهيه پيتمدا هاتهوه، وتى:

- من ناتوانم يارمه تيت بدهم. چونكه كه ميك له ولاوه پياوه كانى ئاغا يه لئامز وه ستاون.

ئهمه ماناي ئوه بوو ئه كه سهى منى بهو حاله گه ياند بوو و كردبوومى بهو جهسته بى گيانه، ئاغا يه لئامزى له عهتتبه ! دوباره داوام لهو ئافره ته كرد:

- تۆ نهخشهى ئهم شوينه ده زانيت، پتبه كى دهرچوونم پيشان بده. تكات لى ده كه م ليتره پزگارم بكه.

نازنام ناوى چى ليبنيت. پزگاريوون؟ پاكردن؟ يان زياتر چه قين له ناو نهو زه لكاهه دا؟

مالى نهو ئافره ته ئاوه دان بيت منى پزگار كرد. زور به نه ستم گه يشتمه وه شار، به لام بۆ كوئى ميؤم؟ بۆلاى كى؟ له دهرگاي كى بدهم؟ له ناوه راستى نهو شاره دا بېئوهى پارهيه كى نهو ترم پى بيت. هه موو شتيكم

له ده ست چوو. ته نانه ت نه مده توانی بلّيم: "خوايه گيان يارمه تيم بده." به
چ پوهيه كه وه داوای يارمه تی له خوا بکه م. وه كه ستيكي ئاوا تاوانبار؟
يان وه منداليكي بيخير كه داكي له سهر جي به نه خوشي به جي
هيشتوه؟

تور بيچاره و برسي بووم، سه مونيكم كړي و پالم دايه وه به ديواري
پاركيكه وه، ميشكم نه و نه ده جه نال بوو به رپتي خرم نه ده بيني، ته واو
بيهيوا بووم.

بانگه وازمكه م بيني

له و پارچه پوژنامه يه دا كه پتچاربوو به سه مونه كه وه بانگه وازيك
نووسرابوو: "به داوای خزمه تكاريكي به توانادا ده گه پيښ كه بتوانيت ئاگای
له ئافره تيكي پير بيت."

به ئوميدى نه وى ببيت چاره يه ك بق درده كه م، ته له فونم كرد بق نه و
ژماره يه ي كه نووسرابوو. له راستيدا ئافره تيكي پير وه لامى دايه وه،
ناونيشانه كه ي خوى پيدام و داوای ليكردم كه بپوم تا چاوى پيم بكه ویت.
له لايه ك ئوميدم هه بوو كه نه مه پتیه كي پزگار بون بيت، له لايه كي
ديكه وه له وه ده ترسام هه مان هووداوم به سهر دا ببيت وه. له ناو نه و شاره دا
به برسي تي چيم بكر دايه؟ هيچ نه بيت له وي جتيه ك بق مانه وه م دابین
ده كرد.

به هه زار بير و كه ي پتیه وانه وه ماله كه م دوزيه وه، ده ستم به
زه نگه كه دا نا، ئافره تيكي پير درگا كه ي كرده وه و به ده نكيكي پر
متمان وه وتی:

- وەرە كچم، وابدانم تۆ ئو كەسەيت كە تەلەفۇنت كىردى.

- بەلى، من بوم.

بىردىمە ئۆردە.

- سەيركە كچم، ئۆز كەس ئەم بانگەوازەى بىنىو و تەلەفۇنى بۆ كىردى. ئىمە كەسمان قىل نە كىردى. چۈنكە ئىرە شۇننىكە بە شەرف و پىز ناسراو. ئو وى كە دىتە مالىمان دە بىت پاستىگۇ و بەرەشت بىت. خۇ من دە بىنىت، بە تەنیا دە ئىم. دەست و قاجم دەلەزىت، كارى تۆ ھەر ئو وى ھارپىيەتى من بىكەيت و لەننىكە وە ئاگات لە ھالەم بىت.

بەلى چارە بىيە وە لامم دايە وە:

- من ئو كەسم تۆ بە دوايدا دە گە پىت. ھەموو كارىكت بۆ دە كەم، تەنیا قىلەم بىكە.

- دەى مادام وايە پەلە مەكە. پىكە وە ئۆز قىسە دە كەين لەم بارە يە وە. تۆ جارى كەمىك پىشوو بىدە. كاتمان ئۆزە بۆ قىسە كىردى.

لەسەرى يەكەك لە قەنەفەكان دانىشتم. مالىكە ئۆز گە وە و جوان بوو، ھەروەھا ئۆز بە جوانى پىك خرابوو. بە پاستى نە دە چو وە عەقلمە وە كە ئەم ئافرەتە لەم مالىكە وە رەيدا بە تەنیا بىزى. كەتتو وە گومانە وە بە لام قىسە كىردى ئو ئافرەتە كەمىك مەنەى پى بە خىشبووم. پاش كەمىك بانگى كىردە چىشتخانەكە ووتى:

- با كەمىك نان بخۆين. دواتر دادە نىشەن و قىسە دە كەين.

که چوموه چیشتهخانه که بیینم زۆر سه رنجراکیشه. یه که مجارم بوو
شونینکی ئاوا بیینم. زۆر دلخۆش بووم که له جییه کی ئاوا کار بکه م.
به لام چ دلخۆشیه ک...

زۆر به دریزی باسی خۆم بۆ کرد. جا به شیوه یه ک باسم کرد که نه و
به دلی بیت. پیم وت که له شارێکی تروه هاتووم و نه و بانگه وازه م له پێی
هاوپییه که وه پینگه یشتوه، پێشم وت که دایکم نه خۆشه و خاوه نی
نه زمونیکی باشی چاودێرکردنی خه لکی پیرم هه یه. به لام سه رنجدا هه یچ
گوێ له من ناگریت و، گرنگی به و چیرۆکه پڕنازاری من نادات. وه ک
ئه وه ی بیه ویت کاتم پێوه بکوژیت. له گۆتاییدا وتی:

- باشه، تۆ وه رده گرم. مادام مالتان له شارێکی تره لیتره جییه کت
ده ده می. لیتره ده مینیت وه، هه ندیک جاریش مندالی نه و خزمانه م دینه
ئێره. بۆ ئه وه یان کیشه ت نه بیت. ئیمه خانه واده یه کی خاوه ن ئابرووین.

به لایه کی تر

زوو زوو باسی نامووس و په وشتی ده کرد. ئه وه ش منی خستبووه
گومانه وه. وه ک ئه وه ی له که یه کی به سه ره وه بیت و بیه ویت پاکی
بکاته وه. ژووێکی نیشان دام. وتی:
- تۆ لیتره ده مینیت وه.

ئه وه ی ژووێک نه بوو! به لکو مالتیک بوو له ناو نه و ماله دا، هه ر له ناو
ژووهره که دا ته والیت و گه رماوی تیدا بوو. چیشتهخانه یه کی بچووک،
ته له فیزیۆنیک و سه لاجه یه کی تیدا بوو.

به پاستی سهرم سوپما بوو... پېم و ابو که نه خشه ی هه موو خانووه که
ئاوایه. که شه و هات چوومه ژووره که ی خوم، هیشتا نه و سه رسامیه م
له کول نه بوو بووه وه. هه مان پووداو پوودایه وه. پیاویک خوی کرد به
ژووردا. منیش لیم پرسی:

- تو کییت؟ چیت ده ویت؟

- مه ترسه، که سیکی بیگانه نیم. خاوه نی نه ماله م.

- نه ی باشه خاوه نی نه م ماله نه و نافره ته پیره نییه؟ من هاتم تا ناگام
له و بیت.

- به خیرییت... خوشیت هیئاوه. بۆ شوینیکی پاست هاتوویت. نه م ماله
خرمه تکاری لی نابریت، یه کی دیت و نه وی تر ده پوات...

که تیگه یستم ئیتر چاره م نه ماوه. دهستم کرد به پارانه وه لی:

- من کچیکی بیکه سم، هیچ نه بی له بهر نه وه به زه بیستان پیمدا بیته وه،
وام پی مه کن.

به ده م هاوارکردنه وه که وتم به سه ر قاچیدا. داوام لی کرد به زه یی
پیمدا بیته وه، به لام نه و هیچ گوئی نه دا به وه ی که چی له ده رووندا هه یه.

ژۆر پارامه وه لی و تم:

- تو له خوا ناترسیت؟ مال و مندالت نییه؟ نازانیت نه مانه هه موو
حیسابی خویان هه یه؟

من له کی ده پارامه وه؟! نه گه نه و خوی بناسیایه کاری وه های
ده کرد؟ ژۆر به ناشیرینی وه لامی دامه وه:

- من باوه پم به خواو پۆژی دواپی و قه دهرو ئه و جوړه شتانه نییه !
 شتی وا ئه سلی نییه . هه موو شتیك ئه م دنیا یه یه . ده خویت و،
 ده خویته وه، پاده بویریت... تیده گهیت کچم !!! له م شتانه به ولاره
 په یوه ندی به منه وه نییه . ئه و شتانه له میشتک فری بده . ئه گه رکه میك
 میشتک کار ده کات تا گه نچ و جوانی پابویره . له خوا و پۆژی دواپی و
 تاوان و ئه و شتانه مه ترسه . ئه گه ر ئه وهی تو ده یلئیت پاست بووایه ، خوا
 ده هات و تۆی پزگار ده کرد . دهی کی شتی وای بینیه ؟ کی له و یوه
 هه والیکی هیناوه ؟ باسی چاره نووس و شتی واش مه که ! هه موو مرؤفیک
 خوی چاره نووسی خوی ده نووسیت . ئه گه ر خوا دهینووسیت بۆچی
 چاره نووسی خراپی بۆ تو نووسیوه و هی چاکیشی بۆ من داناوه ؟
 باوه پ به و شتانه مه که ... ئه گه ر گوی بده یته ئه و شته پر و پووچانه ،
 ژیاوت لی تال ده بیته . خۆشی لی نابینیت ... ئه گه ر ئه و شتانه له میشتک
 بسرپته وه ئه و به ئاره زووی خۆت پاده بویریت ...
 تیکه یشتیت !!!
 ناگایشت له خۆت بیته لیره چۆن هه لسوکه وت ده کهیت ...

خوا ئه م ژیا نه ی من بیریت

منیان کرده ئه و ژووره وه و ده رگایان لیداخستم، من به نیازی ئه وه
 چوو بووم که بیه خزمه تکار و خزمه تی ئه و ئافره ته پیره بکه م، که چی
 ئه وه شیان پی په و نه بینیم ...
 هه موو شه ویک میواندارییه کی پر تاوان ساز ده کرا و نه کته ری
 سه ره کیش من بووم . هه موو شه ویک ده بوومه کزیله ی هه و و ئاره زووی

يەككى دىكەو، ھەموو پۇڭ پۇڭ پارچە يەككى تر لە گيانم دەپچرا. تا دەھات
زىاتر لەناو دەچووم. خوا ژيانىكى ئاوا بېرىت...

گوايە ئەگەر بېيتە كۆيلەي ئارەزوۈەكانى خەلكى ئەو ئەزادىيە!
خوایە گيان! ئەو چ پابواردنىك بوو؟ ئازەلىش ئەو قىبول ناكات.

دەرگاگەم لەسەر داخرايوو، نەمدەتوانى بېزەمە دەرەو... ئەو
دەھات كلىلى پى بىو دەرگاگەي دەكرەو و ئەو دەرەو
دەرگاگەي دادەخستەو. نەمدەزانى چەند پۇزە لەویم. كاتم بە تەواوى لى
تېكچوويو. شەو و پۇزەم لەيەكتر بى جيانە دەرگاگەي. تەنانت دىنبايش
نەبووم لەوئەي كە ئايا زىندووم يان نا. جارى وا ھەبوو مېشكەم دەوستان،
خۆيشم لەبىر دەچوۈەو. ئاگام لەو نەبوو كى دىت و كى دەپوات. ئىتر
ھىچ شىتەك بى مەن گىنگى نەبوو. لەناو ئەو دىنبايش خۇمدا وەك
جەستەيەككى بى گيان بىز بوويووم. تاكە شىتەك كە دەھاتە گۆيم ئەو
دەنگەي دايكەم بوو كە دەيوت:

"كچەم لەكۆيت؟ ماويت؟ مردوويىت؟ ھەوالىك بە مەن بىدە. ئىتر
بەرگەي دورويت ناگرم، تگايە وەرەو... زۆر بىرت دەكەم. تۆ تەنيا
وەرەو، مەن ئامادەم گەردنت ئازاد بگەم."

خوا مەن بىكۆيت، كى ھەيە لە مەن بەد و تاوانبارتر؟ كەسىك ئەو
ھەموو ئازارە تووشى دايكى بىكات، چۆن پىي دەوتىت مەو؟

بە ھىل خۇم بووران دەو

دوربارە دەرگا دەرگاگەيەو كەسىكى بىفەر خۇي دەكرە بە ئورداد.
بىرۆكەيەك ھات بە مېشكەم... خۇم فېدایە سەر زەوى تا وابزانن

بور اوومەتەوہ. ئەوہی کہ ھاتە ژوورەوہ ھاواری کرد: "وہرن ئەم کچە مردوہ!" منیش ھەولیکی زۆرم دا تا خۆم کۆنترۆل بکەم. ئەو ئافەرەتە پیرە و پیاویک خۆیان کرد بە ژووردا. سێ کەس بە منەوہ خەریک بوون. یەکیکیان لێدانى دلێ گرتم و وتی:

- ماوہ، لەوانە یە بوورابیئەوہ، کەمێک کۆلۆنیا بەینن، پاش کەمێک دیتەوہ ھۆش خۆی.

ئافەرەتەکە زۆر ترسا:

- باشە چی دەبیئت ئەگەر نە یەتەوہ ھۆش خۆی؟ دووبارە لەگەڵ پۆلیسدا تێکدەگیرێنەوہ. با لەکۆلی خۆمانی بکەینەوہ، خۆ ھەرچۆنیک بیئت ھەموو پۆرتیک یەکیک دیت.

پیاوہکەى تەنیشتی پرسى:

- چۆن لە کۆلی خۆمانی بکەینەوہ.

- بیبەن سواری سەیارە یەکی بکەن. لە پێگادا ھاتەوہ ھۆش خۆی، بیگەرێننەوہ. نە ھاتەوہ ھۆش خۆی، لەدەرەوہی شار لە جێیە کدا فریى بدەن.

- ئەى ئەگەر ھاتەوہ ھۆش خۆی و، لەلای پۆلیس شکاتی لێکردین؟

- بیبەن بەردێک بکێشن بە سەریدا و بیکوژن.

پاست بوو خۆم بووراند بووہوہ، بەلام کە گویم لەوہ بوو ئەوان دەیانەوێت پێم بکەن زۆر ترسام، دواتر بەتەواوی خۆم کۆنترۆل کرد تا ھەستم پێ ئەکەن. لە لایەکیشەوہ دلم خۆش بوو بەوہی دەمکوژن. من

خۆم نەمدەتوانى خۆم بىكۆژم بەلام با ئەوان بىمكۆژن و لەم زىندانەى كە
پىئى دەوترىت ژيان پزگارىم بىت. ئافرەتەكە بەو پياووەكەى تەنیشتى وت:
- ئەكرەم تۆ بىيە. تا كارى تەواو نەكەيت نەيەيتەو. بىكەيتە بەلا
بەسەرەو سەرت دەپەپۆنم.

مىيان ھەلگرت و برىميانە خوارەو، چاوم كەمىك كردهو بىنىم ئەو
ئەكرەمەى كە دەيووت گەنجىكە. يەكەمجارم بوو بىبىنم. خستىمە دواى
ئۆتۆمبىلەكە و بەخىراى كەوتەپى و دووركەوتەو. ئۆتۆمبىلەكە زۆر
بەخىراى دەپۆشست و منىش خۆم بۆ مردن ئامادە دەكرد.
ئەو چەند دەقىقەيەم بۆ باس ناكريت. لەلايەكەو دلا خۆش بووم
بەوەى كە دەمرم، لەلايەكى تىرشەو لە ترسى ئەو بەردەى كە دەيكىشا
بە سەرمدا خەرىك بوو دلام دەووستا.

ھاوارم دەكرد بىمكۆژە!

تەكسىيەكە لەشار دەرچوو و چوو ناو پىنگاى دارستانىك،
دەرووبەرمان سەنەبەرى لى بوو. ديار بوو شوپىنىكى تەواو چۆلبوو. بۆيە
منىش ھەستامەو و وتم:
- من دەكۆزىت ھا؟

ئەكرەم پووى تىكردم و وتى:

- من لەژىر فەرمانەكانى ئەواندام، چى بلىن ئەو دەكەم.
- دەى كەواتە مەترسە و بىشلەژان كارەكەت بكە، خۆ شتىك نەماوە من
وا لىبكەت لە ژياندا بىمىتم.

له ته كسيه كه دابه زيم و له ژيړ سنه ويه ريكي گه ورده دا دانېشتم، ده ستم
گرت به ده موچاومه وه و پټم وت:

- ده ي زور به خيړايي ته م چا كه يه م له گه ل بكه. هيچ ليت تووږه نابم،
بگره سوپاسيشت ده كه م.

ته كره م بؤ ماو هيك به پټوه وه سټا... دلنيام كه وتبووه ناو
ليپرسينه وه يكي ترسناكي ويژدانيه وه. به ناساني له ږوي ده خوږنرايه وه
كه چ په شه بايه ك له ناخيدا هلي كړدوه.
هات له بېرده معدا دانېشت و وتي:

- تو كيت؟ چ كار هيت؟ چون پټ كه وته ئيره؟

ده توت گويم له م قسه يه نه بووه، به بېرده وامي ده پارامه وه ليتي:

- نه و بېرده هه لېگره بيكي شه به سهرمدا، به پاستي ده مه وټ بمرم.

- ده مه وټ يارمه تيت بده م، تا ئيستا خراپه م به رامبه ركه س نه كړدوه و
ده ستم نه چو ته خوږيني كه س.

- نه ي ته گه روايه ئيشت چييه له وي؟

- منيش وهك تو به دواي ئيشدا ده گه پام، كه وټمه بېرده ستيان. هر چي
ده كه م پزگارم نابيت. ته نيا چنه ئيشيكي سه رپټيان بؤ ده كه م و هيچ
په يوه ندېم بهو كار په پيسانو ه نيه.

له ده نكيده وا ده رده كه وت كه پاست ده كات، يان به لايه ني كه مه وه
پؤله كي جوان ده بينيت.

دەمويىست خۆم بكوژم، بەلام نەمدەتوانى

مەموو پووداوەكانم بۆ باس كرد. كە تەواو بووم وتى:

- پېويستە تۆ پزگار بكم. ھەرگيز ناتوانم بتكوژم...

- چۆن ئەمە دەكەيت؟

- وازت لى دېنم بپۆ، بەلام شكاتمان لى مەكە. ئەوى ترى بدەرە دەست

من، بە درۆيەك مەسلەكە لای ئەوان دادەخەم.

قىژاندم بەسەريدا:

- نەخېر... من ھىچ جىيەكم نىيە بۆى بپۆم. نامەويّت دووبارە بكمەوه

ئەو داو و پىسيانى كە تىتى كەوتووم. تكات لى دەكەم بۆ تۆ ھىچى

تىناچىت بكموژە و پزگارم بكمە.

من كەسېكم كۆتاييم پى ھاتوو بە تەواوى فەوتاوم، دوو فلس پارەم

پىنيە و ھىچىش بەم شارە ئاشنا نيم ئىتر چى بكمە لىرە ؟ دەى توخوا

ئەم ئىشە بكمە كۆتاييم پى بەيئە.

قۆلى گرتم و وتى:

- وەرەو سواری ئەو ئۆتۆمبیلە بىە. من ناتوانم تۆ بكوژم، بەلام ئەگەر

ھەر دەتەويّت بمریت، ئەوا خۆت ئەو كارە بكمە.

بەدەم خۆمەو وپېنەم دەكرد و دەموت: "ئاخ خۆزگە بمتوانيايە !..

ئاخ بمرديايە !.."

دەمويىست بمرم بەلام نەمدەتوانى خۆم بكوژم.

ئۆو سەيرى ئەم بپچارەبىيەى من بكن، نە دەتوانم بمرم، نە دەتوانم

بژيم. ژيانىكى ئاوا ھەر نەبىت باشترە.

وتى:

- من خىزاندارم، كچىكى تەمەن سى ساڭم ھەيە. تۆ دەبەمە مالاھە، تا جىيەكى پىڭ و پىڭ دەدۆزىتەو ھەي دەبىت.

ھاوارم كرد بەسەرىدا:

- ھەرگىز... ئىتر باوھېم بە كەس نەماو. ھەموو كەسىڭ بېرەوشت و درۆزە لاي من، ھەموو كەسىڭ ھەكو گورگ بەدوای گۆشتەو ھەي...
و ھەلەمى دامەو:

- خوشكەكەم، بە ھالەدا ديارنىيە؟! ئەگەر بەوئىت خراپەيەكت لەگەل بکەم، لىرە بەتەنيان كى دەتوانىت دەستم بگىرىت؟ بەلام دۇنيابە كەسىڭى وا نىم. تاكە ئارەزووم ئەو ھەي يارمەتيت بەدم. خۆت باش بىر بکەرەو.

منى لەمالى خۆيدا قبول كرد

قۇر بەخىرايى تەكسىيەكەي لىخوپى و لەو شوئىنە دووركەوتەو.
لە مېشكەدا دەيان ھەزار بگەرە مليۇنان بىرى ئالۆزۇ گومانى سەيرم ھەبوو. نەمدەزانى چۆن و بەچ شىو ھەيەك كارەكان بەرپىكەم. دەستم بۆ ھەركوئ دەبرد، لىقىم دەست نەدەكەوت دەستى پىو ھەي بگرم، مەمانەم بە ھەركەس بگەردايە خىانەتى لىدەكردم. خوايەگيان دەبىت ئىستا چى بکەم؟!

بەناو شارداد دەپىشتىن كە ئەكرەم لەپىرتى:

- بىرپار بەدە. دادەبەزىت يان لەگەلەدا دىتەو ھەي مالاھە ؟

- بەپاستى نامەۋىت بىمە بار بەسەرتانەۋە، بەم حالەمەۋە ناتوانم پەنا بەرمە بەر كەس. خىزانەت ھەلە تىدەگات، ئىۋانتان تىك دەچىت، مافى ئەۋەم نىيە ئىۋانتان تىك بەدەم...

- نا نا خەمى ئەۋەيانت نەبىت، ھاۋسەرەكەم باشترىن مۇۋى ئەم جىھانەيە. زىانىكت بۇ ئىمە نايىت، چەندىك دەتەۋىت دەتوانىت بىننىتەۋە.

دەۋايە چىم بىكرادى؟ ئايا دەمتوانى متمانە بەۋ پياۋە بىكەم؟ تۇ بىلى ئەم دونىا تارىكەدا كەسانىكى ئاۋا پاكىش ھەبن؟

دەنگەم نەكرد. ئەكرەمىش ئۆتۈمبىلەكەى بەرەۋ مالەۋە لىخوپى. ھەر واش بوۋ، بەپاستى ھاۋسەرىكى ئۆر چاكى ھەبوۋ، ھەرگىز باۋەپم نەدەكرد كەسىك ھەبىت ئەۋەندە دلفراۋان و تىگەىشتوو بەبەزەيى بىت. ئەمە ماناى ئەۋەيە ھىشتا مۇۋە چاكەكان ھەر ماۋن.

سەلماخانى ھاۋسەرى، بوۋە خوشكىكى گەۋرە بۆم، ھەموۋ ئىانى مەنى دەزانى، بەلام سەرەپاى ئەۋەش ۋەك مىۋانىكى ئۆر بەپىز ھەلسۈكەۋتى لەگەل دەكردم...

لەشى ئەكرەمىش ساغ بىت، كارىكى بۇ دۆزىمەۋە. لە دوكانىكى سەرچاكرىد كارم دەكرد، بەلام لەۋىش ئاسۋودە نەبوۋم، دىسان دەۋرۋىسەرم پىر بوۋ لە فرسەتچى. نازانم ھەۋالى مەيان لە كۈيۋە بىستىبوۋ. ئۆر ھەزم دەكرد لەۋ كارە پىسانە دورىكەۋمەۋە، بەلام ھەرچىم كىرد ئەۋانەى بازىرگانىيان بە نامۋوسى خەلكەۋە دەكرد بەرۋكىيان

بەرنەدەدام، نازانم لەکوێوە بۆنیاڤ کردبوو؟! مانگێک لە مالتی ئەکرەم
مامەوێ دواتر چووێ بەشی ناوخۆیی...

هیچ شتێک بەرەو باشی نەدەپۆشت! نەمدەتوانی بێمەوێ سەر پۆی
پاست. دایکم وەک پمێک هەموو کاتێک هەناوی پێ دەکردم لە خۆین. یان
دەبوايە بمرەمەيە یان بچوومایە دایکم ببینایە. ئەم بێرە تەواو حالەتی
منی تێکدا. دەبوايە یەکیک لەو دوو پۆیە بگرەبەر، ئەگەر نا نەمدەتوانی
لەم ژیاڤە بەردەوام بێ...

بهشی چوارەم

ئەگەر كچىكى گەنج كەسپتى و شەرف و
نامووس و ھىواكانى بدۆرپننيت چى دەكات؟
منیش برپارم دا ئەو بەكەم.
تەنيا يەك رېگەم لەبەردەمدا بوو...

ئىتر وەك جەستەيەكى بى گيان وابووم

بىرپارى خۇكوشتنم دا

بۇ من ھەموو شتىك تەواو بووبوو، ھىچ شتىكى تىرم نەمابوو جگە لە جەستەيەكى بى گيان، ئىتر من مۇقىكى لەكەدار و بىرپىز بووم و چەقىبوومە ناو كۆمەلىك تاوانى زۆر گەورەو. تازە جىيەكم بۇ نەمابوو ھە لە دونىادا. ماقى ئەو ھەم نەبوو كەسانى دەوربەرم بىتاقەت بكم و لەكەداريان بكم.

ژيانم پىش ئەو ھەم دەست پىتكات تەواو بووبوو، ھىواو خەيالەكانى ھەرزەيى و لەسەروو ھەمووشىيەو شەرەفم خستبوو ھەردەستى ئەو پراچىيانەو تەنيا پەشىمانى و فرمىسكم بۇ مابوو ھە...

ئاي دايەگيان! ... تۆ منىت بۇ ئەمانە پەرورەردە كىرەبوو؟ لەناو ئەو ھەموو ئىش و ئازارەي نەخۇشىيەكانتدا منىت بۇ ئەمە دەگوشى بە خۆتەو، ھەموو جارىك دەتوت: "ئەم كچى من دەبىتە خاتوننىكى گەورە، كچى من دەبىتە نىمۇنە بۇ ھەموو كەس." بەداخەو دايە گيان زۆر بەداخەو كە تووشى ناومىدەم كىرەت ... من شايانى ئەو نەبووم كچى تۆ بىم. ئەو مۇقە بىويزدان و بى ئىنساۋانە، لەزىر ناوى چاكەو خۇشىدا ھەموو شتىكيان لى سەندەمەو...

له ناوه پراستی شاردا ته نیا بووم، دووباره وازم له ئیش هینا بوو و دوو پوڅ بوو برسی بووم، به ته واوی هیزم له بهر برابوو. موحتاجی پارچه ناننکی وشك بووم، ئه و دنیا په نگاره ننگه و، ئه و ناویانگه ی هه موو خه لکی ئاواتی پی ده خوانن منی به و حاله گه یانده بوو...

برپاری خوکوشتم دابوو! ئیتر نه مده توانی به و ئازارانه وه بژیم. هیزم تیادا نه مابوو، که سیتی خۆم له ده سته دابوو، ئیتر جه سته یه کی بی ناوه پوک و بی سوود بووم، شتیکم نه مابوو بیفرۆشم به و درنده گوشتخوړانه. له سووچیکي پارکيکدا و له ژیر داره نجیريکدا دانیشتم، ئه و نه ده هیلاک و ده سته وه سان بووم ده پارامه وه و ده موت: "مردن له کوټی؟ وه ره و بمکوژه!"

به لام نه ده هات...

نه مده توانی به و حاله مه وه بگه ږیمه وه ماله وه، ئه وه ی که پیم ده وت مال ژیر زه مینی مالی پوره هاجه ر بوو، له کاتیکدا که به جیم هیشت دایکم له تاو ئازار ده ینالاند...

ناه دایکه ئازیزه که م! ئیستا نازانم له چ حالتيکدا یست. چه ند مانگه هه والت نازانم. هیز و توانای گه پانه وه م نییه...

نازانم ده ژیت یان مردوویت؟ له م دنیا یه دا مردن له ژیان زځر خوشتره.

ئاخر ژيانی من چ سووډيکي هه بوو؟ چی ده بوو پيش ئه وه ی له و ژيانه پیس و له که داره دا ون بېم بمردمایه؟ ئه وکات به پاک و خاوینی

دەچومەووە ئەو شوپنەى بۆى دەچم. هیچ نەبیت ویزدانم ئاسوودە دەبوو،
 كەسايەتیم بە پاك و خاوینى دەمايەو، وەك براكەم...
 كاتىك لەنێوان ژيان و مردندا لە كێشمەكێشمىكى سەختدا بووم
 جەستە بى شەكەت و ماندووەكەم ئەوەندە بەرگەى نەگرت و لەویدا
 كەوتم.

خەونىكى زۆر سەیر بوو

لەو شوپنە كە لى كەوتبووم خەونىكم بىنى ئاراستەى ژيانمى گۆپى.
 لەدواى ئەوێ لە دایكم جیا بوومەووە يەكەمجارم بوو لە خەمدا دەمبىنى.
 لەجىيەكى زۆر پاك و خاوین و خوشدا هاتە بەرچاوم. جلى زۆر جوانى
 لەبەردابوو، چاك بووبووەو، قەلەو بووبوو، ئەو پەنگە زەردەى پۆشتبوو،
 شێو و پووخسارى زۆر زۆر جوان بوو. برا پەحمەتییەكەشمى لەگەڵ بوو.
 لەكاتىكدا بىرم لەو دەكردهووە كە پەتم دەكاتەو، بەلام بە نەرم و
 نىانییەكى زۆرەووە باوەشى پىاكردم و وتى:
 - كچم! زۆر بىرت دەكەم. خێرا مەووەستەو بڕۆ بۆلاى پوورە هاجەرت،
 ئەو چاوەرپێت دەكات. ئەمە دوا شتە لە تۆى داوا دەكەم... دەى خێرا
 بڕۆ.

بێئەوێ بزانم چى پووى داو بەئاگا ماتم، دەوربەرم كەسى لى
 نەبوو، لە پاركەكەدا لەناو دەرەكانى خۆمدا نوقم بووبووم... لەبەرنەوێ
 لەمێشكەدا دامنابوو كە دەمارى دەستى خۆم بىرم و خۆم بكۆژم، لە
 سەرەتادا زۆر گویم نەدا بەو داوايەى دایكم.

ئاخىر لە ئۆتۈ دەپىرىسم! كىچىك كە بەھۇى تىۋەگلانى لەھەموو ئەر
كارە بەدو پىسانەدا بېپارى خۆكۈشتىنى دايىت چۆن دەتوانىت لەبەردەم
مىۋىكى پاكى ۋەك پۈۋە ھاجەردا بۈستىت؟ بە ھالەمەۋە كە نوقمى
تاۋان بوو بووم، چۆن دەمتوانى دەستە پاكەكانى ئەر ماچ بىكەم و پىسى
بىكەم؟

ئاي دايەگيان! .. تۆ نەتدەزانى لە چ دۆخىكدام.

لەو كاتەدا ئازارنىك ۋەك ھەۋرەبىروسكە داي لە مېشكىم، تۆ بلىنى دايىم
مىردىت؟ ئەي ئەگەر دەئى بۆ نەبوت ۋەرەۋە بۆلاى خۆم وتى بېرۆ بۆلاى
پۈۋە ھاجەرت؟ بۆ وتى ئەمە دوا ئارەزۈۋە لەتۆى داۋا دەكەم و زۆد
سۈۋر بوو لەسەرى؟ لەژيانمدا جگە لە ئازار ھىچ شىتېكم پېشكەش
نەكردبوو ئىتر چۆن دەمتوانى كۆتا ويست و ئارەزۈۋى ئەر پىشت گۆى
بىخەم؟ ئايا دەكرا ھەموو شىتېك پىشت گۆى بىخەم و بىچم بۆلاى پۈۋە
ھاجەر؟ دايىم لە ژىزەمىنى مالى پۈۋە ھاجەردا دەژيا، لەدلى خۆمدا وتم
ئەگەر لە ژياندا بىت. پېش خۆكۈشتىن سەردانىكى ئەرۋىش دەكەم. ئەرۋەبوو
بېپارىم دا سەردانى مالى پۈۋە ھاجەرم بىكەم، دواترىش خۆم بىكۆم...
تاكە شىتېك كە لەمېشكىمدا بوو، ئەرۋەبوو كە چۆن و بە چ پۈۋەكەۋە
خۆم پېشانى ئەر خانمە فرىشتەئاسايە بدەم كە لەمىندالىۋە ۋەك مىندالى
خۆى پەرۋەردەى كىردبووم... لەۋە ناخۆشتىر دايىم كە لەۋە ھەموو ئازارەدا
جىم ھىشتبوو چۆن لىم خۆش دەبىت؟

به دهم خۆمه وه وتم خۆ من مردوویه کی گه پۆکم. گرنگ نییه چیم پی
 ده لێن، چی ده لێن با بڵێن. که من دواى چەند پۆژێک خۆم کوشت هه موو
 نه مانه له دواى خۆم به جی ده هێلم...

به گویى دایکم کرد

پۆیشتم. به لام به چەند تاوانیکه وه که لیخۆشبوونیان نه بوو، به
 شه ره فیکی له که دار و ناموسیکی فرۆشراوه وه پۆیشتم... نه ک ژيان له و
 بارودۆخه دا، به لکو بیرکردنه ویش له و حاله ته دلی مرۆف ده وه ستینیت...
 نزیکى چیشته نگاو بوو. دابه زیمه ئه و ژێرزه مینه ی دایکمی لی
 ده مایه وه، سه یرم کرد ده رگا داخراوه و به رده م ده رگا که ش پێلاوی لی
 نییه. دام له ده رگا و ده ستم نا به زه نگه که دا، به لام هه چ ده نگێک نه بوو...
 وتم: "له وانه یه دایکم له سه ره وه بیست، یان له وانه یه شتیکی به سه ر
 هاتبیست. تق بلیی به راستی مردبیست؟"

دله خوورپه یه کی سه یر ناخی داگیر کردم. له جیى خۆم دانیشتم، تا
 ماوه یه ک نه هاتمه وه سه ر خۆم. دواتر چومه سه ره وه بۆ مالى پووره
 هاجر. که گه یشتمه به رده م ده رگا که ناخم پې بوو له خوړپه. نه مده زانی
 چی پوو ده دات؟ کچێک که ئه وه موو تاوانه ی کردوه، ده کرا درۆ
 بکات؟! ده بووایه چیرۆکی هه لبه ستایه یان دانیشتا یه بگریایه و داوای
 لیخۆشبوونی بکرا یه؟

نه مده زانی... کاتێک له نێو ئه وه موو کێشه کێشه ی ناخدا بووم،
 له پې ده رگا کرایه وه و له گه ل پووره هاجر دا پووبه پوو وه ستاین.

ئاي خويىه گيان!!! ئىيۈ سەيىرى ئەو پووخسارە پاك و بىگەردە
بىكەن. بە سىماو وەستانىيە وە دووپارە منى شەيداي خۆي كىردە وە.

خانمىكى فرىشتە ئاسا

بۆ ماوۋە يەك ئەو نىگا شىرىنەنى ئاپاستە كىردىم و دواتر بە پوويەكى
خۆشە وە وتى:

- تۆ (سىڭدا)ى خۆمان نىت؟

ئىتر لە شەرمدا سەرم دانە واند. ئەوئەندە تەرىق بوومە وە كە لە
عارەقى خۆمدا تقوم بووم. ھىچ وە لأمم پى ئەبوو. منى خستە نىوان ئەو
بالە گەرم و گورپانە وە.

- ئاي كچم سىڭدا، خۆ ئەو تۆيت. نازانىت چەندە بىرم دە كىردىت.
قۆلى پاكىشام:

- تۆ جارى وەرە ژوورە وە. ژۆرشت ھەيە دە بىت پىكە وە باسى بىكەين.
بردىمىە ژوورە وە. مالىكى پاك و بىگەردى وای ھەبوو كە دلى مرقى
دە كىردە وە. ئەو مالە بۆنى ئاسوودەيى لىۋە دەھات و كارىگەرى لە سەر
ھەموو گيانم دادەنا.

بە سۆز و بەزەيى دايكىكە وە بە دەورمدا دە سووپايە وە. ئەمانە شتىك
نەبوون دروستكراو بن. بەلكو ئاۋىنەي خۆشە وىستى و سۆزى ناخى بوون.

- پۆلەي خۆشە وىستم. ژۆر بى تاقت و ھىلاك ديارىت. ھەستە بېرى خۆت
بشۆ. با منىش جلى پاكىت بۆ بەيتم.

- دايكم لە كوئىيە پوورە ھاجەر؟

له پر له و پوهه پر نوورده دا هه وری خه م ده رکوت و، له و چاوه
شیرینانه دا دلۆپ دلۆپ فرمیتسک پریزان به ست.

تیغیتک دای له دلم و ناخه کلپه ی سه ند. پیشبینیه که م پاست
ده رچوو. دایکم له و خه ونه دا له دونیا یه کی تره وه هاواری لی کردم.
به ترس و له رزه وه وتم:

- خوانه خواسته خو نه مردوه؟

به ده نگیکی پر له نازاره وه وه لایمی دایه وه:

- ته قدیری خواجه کچم.

ئه و هه واله جه رگی له ت له ت کردم

له و کاته دا که وتمه سه ر زه وی... ئه وه دوا پوه خانم بوو، له هه موو
دونیا دا به س ئه وم هه بوو ئه ویش پویشیت. ئیتر هه وره برووسکه کانی می شکم
دوا پرپاریان پی ئیمزا کردبووم.

"هه رچی زوو تره ده بیت ئه م کاره ته واو بکه م."

پوره هاجه ر باوه شی پیدا کردمه وه و، وه ک دایکتک دوویاره له
نامیزی پرسۆزی گرتم:

- تو نازانیت کچم. ئه و ئه و نه ده به مردنیککی جوان مرد، ئیره بیم پتبرد
و هیوام خواست له جیبی ئه ویم. چه ند پلۆز پارامه وه له خوا، که منیش ئاوا
بیاته وه.

هه موو شتیکت زۆر جوان بوو، هه موویت بق باس ده که م. بروام
پنیکه گیانه که م، هه والی زۆر خوشت پی ده ده م. هیچ مه گری به لکو دلت
خو شبت و شانازی به دایکته وه بکه... ئه و نه ده جوان بر دیه وه لای خو ی

ناتوانم باسی دلخۆشی ئه و کاته ی بکه م، داماو له ژيانیدا دلخۆشی
نه بینی...

پوره هاجر به و زمانه شیرینه ی خۆی ده یویست دلم بداته وه، ئه و
دلهمی هسانده وه که هیچی ده رباره ی بیروباوه پ و ئیمان و خواو پۆزی
دوایی تیدانه مابوو.

سه رمی به رز کرده وه به دهسته نهرمه کانی و فرمیسه که کانی سه پی.
چه ندین جار پوومه ته کانی ماچکرد و دهستی هینا به سه رمدا.
من شایانی ئه و خۆشه و یستیه نه بووم، من شایانی ئه و گرنگی پیدان
و به زه ییه نه بووم، به لام پوره هاجر فریشته بوو، له گه ل ئه وه ی که
ئاگای له زۆر شت بوو، به لام نهیده هیشت ههستی پی بکه م.

چلکه کانی جهسته م پاك ده بوو وه، به لام رۆحم....
پیش هه موو شتیک به زۆر کردم ی به گه رماوه که دا، پاشان جل و
به رگی پاك و خاوینی پیدام. له دوای ئه و هه موو ماوه یه ئه وه یه که مجارم
بوو به ئاوێکی پاك خۆم ده شت، چلکی جهسته م لاچوو، به لام ئه و
پیسسیانه ی له گیاندا بوون وه ک خۆیان مابوونه وه.

له گه رماوه که ده رچووم سه یرم کرد خوار دنیکی زۆر خۆشی
ئاماده کردوه، چی هه بوو له و خواندا نه بیئت؟ هه رچی هه بوو به و دهسته
پاك و پیرۆزه ی خۆی کردبووی.

له به رامبه ر خۆیه وه دای نیشاندم، سی پۆژ بوو نانم نه خواردبوو، بۆیه
باش خۆم تیرکرد، هه م به رامبه ر یه ک دانیشتبووین نانمان ده خوارد هه م
باسی دایکمی بق ده گێژامه وه:

- له دواى پښتني توره بهرگه ی نه گرت، زور بیرى ده کړیت. له وه
ده ترسا تووشی شتیک ببیت. منیش به تهنیا به جیم نه ده هیشت، زور جار
له خواره وه به یه که وه ده خه وتین.

له دوا ساته کانی ته مه نیدا وه فریشته ی لیها تبوو. به دل و گیان
پووی کړد بووه خواى گه وړه، شهو و پوژ باسی خواى گه وړه له سهر زاری
بوو، هم نژای یو من ده کړد هم یو تو.

پیش یه ک پوژ له وه فاتى وتی: "پوړه هاجره، که که م نه مانه ت
بی لای تو، خه ونیکم بیښی، نه دیت یو لای تو، نیت نه هیلیت بروات، من
پښورم به م نزیکانه ده پوم. میان بانگ کړد، جیگه که شمیان پی نیشان
دام."

منیش لیم پرسى: "له کوښه؟"

به لوم وه لامى نه بوو، که وته بیر کړد نه وه، سه یرم کړد پووی وه کول
که شایه وه و زه رده خه نه یه ک پووخساری گرت وه، وه نه وه ی نه شوینه ی
بینیبت که یو ده پوات، یو زور دلخوش دیار بوو.
دواى یه ک پوژ و له شهوی هه یښدا وه فاتى کړد، نه وه نده مردنیکى
جوان مرد هر مه پرسه.

سه یرم کړد دوباره پوړه هاجره فرمیسک به یرى چاوانى گرت و
نیگا کانی یو شوینیکى دوور پویش.

منیش پارووه که له قوپگمدا گیر بوویوو و نه ده چووه خواره وه.
تووشی شوک بوویووم. به به رده وامى نه فرتم له خوم ده کړد و دواى
لیخو شبوونم له گیانى دایکم ده کړد.

مردنی پېر وانهی دایکم

پووره هاجر بېرده وام بوو له باسکردن:

- گېشتبووه دوا ساته کانی، چاوه کانی منی نه ده بینى، به لکو نه و
جییه ی ده بینى که بوی ده پښت. له گهل من نا به لکو له گهل نه واند
قسه ی ده کرد:

"خوا له من خوشبوو؟! کوږه که شم له ویتیه؟ نه ی کچه که م و
میرده که م؟" ده توت له بهرام بېریدا که سیک هیه و قسه ی له گهل ده کات.
بۆ دوا جار سهیری منى کرد و وتی: "گهردم نازاد بکه پووره هاجر، من
ده پښم، نه و هاتن به شویتندا."

ده موو چاوی نه و نه ده گه شایه وه ده توت پارچه یه ک نووره. بېرده وام
خه ریکى زیکرى خوا بوو. له ناسووده ییبه کی هه میشه ییدا چاوی لیکنا.

دوویاره له گهل پووره هاجر باوه شمان کرده وه به یه کدا... نه و نه ده
خراب په له قازم ده کرد خه ریک بوو خوم ده کوشت. نه ویش وه ک دایکى کی
به به زه یی دللى ده دامه وه. بۆ چهند کاژیریک له سهر سفره که فرمیسکمان
پشت. هه موو خه م و په ژاره کانم له گهل نه ودا له بیر کردبوو. ده توت
یه که مجاره ناوا دلم ئیسراحت ده کات. قوئى پاکیشا:

- وهره کچم جیگا که ی خوم ناماده کردووه. که مېک پشو بیده.
به نذر برده یه ژووره که ی خوی، ژووریکى تا بللى خوش و پاک و
خاوین...

چون ده متوانی له جییه دا بخوم. که سیک که ناموسى خوی دپانند
بوو چون ده متوانی له جییه کی وه هادا بنویت که هیچ تاوانیکى تیدا

نه کراوه؟ هه رگیز مافی نه وەم نه بوو نه و جییه پیس بکه م. که نه و چووه
ده روه له سه ر زه وییه که پالکه وتم و ئاگام له خۆم نه ما. کاتیک چاوم
کرده وه هه سابوومه وه. وه نه وهی دووباره گیان هاتبیتته وه نار
جسته م. چەند کارژیرێک نووستبووم. نزیکي نیوه شه و بوو که هه ستام...

- پووره هاجه ر من زۆر مامه وه. ده بیته بپۆم هاو پیکانه چاوه رپێمن.
به مشیوه چەند درۆیه کم پیکخست، پاستیه که ی نه مده ویست ماله که
به منه وه پیس ببیت. نه ده بوو که سیکی وه ک من له و ماله دا بمیته وه.
به لام وه لامی دامه وه:

- جا چۆن شتی وا ده بیته؟ به هیچ شیوه یه ک ناهێلم برۆیت. تق یادگاری
دایکتیت لای من. با پۆز ببیتته وه ئه مانه هه مووی باس ده که ین...
هه رچی هه ولّم داو درۆم پیکه وه نا نه متوانی له ده ستی ده رباز بېم.

تۆ نه بویتایه من چیم ده کرد

له وئ مامه وه، تا به یانی ده رده دلمان له گه ل یه کتر کرد، به لام
نه مده ویست باسی نه و هه موو تاوانانه بکه م که کردوومن، گوايه خۆم
ده دزیه وه. نه و له هه موو شتیک تیده گیشته، به لام هیچ ئامازه یه کی
نه ده دا که یزانم تیگه یشتوه.

میترده که ی (مامه په حمی) کۆچی دوا یی کردبوو. له هه مان کاتدا
دایکی هاو پیتی مندالیم (شهیدا) واته کچه که ی پووره هاجه ر گه رابوو یه وه
به رده م باره گای خوا. شهیدا له گه ل باوکی (مامه یوسف) ده مایه وه. جگه
له وه ش شهیدا ده زگیراندار بوو، هاوسه ریتی له گه ل دادوه رێکدا کردبوو،
به و نزیکانه ش زه ماوه ندیان ده کرد.

چو وینه‌ی شه‌یدای بق هینام و بۆی باسکردم:

- ئەوان ئیستا له‌گه‌ڵ باوکی له قاتی سه‌ره‌وه ده‌ژین.

وینه‌که‌ی پیشاندام، گه‌وره‌بووبوو، کچیکی گه‌نجی بالاپۆشی زۆر جوان بوو. واته دواى ئه‌وه‌ی من پۆیشتووم زۆر شت گۆپاوه. من چۆن گۆپابووم ئه‌وانیش گۆپابوون. به‌لام به جیاوازییه‌که‌وه، ئه‌وان پینگه‌یشتبوون به‌لام من دۆپابووم.

نه‌یه‌یشت برۆم

په‌وره هاجه‌ر دوو پۆز نه‌یه‌یشت برۆم. ئه‌و دوو پۆزه وه‌ك شیفایه‌کی چه‌ند ساڵه وابوو بۆ من.

کوتا پۆزیش شه‌یدا هات. باوه‌شمان کرد به‌یه‌کدا و هه‌سه‌رتی ئه‌و ماوه دووبییه‌مان ده‌رکرد. ئه‌و زۆر شتی هه‌بوو بۆ باسکردن، به‌لام من هه‌یج نه‌بوو باسی بکه‌م. به‌رده‌وام ئه‌و قسه‌ی ده‌کرد و من گویم ده‌گرت... باسی مرۆفای ده‌کرد، بۆچی دروستکراوین. مردن، پۆزی دوا‌یی، لێپرسینه‌وه...

به‌لای منه‌وه ئه‌و باسانه له پابردودا به‌جی ما‌بوون. ئه‌و ژیا‌نه‌ی تیا‌یدا‌بووم بچووکترین شو‌ینه‌وا‌ری ئه‌و چه‌مکانه‌ی له مندا نه‌ه‌یشتبوو. به‌ته‌وا‌ری که‌وتبوومه ناو بازنه‌ی بی‌پروایی و نکو‌لی کردن. می‌شکم چه‌ندین په‌رسیار و کێشه‌ی تیا‌دا‌بوو:

- ئه‌مشه‌و ده‌زگی‌را‌نه‌که‌م، (ئه‌رکوت) دیت، هه‌م یه‌کتر ده‌ناسن، هه‌م ئه‌م په‌رسیارا‌نه‌ش له‌و ده‌که‌یت. ئه‌و که‌سێکه زۆر باش خۆی په‌روه‌رده کردووه. دل‌نیام زۆر خۆشحا‌ل ده‌بیت به ناسینت.

منیش قبولم کرد.

نئوآره له گه‌ل ده‌ستگیرانه‌که‌یدا یه‌کترمان ناسی. کوپکی بالابه‌رز و
پووخسار پۆشن بوو، پێک و پێکی نه‌و کوپه له‌ حالیدا دیاربوو. نۆر باش
خۆی په‌روه‌رده کردبوو.

به‌شی پینجه‌م

خوای گه‌وره منی له له‌ناو‌چوون گیرایه‌وه.
موعجیزه‌یه‌کی وای دروست‌کرد وات دهمزانی سیف‌دای
پیشووی سرپوخته‌وه و دانه‌یه‌کی تازه‌ی دروست
کردووه. ئەو کەش و هه‌وایه، ئەو قسه ئاسایانه‌ی
ده‌یکرد ئەوه‌نده جوانبوون ناتوانم باسیان بکه‌م.
ئەوه ورده ورده زیندوو بوونه‌وه بوو بۆ من

ئەو رۆژەى ژيانى گۆرى

ئايا دىكرىت مەۋە بى ھوودە بى؟

شەۋلە مالى پەورە ھاجەر گەتەگۈيەكى نۆر سەرنجراكىش
ھاتەكايەۋە. مەن پەرسىيەم دەكرد و كاك ئەركوت بە شىۋازىكى شىرىن و
لۆزىكى ۋەلامى دەدايەۋە.

مەن لە پەۋانگەى بىرى خەۋەۋە چوۋە ناۋ بابەتەكەۋەۋەۋەم:

– بەپاى مەن بىرۈكەكانى ۋەك خودا و ئايىن، نۆر لەدۋا بەجىماۋە ۋەقەل و
پەستىيە زانستىيەكان جىيان گەتەۋەۋە. مەۋە دەبىت چۈن دلى خۇشە ۋا
پەفتار بىكات و بى.

لەپەستىدا ئەم بىرۈياۋەپە دەرتەنجامى ئەۋ ژيانە نۆيەم بىۋە. ھىشتا
بى تىگەيشتىنى كۆمەلەك پەستى بەھانەم دەھىتايەۋە، بەلام ۋەلامەكەى
كاك ئەركوت بى پەرسىيەكەم نۆر ناۋازە بىۋە:

– لەۋانەيە بىرۈكەكەتان بەپاى خۇتان پەست بىت، بەلام ۋەرە با بەيەكەۋە
سەبىرى پەۋيەكى تى مەسەلەكە بىكەين! دلتىام كە كۆمەلە پەستىيەكى
تەرىش مەن كە ناچار دەبىت قەۋلىان بىكەيت.

کتیبتیکی گه وره ی بهرگ سووری گرت به دهستییه وه. چەند بهشتیکی
جیاوازی له کتیبه که خوینده وه و هم پوونیشی کرده وه.

مهسه له که به چیرۆکیکی زۆر کاریگر دهستی پیده کرد:

"له دێر زه ماندا، دوو برا پێکه وه چون بۆ گهشتیکی دوور و درێژ..

ئه م دوو برایه پێیان گرت بهر تا گه یشتنه دوو پانیك، له ویدا پیاوێکی
هه لکه وتوو و دامه زراویان بینی ئه مانیش لێیان پرسى:

- ئایا ئه م دوو پێگایه کامیان باشته؟

ئه ویش وتی:

- پێگای دهسته راست، په پره ویکردنی ناچارى یاسا و پێسای تێدایه،
به لام ئه و په پره ویکردنه ئاسایش و کامه رانیى بۆ ئه وانه تێدایه که
ده یگر نه بر. پێگای دهسته چه پیش بییاسای و به ره لایى و سه ره ستنی
تێدایه، به لام له دوو توێی ئه و سه ره ستنیه پوه تیه دا پێره وانی ئه و پێیه
دوو چاری فهوتان و به ده ختی ده بن.. ئیستاش خۆتان له هه لێژاردنی
هه رکام له و دوو پێگایه دا سه ره شک و سه ره ستن.

پاش بیستنی ئه م وته جوانانه، په وشت باشه که یان، که پر به دل
حه زى له په پره وى کردنی یاساو پێساو پێکی بوو، پێگای پاستی
گرت به رو، وتی: (توکلت على الله) که وته پێ.. به لام بیچاره
به ده پره وشته که یان، پێگای چه پى به باشته زانی، له بهر حه زو ئاره زوی
به ره لایى و سه ره ستنی که له و پێگایه دا هه بوو..

ده با ئیمهش به نه ندیشه و خه یال شوین پێی ئه م پیاوه یان هه لێگرین
که پێگایه کی به پوهاته سووک و ئاسانی گرت بهر، ئه و پێگایه ی که له

پاستیدا تا بلتی زه حممت و ده ردیسه‌ری و ماندووبوونی له دووئو دایه،
تاكو بزانی چیی به سه‌ر دیت.

ئه‌م پیاوه، پاش ئه‌وه‌ی شیو و دۆله قوول و به‌رزاییه سه‌خته‌کانی
پێگای بپی، گه‌یشه ده‌شت و بیابانیکی سامناک. له ناکاودا ده‌نگیکی
ترسناکی بیست، که ئاوپێکی لێ دایه‌وه شیریکی گه‌وره‌ی بینی که له‌ناو
جه‌نگه‌لیکه‌وه به‌ره‌و پووی ده‌هات! یه‌کسه‌ر به‌ ترس و له‌رزه‌وه له‌به‌ری
هه‌له‌ات، تا گه‌یشه لیواری پیریکی وشک که به‌ نه‌ندازه‌ی شه‌ست گه‌ز
قوول بوو. له‌ ناچاریدا خۆی هاویشه ناو بیره‌که‌وه بۆ ئه‌وه‌ی له‌ ده‌ست
ئه‌و شیره‌ پزگاری بێت. له‌ کاتی بازدان و پیش ئه‌وه‌ی بگاته بنکی بیره‌که
ده‌ستی له‌ دره‌ختێک گیربوو که به‌ دوو لق په‌گه‌وه له‌ دیواری بیره‌که‌دا
پوابوو، یه‌کسه‌ر خۆی پێوه پاگیر کرد. هه‌ر هێنده‌ی که به‌ دره‌خته‌که‌وه
گیرسایه‌وه و ده‌ورو به‌ری خۆی به‌ باشی بینی، سه‌یری کرد دوو مشک،
یه‌کیکیان په‌ش و ئه‌وی تریان سپی، به‌رده‌وام به‌ دانه تیژه‌کانیان و
له‌سه‌رخۆ خه‌ریکی قرتاندنی ئه‌و دوو په‌گه‌ی دره‌خته‌که‌ بوون!

پاشان سه‌یریکی سه‌ره‌وه‌ی کرد، بینی و شیره‌که وه‌ک پاسه‌وان له
ده‌می بیره‌که‌دا پاوه‌ستاوه.. که سه‌یری خواره‌وه‌شی کرد هه‌ژدیه‌په‌کی
گه‌وره‌ی له‌ بنکی بیره‌که‌دا بینی که له‌ نزیکه‌ی سی گه‌ز دوورییه‌وه سه‌ری
هه‌لپێبوو ده‌یویست لێی نزیک بپیته‌وه و، ده‌میشی به‌ فراوانیی بیره‌که
کردبووه‌وه و چاوه‌پوانی ئه‌و ساته‌ی ده‌کرد که ئه‌م به‌ربپیته‌وه و ئه‌ویش
قوتی بدات! سه‌ره‌پای ئه‌مانه، چه‌ندین می‌رووی گه‌زنده و ژه‌هراویی
جۆراوجۆریش وه‌ک بازنه‌ی ده‌ست ده‌وریان لیدا.

پاشان سهیری لای سهره وهی دره خته که ی کرد، بینیی ئەم دره خته له پوالةندا دره ختی هه نجیره، که چی به شیوه یه کی ده راسا گه لێک جۆری جیاجیای میوه ی وه ک گوێز و هه نار و شتی تری له و جۆره ی گرتوه !

ئەم پیاوه ش، به هۆی تێ نه گه یشتن و نه فامیی خۆی، نه یده زانی که ئەم شتانه ی ده یان بینیت ناسایی نین و، هه رگیز ناگونجیت به پێکهوت و بێمه به ست هاتبنه کایه وه و، له وه تێ نه ده گه یشت که ئەم کاروباره سه یرا نه هۆکار یکیان هه یه و ده بێت له پشتی ئەم شتانه وه یه کێک هه بێت به پێوه یان بیات و پێکیان بخت..

له گه ل ئەمانه شدا، ده روونی به دخوازی ئەم کابرایه، وه ک بلیت هه یج شتێک پوهی نه دابیت و هه یج گه یو گره فته یکیش تووشی "دل" و "گیان" و "ژییری" ی ئەو نه بوو بیت، هه مو نه وانه ی فه رامۆش کرد و په لاماری میوه ی دره خته که ی دا و بێ سێدوو ده سستی دایه خواردنی ئەو به رو بوومانه، هه رچه نده ش هه ندیکیان ژه هراوی و کوشنده بوون. ئەمه ش ته نیا له بهر نه وه ی گوێی خۆی له تاو هاوار و ناله ی "دل" ی بئاخنییت و، دهنگی داد و فریادی دل و گیان و ژیری نه بیستیت!

به م چه شنه، کهوته ناو ناگری سزا و نازاره وه، نه ئەو بوو به مریت و له و نازار و سزایه پرزگاری ببیت، نه ده یشیتوانی ژیا نی به شادمانی به سه ر به ریت!

وا ئێمه ش له لایه نی خۆمانه وه ئەو نه گه ته به جێده هێلین، با له سزا و نازاری خۆی دا بته لیته وه و، به پێکای خۆمان دا ده گه پێینه وه تا کو بزانی براهی چی به سه ر هات؟

ئەمىش، ۋەك براكەي، پىتى كەۋتە ناۋ بىبابانىكى بەرىن و دەشتايەكى فراۋانەۋە. ھەروەكو ئەۋىش، لە ناكاۋدا دەنگى شىزىكى بىست كە ھەلمەتى بۆ دەھىنا، ئەمىش، ۋەك براكەي، ترس و بىم دای گرت و سامى لى نىشت، بەلام كەتر لە چاۋ ترس و سامى براكەي، چونكە بەھۆى بىر كۈندەۋەى جوان و گومانى پاكى، بە جوانى بىر كۈندەۋەى لەبەر خۆيەۋە ۋتى:

— (دىارە ئەم بىبابانە فەرمانزەۋايەكى ھەيە. كەۋتە دەبىت ئەۋ شىزە خزمەتگوزارىكى گۆپرايەلى ژىر دەستى ئەۋ فەرمانزەۋايە بىت).

بەمە دلتايى پەۋى تىكرد. بەلام لەگەل ئەۋەشدا لە دەست شىزەكە ھەلھات و پايكرد، تا كە شىتە لىۋارى بىرىكى وشك كە شەست گەز قوۋل بو. ئەمىش، ۋەك براكەي، لە ترسى شىزەكە خۆى ھاۋىشتە ناۋ بىرەكەۋە، بەلام پىش ئەۋەى بگاتە بىكى بىرەكە دەستى لە درەختىك گىر بو، يەكسەر خۆى پىدا ھەلۋاسى. سەيرى كرد وا دوو زىندەۋەر پەيتا پەيتا ھەردوۋ لى پەكى درەختەكەيان دەقرتاند.. پاشان كە سەيرى سەرۋەى كرد، شىزەكەى بىنى كە لە دەمى بىرەكەدا پراۋەستابو.. ئىنجا سەيرى خوارەۋەى كرد ھەژدىھايەكى لە بىكى بىرەكەدا بىنى.. كە سەيرى خۆى كرد بىنى لە بارىكى سەير و سەرسوۋرەيتەردايە و، گەلىك پاما، بەلام سەدان جار لە پامانى براكەي كەتر، چونكە پەۋشتە جوانەكانى بىر كۈندەۋەى جوانيان پىبەخشىبو، كە ئەمەش لايەنە جوانەكانى ھەموو شتىكى پىشان دەدا..

له بهر ئه مه، بیری کرده وه که ئه م شته سه رسووپهینه رانه
 په یوه نندیان له گه ل یه کتر دا هه یه و، وا درده که ویت که یه کک هه یه
 بیان بنوینیت و، ده بیت ئه م کاروباره سه رسووپهینه رانه نهینیه کی شاروه
 و ته لیسمیکی داخراویان تیدا بیت:

- (به لئ، هه موو ئه م شتانه ده گه پینه وه بۆ فه رمانی فه رمانپه وایه کی
 نادیار، که واته من لیږده دا ته نیا و ناواره نیم، به لکو ئه و فه رمانپه و نادیاره
 ده مبینیت و پارێزگاریم ده کات و، بۆ ئه نجام و مه به ستیکی تایبه تی تا قییم
 ده کاته وه و، بۆ کوئ بیه ویت ده مبات)!

له م بیر کردنه وه جوانه دا شوق و تاسه یه کی تیدا په یدا بوو که ئه م
 پرسیاره ی هتیا یه کایه وه:

- ئایا ده بیت ئه و که سه کئ بیت که به م جۆره تا قییم ده کاته وه و
 ده یه ویت خۆییم پئ بناسینیت و له م پێبازه سه یره وه به ره و ئه نجامیکی
 دیاریکراو ئا راسته م بکات؟!

خۆشه ویستی خاوه نی ته لیسمه که له حه زکردنی ناسینی وه دروست
 بوو.. له و خۆشه ویستییه شه وه حه زی شیکردنه وه ی ئه و ته لیسمه گه شه ی
 کرد.. له م حه زه یشه وه ئاره زووی وه رگرتنی باریکی شیایوی گونجاو
 به رامبه ر خاوه نی ئه و ته لیسمه و بۆ ده سته گه وتنی په زامه ندیی ئه و، له
 ده روونی دا په یدا بوو..

پاشان سه ری هه لپری و سه یریکی دره خته که ی کرد، بینیی ئه م
 دره خته به ره واته دار هه نجیره، که چی هه زاران جۆر میوه ی په نگاوه نگی
 گرتوه! هه ر که ئه مه ی بینیی یه کسه ر ترسه که ی به ته وای په ویه وه.

چونکه بؤی پوون بووه وه كه ئەم دارهه نجیره لیسته و پێرست و
 پیشانگایه كه فهرمانپه‌وای نادیار، به‌وشیوه سه‌یره، نمونه‌ی
 پێکهاتووه‌کانی په‌زو باخچه‌کانی خۆی لی‌ره‌دا دان‌وه و ئەم دره‌خته‌ی پێ
 پازاندووه‌ته‌وه بۆ پیشاندان و دره‌خستنی ئەو له‌زه‌ت و خۆشییانه‌ی كه له
 باخچه‌کانی‌دا بۆ میوانه‌کانی خۆی ئاماده‌ی کردوون. ئەگه‌ر نا دره‌ختێك
 هه‌رگیز به‌روبوومی هه‌زاران دره‌خت ناگرێته‌ خۆ..

ئێتر ئەم م‌رو‌فه‌ كه‌ گه‌یشته‌ ئەم ئەنجامه‌، هه‌چی بۆ نه‌مایه‌وه له‌ نزا و
 پاران‌وه‌ زیاتر، بۆیه به‌ سه‌رك‌زی و ملکه‌چی یه‌وه‌ نه‌ه‌نده‌ پاراپه‌وه‌ تا
 کللی نه‌نییه‌كه‌ی كه‌وته‌ د‌له‌وه‌ و‌تی:

– "ئ‌ه‌ی فهرمانپه‌وای ئەم هه‌رد و ده‌شت و بیابانه‌! وا په‌نام بۆ هه‌نایه‌ت و
 لێت ده‌پارێمه‌وه‌، من خ‌زمه‌ت‌گ‌وزاریکی تۆم و، ته‌نها په‌زامه‌ندیی تۆم
 ده‌وێت، داوات ده‌که‌م و له‌ دووت ده‌گه‌ڕێم".

پاش ئەم پاران‌وه‌یه‌، یه‌ک‌سه‌ر دیواری بیره‌كه‌ له‌ شیوه‌ی ده‌رگایه‌ک‌دا
 له‌سه‌ر سه‌وزایی و باخچه‌یه‌کی فراوانی جوان و بێگه‌رد کرایه‌وه‌. دوور نییه
 هه‌ر ده‌می هه‌ژدیه‌اکه‌ بووبێت به‌ ده‌رگا و لێی خرابیته‌ سه‌رپشت..

شێر و هه‌ژدیه‌اکه‌ش وه‌ك دوو خ‌زمه‌ت‌گ‌وزاریان لێهات و خ‌ولگیان
 ده‌کرد بۆ ناو باخچه‌كه‌، ته‌نانه‌ت شێره‌كه‌ له‌به‌ر ده‌ستیدا شێوه‌ی
 نه‌سپێکی ئاماده‌ و زینک‌راوی وه‌رگرت.

ئه‌و دوو ب‌رایه‌، یه‌ک‌کیان: "پ‌ۆخ" ی ئیماندار و "د‌ل" ی پیاوچاکه‌..
 ئه‌وی تریان: "پ‌ۆخ" ی کافر و "د‌ل" ی م‌رو‌فی فاسقه‌..

پښکای لای پاستیان: پښانی قورئان و شاپښکای نیمانه.. پښکای لای
چه پېش: پښانی کوفر و یاخی بېونه..

نډو باخ و بیستانه ی سهر پښکاکه ش: نډم ژيانه کومه لایه تی و کاتیه ی
کومه لی مړوفایه تی و شارستانیتیی ناده میزاده، که له یه کاتدا باش و
خراپ، خیر و شه پ، پاک و پیسی تڼدایه..

نډو بیابانه ش: نډم دنیا و سهرزه وییه ی خومانه که تیایدا ده ژین..
نډو شیره ش: مردن و نه جلی مړوفه..

نډو بیره ش: له ش و جهسته ی ناده میزاد و سهرده م و کاتی ژیانیه تی
قورلییه شه ست گزیه که ی بیره که ش: نامازیه بڼ تی کرای ته من که
شه ست ساله..

نډو دره خته ش: ماوه ی ته من و مادده ی ژيانی ناده میزاده..
نډو دوو گیانه بهره ره ش و سپیه ش: شه و پوښن له ته منی
مړوفدا..

مه به ست له ده می هه ژدیهاکه ش: ده می "گور" که ده رگایه که له
پووی به رزه خ^۱ و ژيانی ناخیره تدا ده کریتوه، نډه ونده هیه که نډو ده مه
بڼ مړوفی باوه پدار ده رگایه که پیایدا تڼپه ده بیت، کاتیک له به نديخانه ی
دنیاوه به ره و باخچه و بیستانه کانی به هه شتی به رین ده پوات و هه نگو
ده نیت..

نډو میرووه زیان به خشانه ش: گپرو گرفت و به لاکانی ژيانی دنیان.
نډه ونده هیه بڼ مړوفی باوه پدار هڅکاریکي شیرینی بیدار کړنه وه ی

۱- به رزه خ: ژيانی ناو گور.

خواوهندن و، ئاوردانه‌وه‌ی په‌روه‌ردگارن له‌ بنده‌كانی خۆی، تا هه‌رگیز
"بێ ئاگایی" به‌ سه‌ریان دا زāl نه‌بێت..

به‌روبومه‌ هه‌مه‌ چه‌شنه‌كانی ئه‌و دره‌خته‌ش: نيعمه‌ته‌كانی دنيان كه
په‌روه‌ردگاری گه‌وره‌ و سه‌خواه‌تمه‌ند دروستی كردوون، بۆ ئه‌وه‌ی وه‌ك
ليسته‌ و ناوه‌رۆكێك و ابن بۆ نيعمه‌ته‌كانی ئاخيره‌ت و يادی نيعمه‌ته‌كانی
ئوێيان پێ بکړيته‌وه‌ و، خواوه‌ندی دانا بۆ بانگيشتی کپاره‌كانی ميوه‌ی
به‌هه‌شت له‌ شيوه‌ی چه‌ند نموونه‌یه‌کدا به‌دی هێناون.

ئو هه‌موو ميوه‌ جوړاو جوړانه‌ش كه‌ خوا به‌و دره‌خته‌ی به‌خشيبوو،
په‌نجه‌ بۆ مۆركی "سه‌مه‌دانیه‌ت" ی خوا و ته‌مغه‌ی^١ "په‌روه‌ردگاریتی" و
فه‌رمانه‌وايه‌تی "ده‌سته‌لاتی" ئه‌و درێژ ده‌كات..

چونكه‌ (دروستکردنی هه‌موو شتێك له‌ ته‌نیا يه‌ك شت) وه‌ك
پێكهێنانی هه‌موو جوړه‌كانی پوه‌ك و به‌روبومه‌كانیان له‌ ته‌نها يه‌ك گۆ
و، دروستکردنی هه‌موو زینده‌وه‌ران له‌ يه‌ك ئاو و، داهێنانی ئامێره‌كانی
زینده‌وه‌رانیش له‌ خۆراكێکی ساكار.. هه‌روه‌ها (دروستکردنی يه‌ك شت له
هه‌موو شتێك) وه‌ك دروستکردنی گوشتێکی تايبه‌تی و پێستێکی ئاسایی
بۆ زینده‌وه‌ران له‌ چه‌ندین جوړ خۆراکی هه‌مه‌ چه‌شن و جیاوازان.. هه‌موو
ئهمانه‌ سه‌كه‌ و ته‌مغه‌ی كه‌سێکی "سه‌مه‌د" و تاك و ته‌نیا و، مۆری
تايبه‌تی پادشای ئه‌زهل و هه‌تا هه‌تایین كه‌ هه‌رگیز به‌ كه‌س لاسایی
ناکړینه‌وه‌.

١- ته‌مغه‌: مۆری ده‌زگای ده‌وله‌تی.

بهائی، داهیتانی یهك شت له هه موو شتیك و، به دیهیتانی هه موو شتیكیش له ته نیا شتیك، تاییه تکارییه کی سه ریه خۆی به دیهیتنهری هه موو ئه و شتانه یه و، به لگه یه کی تاییه تیی ئه و خواوه نده یه كه به سه ر هه موو شتیكدا به توانا و زال و به ده سته لاته .

ئه و ته لیسمه ش، نهینیی دانست و ئامانجی به دیهاتنی بوونه وه رانه ، كه ته نها به هۆی نهینیی ئیمانه وه ده كرێته وه .
ئه و كليله ش كه ده یكاته وه (الله لا إله إلا هو الحی القيوم) و (یا الله) و (لا إله إلا الله) یه .

گۆپانی ده می هه ژدیهاكه و بوونی به ده رگای باخچه و بیستان، هیما ی ئه وه یه كه: "گۆپ" به ندیخانه ی دلته نگی و له بیرچوون و فره امۆش كردنه و، بۆ گومرپایان و سته مكاران وه كو ناوسکی هه ژدیها وایه .. به لام بۆ ئه هلی باوه پ و قورئان ده رگایه كه خراوه ته سه رپشت، تا له به ندیخانه ی ئه م ژیا نه به ره و باخچه و گولزاره كانی ژیا نی نه مری و هه میشه یی و، له كۆپی تافیكرده وه ی دنیا وه بۆ خۆشی و كامه رانیی به هه شت و، له ده ردی سه ریی ئه رکی ژیا نه وه بۆ ژیر سایه ی به خشنده یی خوای گه وه ی میهره بان ده ریا ز بین .

گۆپان و بوونی ئه و شی ره دپنده یه ش به ئه سپێکی ئاماده كراوی خزمه تگوزار، هیما یه بۆ ئه وه ی كه: "مردن" بۆ گومرپایان جودایی و لیكدابراپێکی سزاده ری هه تا هه تاییه له هه موو دۆست و خۆشه ویستان و، به جیهیتشنی به هه شتیکی درۆینه و هه لئه له تینه ری وه ك دنیا یه، بۆ ناو ته نگی و ته سکیی به ندیخانه ی ته نیایی ناو گۆپ و ون بوون و

سەرلەشپۈتۈنلىكى بېتىنىۋور... بەلام بۇ ئەھلى ھىدايەت و قورئان،
 گەشتىكە بەرەو جىھانى درابى و ھۆكارىكى گەشتىنە بە خۇشەويستان و
 ھارپىيانى دىرىن و، ھۆيەكە بۇ چۈنە ناو نىشتىمانى پاستەقىنە و
 بەختىارى ھەمىشەيى و، خولك و بانگىردىكى بەپىزانەيە بۇ دەريازبون
 لە بەندىخانەي دىنا بەرەو باخچەكانى بەھەشت و، چاۋەپوانىكە بۇ
 ۋەرگىرنى پاداشتى خىزمەتگوزارىيەكان لە لايەن مېھرەبانىي خۋاي
 گەرەۋە و، ھەۋانەۋەيەكە لە ئەرك و لىپىرسراۋىيەكانى ژيان و
 پىشۋودانىكە لە ھەرمانبەرييەكانى و، پاگەياندنىكە بۇ كۆتايى ھاتنى
 ئەركەكانى بەندايەتى و تاقىكردنەۋەكانى فېربون لەم ژيانەي دىيادا.

ھەركەسىك ژيانى دىيائى فانى بكات بە ئامانچ و مەبەستى خۆي، ئەۋا
 ھەر ئەم ژيانەي (لە پاستى و ناۋەرۇكدا) بۇ دەبىت بە دۆزەخىكى
 دىسۋوتىنەر، با لە پۋالەتېشدا لە پابۋاردن و ناز و نىعمەتدا بىت... بەلام
 ئەۋكەسەي پۋو بكاتە ژيانى ھەمىشەيى و نەپراۋەي ئەۋ دىنا و بە پاستى
 و دىسۋزى تىپكۈشېت و ھەۋلى بۇ بدات و بۆي لى بېرېت، ئەۋا كامەرانى و
 بەختىارى ھەردوۋ لاي دەستگىر دەبىت و شايانى ھەردوۋكىان دەبىت، با
 ئەم دىنايەشى لە پۋالەتدا تەنگ و خراپ و ناخۇش بىت، بەلام ئەم
 بەلايەۋە خۇش و شىرىن دەبىت و لەبەر چاۋىدا دەبىت بە ھۆلى
 چاۋەپوانىي بەھەشتى بەرىن. لەبەرئەۋە، ئارام دەگىرت و ھەمىشە لە
 سوپاسگوزارى پەرۋەردىگارى خۆيدا دەبىت.^{۱۱}

۱- ۋتەكان، "ۋتەي ھەشتەم"، لە نوۋسىنى بەدىعوزمان (سەئىدى نوۋرىسى) يە
 (فاروق پەسول يەحيا) ۋەرىگىپراۋەتە سەر زمانى كوردى.

مرۆڤ پتوڤسته ئەم پرسىيارانه له خۆى بکات:

ئەو زاتەى کائىناتى بەم نەخشە و پلانە جوانە دروست کردووە، زاتێک
کە نىعمەتانىکى بێئەندازى پێشکەش بە مرۆڤەکان کردووە ئايا گونجاو
هەموو ئەمانە پشتگوێ بخت و مرۆڤ بى لىپرسىنەو و بەبى هۆ بەجى
بەتائىت؟

ئايا وادەزانىت سەمەکارو سەمەلىکارو، راست و درۆ، بەئابروو و
بىئابروو هەمووى تىگەل بەيەك دەبن و لىپرسىنەو و يان لەتەکدا ناکرێت.
هەرکەسێک عەقلى لەسەردا بێت يەكسەر وەلامى ئەم پرسىيارانه بە
نەخىر دەداتەو.

منىش هەر وەلامى نەخىرم دەدايەو، بەلام مېشک تىکچوو بوو بەسەر
يەکدا.

لە بەرامبەر ئەم وەلامە جوانەدا پرسىيارىکى لەم شىوڕەيەم پرسى:
- ئەگەر خوا هەيە با ئىمەى لىئاگادار بکاتەو، خۆيمان پى بناسىت.
بابىناسىن و خۆشمان بویت. با ناچار نەيىن بە دوايدا بگەرێن.
ئەويش لە کتێبەکەى بەردەستيدا لاپەرەيەکى کردووە و دەستى کرد
بە خوێندنەو:

- هەموو دروستکاروکان بەلگەى پوون و ئاشکران لەسەر خالقيەتى خواى
گەرە، تەنها ئەوێەيە کە ئىمە هۆشيارانه وردنابىنەو و يان نامانەوێت ئەو
پاستيانە ببىستىن.

بىرکەنەو... "هەرەك شووشە دەرمان و پىکەتەيەکى کىمىيائى ناو
دەرمانخانەيەکى گەرە، کە بەچەندىن تەرازووى سەرنەگەر و ئەندازەى

ورد ئاویتهی یه کتر کرابیتن، دهیچه سپینیت که دهرمانگریکی داناو
 کیمیاگریکی زانا ئه م کارانهی ئه نجامداوه. دهرمانخانهی گۆی زه ویش،
 که چوارسه د هه زار جۆری پوهه و زینده وهری زیاتر تیدایه به هه مان
 جۆره... چونکه له پاستیدا هه ریه که له و پوهه و زینده وهرانه وهه
 شووشه یه کی پر له پیکهاتووی ورد و، ئاویته کراویکی زینده کاری
 سه رسوپهینه ر وایه.

جا ئه م دهرمانخانه گه وره یه خواوهندی داناو شکۆمه ند پهباشانی
 هه موو که سێک، ته نانه ت کویره کانیش ده دات و، به ئه ندازه ی پله ی که مال
 و پیکوپیک و گه وره ییه که ی، به دیهینه ری به خشنده به جگه له خۆی
 ده ناسیئیت. به چه شنی دهرمانخانه که ی بازار. که کیمیاگه ر و
 دروستکه ری خۆی ناساند.

هه روه که ئه گه ر کارگه یه کی گه وره و ناسایی له ته نها ماده یه کی زۆر
 ساکار چه ندین جۆر کوتالی جۆراوجۆر بچنیت و به ره میان به یئیت، ئه و
 به م کاره ی دهیچه سپینیت که بی هیچ گومانیک ئه ندازیاریکی میکانیکی
 کارامه هه یه ئه م کارانه پاده په رینیت. به م جۆره ئه و کارگه یه
 ئه ندازیاره که یمان پی ده ناسیئیت.

هه روه که کۆگا و گه نجینه یه کی گه وره ی ئازووقه، که له هه موو
 لایه که وه هه زاران جۆر خواره مه نی تیدا ئاماده کرابیت و له یه که
 جیاکرا به وه هه ریه که یان له جیگایه کی تایبه تیدا پرێکراین. تیمان
 ده گه یه نیت که خاوه ن و به رپوه به ریکی هه یه سه ره په رشتی ده کات.
 ئه م گه نجینه پۆزیدانه خوابیه ش به هه مان شیوه یه..

ئەم گەنجىنەيەى كە لە گەشتى يەك سالىدا ماوہى بىست و چوار
 ھەزار پى بەوپەپى پىكوپىكى دەپرېت و سەدان ھەزار بەدىپىنراوى لەناودا
 ھەن كە ھەريەكەيان پىپويستى بەجۆرىك خواردەمەنى تايپەتى ھەيە...

ئەم گەنجىنەيەى كە بەسەر چوار ۋەرزەكەدا تىپەپ دەپىت و، ۋەرزى
 بەھار ۋەك كاروانىك كە ھەزار جۆر خواردەمەنى پىپىت، لەگەل خۆيدا بۆ
 ئەو ھەموو ھەزارانە دەھىنيت كە لە زستاندا خۆراك و ئازوقەيان لىپراوہ.

يان ئەگەر سوپايەكى گەرە چوارسەد ھەزار گەل و نەتەوہى
 جياجياى لە ژىر ئالاكەى خۆيدا كۆكردىتەوہ و ھەريەك لە ۋەزگەز و
 نەتەوانەش خواردەمەنى لەوانى تر جياواز بىت و، چەكى ھىچيان لەوى
 تريان نەچىت و، بەرگ و پۆشاك و شىوہى مەشقردن و جۆرى تەعليما
 و ماوہى پشودانىان لەيەكتر جياپىت و، پىشەواى ئەو سوپايە، بى
 ئەوہى ھىچيانى بىر بچىتەوہ و سەرى لى تىك بچىت، خۆراك و پۆشاكى
 جياجيايان بداتى...

ئەو سوپايەى بەم جۆرە بىت دەريدەخات كە: پىشەواكەى كەسىكى
 بىپوينە و ناوازيە.

جا ھەروەك ئەم سەربازگە سەرسوپھىنەرە ئەو پىشەوا ناوازيەمان
 بۆ دەردەخات و پىمان دەناسىنيت و تەنانەت خۆشەويستىشى دەكات
 لەلامان، سەربازگەى زەويش بەھەمان جۆرە. چونكە سەربازگەى زەوى لە
 ھەموو بەھارىكدا سەرلەنوئى سوپايەكى خايبى گەرە لە چوارسەد ھەزار
 پەگەز و جۆرى پەوہ و نەتەوہ جياجياكانى زىندەوہران پىك دەھىنيت
 و، ھەر جۆرە شيان پۆشاك و، خۆراك و، چەك و، مەشق و، پشوى تايپەتى

خۆی له لایه ن پێشه وایه کی گه و ره ی تا ک و ته نیاوه، به یی له بیر چوونی ه یچ کام یکیان، یان لی تیکچوون، یان سه ره گه ردان بوون و، به و په پی ته وای و پیکوپیکیشه وه، پیتی ده به خشریت.

یان نمونه یه کی تر نه گه ر کتیبیک هه بیته، له هه ر دپێکیدا کتیبیک به خه تی ورد و له هه موو وشه یه کیدا سووره تیکی قورئانی تێدانووسرابیت و هه ریه ک له و مه سه له و باب ته نه ش که لییان ده دویت ورد و په و اتابن و پشتی یه کتری بگرن. بێ ه یچ گومانیک، کارامه یی له پاده به ده ری نو سه ره که ی و توانستی ته وای دان ره که ی ده ر ده خات.

به م جه ره و به پیتی نه وانه ی با سمانکرد، هه ریه که له و زانسته له پاده به ده ر و ژورانه، به لگه یه له سه ر به دیه پنه ری شکومه ندی بوونه وه ر و، خوای گه و ره مان به ناوه جوانه کانی و که مالات و سیفه ته به رزه کانی پی ده ناسپێت^۱.

نو سه ری نه م کتیبانه، به دیعوژه مان سه عیدی نوورسی له کتیبیکی دیکه یدا نمونه یه کی تر بۆ نه م مه سه له یه ده هینیته وه:

"سه رنج له هه ر ده رمانخانه یه ک بده یت، سه دان شووشه ی پر له ماده ی کیمیایی جه راو جه ری تێدا ده بینیت..."

هه ریه که له و مادانه به پیتی ته رازویه کی دیاریکراو پیکهاتوه و په وخته کراوه. گرامیک له م ده رمان و سیان له و ده رمان و ده گرام له و ی تر. به م جه ره و له هه رکام له و ده رمانانه نه ندازه یه کی تایبه تیان

۱- تیشکه کان، "تیشکی یازدهه م، مه سه له ی شه شه م"، له نووسی نی به دیعوژمان (سه عیدی نوورسی) یه (فاروق په سول یه حیا) وه ریگتپاوه ته سه ر زمان ی کوردی.

لئوهرگراوه، بهجۆرىك گهر بهاتايه و بهئەندازەى بهشيك له يەك گرام زياتر
يان كه متر بوايه ئەو كارىگەرييهى نەدەماو، زۆرجارىش دەبووه ژەهرىكى
كوشنده.

جا نايا دەچىته عەقلى هىچ مۆفەتتىكى ژىرهوه كه ئەو هەويەى بەم
جۆره هەموو بەشيكى به وردى حساب كراوه و ليك دراوتەوه، به هۆى
پىكه و تنىكى سەيرهوه پەيدا بوو پىت؟ يان لە ئەنجامى هەلگرەنى
پەشەبايهك شووشەكان بەسەر يەكدا كەوتبن و ئەو ئەندازە
ديارىكراوانەى ئاويتەى يەكترى كرديت و بەم جۆره ئەو دەرمانەى پىك
هيناييت.

ئەو مۆفەى بهئەندازەى تۆزقائىك عەقلى هەبىت، دەلالت: من ئەم
بىرۆكه يەم قبول نىيه!"^١
ئەم پاستىيانە يەك يەك بيدارىيان دەكرەمەوه، بەلام مەشكەم ئەوەندە
كاس بوو كه بهناسانى خالى نەدەبووم.

ناتوانم بپروا بەوه بكەم مردوو زىندوو دەبىتەوه
هەر لەمندايمەوه نەمدەتوانى بپروا بەوه بهيتم كه مردوو زىندوو
دەكرىتەوه، ئىسكه پزىو و جەستە پەرش و بلاوه بووه كان دووباره
دەبنەوه به مۆفەتتىكى ئاسايى.
ئەويش لەوەلامى ئەوەدا وتى:

١- بريسكهكان، "بريسكهى بىست و سىتەم" له نووسىنى بەديعوزمان (سەعیدى
نورسى) (فاروق پەسول یهیا) وەرگێڕاوە ته سه زمانى كوردی.

- سیتدا خان ئایا دەر زانیت، له سایه ی قورئانی پیروزو فرموده کانی
 پیغه مبردا ﷺ هیچ مه سه له یکی قورس نه ماوه باس نه کریت. ته نها
 نه ونده به سه که مرؤف به ئینساف وه لییان ورد ببیته وه ئینکاری
 پاستیه کان نه کات.

له وتی دهیه مدا دهر باره ی ئه م مه سه له یه چیرۆکیکی ئاوا
 باسکراوه:

" له گه شتیکدا دوو کهس پتکه وه بۆ ولاتیکی گه لیک فه شه نگ و
 تابلێ جوان و په نگینی وه که به ههشت پرۆیشن (مه به ست له م لیکچوانده
 دنیا یه) که گه یشتنه ئه وی، سه رنجیان دا: خه لکی ئه و ولاته دهر گای
 دوکان و خانووه کانیان به کراوه یی جیه یشتووه و، بایه خ به چاودیری و
 پاراستنی خانویه ره و دوکانه کانیان ناده ن و، پاره و پوول و
 سامانه کانیان بۆ هیچ پاسه وانیک و به ئاشکرا و له بهر چاو و دهستی
 خه لکیدا داناوه ..

که ئه مه یان دی، یه کتکیان - به هاندانی دهر وونی به دخوازی خۆی -
 ئه مه ی به هه ل زانی و، په لاماری ئه و که ره سه و شمه ک و پاره و
 سامانه ی ئه ویی دا و، تاویک تالانی ده کردن و تاویکی تر چیی به رده ست
 بکه وتایه ده ی دزین .. به م جوړه، هه ر چه شه سته م و خراپکارییه کی پتکرا
 و لێ وه شایه وه در یغیی لێ نه کرد و، دانیش تووانی ولاتیش بایه خبکی
 نه وتریان پێ نه ده دا ..

هاوړیکه ی پیتی وت:

- نه وه چي ده كه یت؟.. بئگومان تۆ هر ئاوا ئهم كارانه ت به سهردا
تېنپه پېت و له نه نجامدا سزای ئهم په فتارانه ت ده چيژيت و، منيش -
له گهل خوتدا - دوو چاري چه ندين به لا و گيرو گرفت ده كه یت. ئهم
سامانانه ي ده يانبينيت، هي ده وله تن و، دانيش تواني ولاتيش به
خاوخيرانه وه تيکړا بوون به سهرياز و کارمهندي ده وله ت و، به پوښاکي
ميللي (مه دهنی) به وه له کار و فرمانبه رييه کانياندا خراونه ته کار، هر
له بهر نه وه شه که بايه خپکي نه وتريان پي نه داي ت. ئنجا نه وه ش بزانه که
ياسا و پيساي نيره که ليک توندوتيزه و، له هه موو لايه کدا ته له فون و
چاودير و هه والدر و پياواني پادشا بللو بوونه ته وه، د هسا هر ئيستا
خيراکه و به په له برق داواي ليبور دن بکه).

به لام هاوپي گيژ و که لحوکه ي، نکولي کرد و سهرسه ختيي نواند و،
وتی:

- ئهم سامانانه ي ده يانبينيت هه رگيز هي ده وله ت نين، به لکو بيخواه ن
و گشتي و هه په مه کين و، هه موو که سيک ده توانيت به ئاره زوي خوي
ده ستيان بې بيات. نه وه تا من هيچ شتيک نابيينم پتي سوو دوه رگرتنم له م
شته جوان و په نگينانه ي به رده مم لي بگري ت.. نه وه ش بزانه که: جگه له
شتي به چاو بيبيمن من باوه دم به چي تر ني به)! پاشان که و ته قسه ي
پروپوچي و پينه ئاسا و فله سه فله يداني ئهم بۆچوونه ي خوي!

ئا ليړه دا گفتوگو که ي نيوانيان پتر په رهي سهند و که و ته دڅيکي
توند و گهرمه وه و، باباي گيلي که لحو له هاره له که ي زياتر هاته پيش و،
ليي پرسى:

- ئايا پېمنا ئىت پادشا كىيە؟ .. من ناينا سم!

هاوپىكەي وه لامي دايه وه:

- تۆ گومانىت له و راستىيه نىيه كه: گوندى بېكوپىخا و .. دهرزى بېوه ستا و خاوه ن و .. پىتى بېنوسه ر نىيه و نابىت. ئەي ئايا چۆن ئەوه به خۆت پەوا دەبىنىت كه پىتوابىت ئەم ولاتە پىكوپىك و پەنگىنه بى پادشا و فەرمانرەوا بىت؟ يان چۆن ئەم هەموو سەرۆت و سامانە بەنرخ و بەهادرانە بىخاوه ن دەبن؟ كه ئەوه نده تۆر و زەبەنده و بەردەوامن دەلىت له جيهانى پەنهانى غەيبه وه شه مەنده فەرىكى پر له تازووقە و پۆزى بەنرخ دەم به دەم دىت و بارەكەي لىرەدا پۆ دەكات و پاشان دەگەپتەوه و دەپوات؟ ئايا نابىنىت له هەموو لايەكى ئەم ولاتەدا ئاگادارى و بەياننامەكانى پادشا بلۆكراونەتەوه و، ئالاكانى له هەموو گۆشەيەكدا دەشەكێنەوه و، ئەمغه و مۆرى تايه تى خۆى لەسەر ئەو هەموو كالا و سەرۆت و سامانانە نەخشىنراوه؟ ئىتر چۆن به بى خواھىيان دادەنىت؟ .. ديارە تۆ شتىك له زمانى فەرەنگ فېرېووت و تواناى خوێندنەوى ئەم نووسىنە ئىسلامىيانە نەماوه و، ناتەوێت له كەسىكى شارەزاش بېرسىت و داوا بكەيت ئەو نووسىنانەت بۆ بخوێنێتەوه! وەرە با من گەنگەترىنى ئەو فەرمان و بەياننامەنى پادشات بۆ بخوێنمەوه.

هاوپى سەرەسەختەكەي گەرايه وه و وتى:

- با دان به بوونى پادشايشدا بنىن .. بەلام ئايا چ زيانىكى پى دەكات و چ كەم و كورتى و ناتەواويەك به گەنجىنەكانى وه دەردەكەوت كەر من

بۆ خۆم سوودىكى كەمىيان لى بېيىم؟.. پاشان من لىرەدا هېچ بەندىخانە و
تۆلە و سزايەكى هاوچەشنى نابىيىم كە تۆ باسيان دەكەيت.

هاوپىكەى وەلامى دايەوہ:

- بىرام! ئەم ولاتەى بەرچاومان - لە پاستىدا - برىتتېيە لە:

گۆرەپانىكى تاقىكردەوہ و..

مەيدانىكى مەشق و مانقۇر و..

پىشانگايەك بۆ خستەنەپووى سنعەتە نايابەكانى پادشا و..

مىوانخانەيەكى تابلېنى كاتى و كەم خايەن.

ئايا نابىيىت ھەموو پۆژىك كاروانىك مىوان دىنە ناوى و كاروانىكى تر
دەپۆن و كۆچ دەكەن و، ھەمىشە لە مىوان پىر دەكرىت و پاشان خالى
دەكرىتەوہ؟

جا ئەم مەيدانە - لە ئەنجامدا - بە تەواوى و يەكجارى لە مىوانەكانى
ناوى چۆل دەكرىت و دەگۆرپىت بە مەيدانىكى ترى نوئى ھەمىشەيى و،
ئىنجا ھەموو خەلكى بۆ ئەوئ دەبرىن و، ھەريەكەيان "سزا" يان
"پاداشت"ى خۆى لەوئ وەردەگرىت.

هاوپى خيانەتكار و سەرىشپواوہكەى، جارىكى تر لىي ھەلگەپايەوہ
و وتى:

- باوہپم بەم قسانەت نىيە! چۆن دەگونجىت ئەم ولاتە ئاوہدانە لە ناو
بىرىت و دانىشتووانەكەيشى بۆ ولاتىكى تر پۆن و بگويزىنەوہ؟
هاوپى ئامۆزگار و بىوہى و دلسۆزەكەى پىي وت:

- مادەم تۆ ئاۋا سەرپىچى لى "پاستى" دىگەن ۋە لەسەر بۆچۈنى خۆت ھەر سۈرۈر ۋە بەردەۋامىت، ئەۋا ۋە رە با بە كورتى ئەۋەندە بەلگەى لەپادە بە دەرت بۆ پۈۈن بىگەمەۋە كە ھەر ھەموۋىيان - بە بېگومانى - بوۋنى: دادگايەكى يەكجار مەزىن ۋە.. خانەيەكى پاداشتەنەۋە ۋە.. لانەيەكى تۆلە ۋە بەندى ۋە سزات بۆ دەچەسپىنن ۋە، دەرى دەخەن كە ھەروەك پۆڭلە دۋاى پۆڭلەت لە دانىشتۈۋانى خالى دەكرىتەۋە، ھەر بەر جۆرەش پۆڭلىك دىت كە بە يەكجارەكى ئەم خاكەيان لى چۆڭ دەكرىت ۋە ئەم ۋەلاتەش بە تەۋاۋى ۋەيران دەبىت .

ئىستا ۋە رە ! با تەماشاي بەشېك لە سەۋكەكانى ئەم فەرمانگە ۋە كۆمەلانە بىگەين. ئەۋەتا ھەندىكىيان دەتۈۋان پاستەۋخۇ بە تەلەفۋنى تايىبەتى پەيۋەندى بە پادشاي مەزىنەۋە بىگەن، تەنەنەت ھەندىك لەۋ سەرەك فەرمانگەيانە پەلەى ئەۋەندە بىلند ۋە بالايە كە بۆ دىۋانى حوزۋورى خاۋىن ۋە مەزنى پادشا بەر زىۋەتەۋە ۋە بانگ كراۋە..

سەرنىچ دىدە ۋە بزانە ئەۋانە چى دەلەين؟.. ئەۋەتا ھەر ھەموۋىيان ئەم ھەۋالەمان پى پادەگەينەن كە: "پادشا جىيەكى گەۋرە ۋە فراۋان ۋە پەنگىنى بۆ پاداشتەنەۋەى چاكەكاران ۋە، شۈپنىكى تىرى سامناكى بۆ تۆلە ۋە سزادانى خرابكاران ئامادە ۋە تەرخان كىردۈۋە ۋە، بۆ ئەمەش بەلەينى تەۋاۋ پاست ۋە بەھىز بۆ كەسانى چاكەكار ۋە، ھەپەشەۋ گۈپەشەى يەكجار توند ۋە تىز ئاپاستەى بەدەپەفتاران دىكات". ديارە پادشايش گەلىك بەرز ۋە مەزىن ۋە بە عىززەتتەرە لەۋەى كە خۆى گرفتارى پىسۋاى ۋە زەلىلىسى بى پەيمانى بىكات. خۆ ئاشكرايشە كە ئەم ھەۋالەى ھەۋالەدەران پايانگەيانە

هه‌والتیکی ئه‌وه‌نده یه‌ك له‌ دواى یه‌ك و زۆر و پشتگیراوه‌ كه‌ گه‌‌یشته‌وه‌ته‌
 پاده‌ی "ته‌‌واتور" و هێزی یه‌كده‌نگی و یه‌كبوون، چونكه‌ هه‌ر هه‌موو
 هه‌‌والده‌ران پێمان پاده‌گه‌یه‌نن كه‌: باره‌گای ئه‌م ده‌سته‌‌لاتداری و
 پادشاییه‌ی كه‌ لی‌ره‌دا شوێنه‌‌وار و پووخساره‌‌كانی ده‌‌بینن، له‌ ولاتیکی
 تری گه‌‌لێك دووردا‌یه‌ و، كۆشك و خانووبه‌ره‌‌كانی ئه‌م مه‌‌یدانی
 تاقیكرده‌‌وه‌یه‌ش تێكرا كاتین و، له‌ پاشاندا ده‌‌گۆڕین به‌‌چهند كۆشك و
 ته‌‌لاریکی هه‌‌میشه‌‌یی و، ئه‌م زه‌‌ویه‌‌ش لاده‌‌بریت و زه‌‌ویه‌‌یكی تری نوێی له‌
 جێدا داده‌‌نریت. چونكه‌ ده‌‌سته‌‌لاتداری و فه‌‌رمانه‌‌روایی ئه‌م پادشاییه‌
 مه‌‌زن و هه‌‌میشه‌‌ییه‌ی كه‌ له‌ شوێنه‌‌وار و جێكاره‌‌كانیه‌‌وه‌ مه‌‌زنیه‌‌ی كه‌ی
 ده‌‌رده‌‌كه‌‌وێت، ته‌‌نیا له‌‌وه‌‌دا نیه‌‌ كه‌ به‌‌سه‌ر ئه‌م شته‌‌ فانی و له‌‌ناوچوانه‌‌دا
 زāl و ده‌‌سته‌‌لاتدار بێت، به‌‌لكو به‌‌سه‌ر ئه‌‌و شته‌‌یه‌ی كه‌ دارای سیفه‌‌تی:
 "مانه‌‌وه‌ و كه‌‌مال و مه‌‌زنی"ن، ئه‌‌و ده‌‌سته‌‌لاته‌‌ی هه‌‌میشه‌‌ هه‌‌ر زāl و
 به‌‌رده‌‌وام و جێگیر ده‌‌بێت.

به‌‌ئێ! زیندوو‌بوونه‌‌وه‌ی دواى مردن وه‌‌ك پۆژی‌بوونه‌‌وه‌ی دواى شه‌‌و، و
 به‌‌هاری دواى زستان بێگومانه‌‌!"

یان وه‌‌ك دكتۆر خالوق نوریا‌قی ده‌‌لێت:

"له‌‌وانه‌‌یه‌ له‌‌عه‌‌قله‌‌وه‌‌ دووربێت كه‌‌ چۆن مادییاتی مرۆڤ ده‌‌‌پاریزیت و
 له‌‌دواى مردن ده‌‌‌گه‌‌‌پنرێته‌‌‌وه‌‌، به‌‌لام هه‌‌موو تاییه‌‌‌تمه‌‌ندیه‌‌‌ مادیه‌‌‌كانی مرۆڤ
 ده‌‌‌توانریت له‌‌‌شری‌تێکی DNA دا بنوسریت كه‌‌‌چهند ملیار جار له‌‌
 سه‌‌ره‌‌‌ده‌‌‌رییه‌‌‌ك بچووك‌تره‌‌‌.

نهمه پاستیه کی زانستییه و بیگومان چه سپاوه. نه گهر شریټیک له مانه له ژیر خولدا نه گهری گه شه کردن و سهره لدانی هه بوايه، ده کرا هه رچی DNA ی مرقه کانه له وه ته ی دونیا هه یه بکریته په رداخیکه وه و فری بدریته سهر زه وی، نه وکاته ده مانتوانی هه موویان به یه که وه زیندوو بکه ینه وه.

فایرۆسیک بۆ چه ندین سه ده له ژینگه دا ده مینټه وه، نه مه له کاتیکدا هیچ سیفه تیکی زیندوو یتي تیدا نییه له دهره وه ی خانه ی زیندوو. به لام که بارودوخیکی گونجاری بۆ هه لکه وت چالاکي بۆ ده گهریته وه، باشه نه گهر فایرۆسیک ناوه ها بیت، ده کریټ مرقی مردوو به فره مانى خوی گهره ژيانى بۆ بکه ریته وه؟

به لى، نه و خوايه ی هه موو کائیناتی به بى ناته واوی دروستکردوه، به فره مانى ببه، نه و شيفره یه ی هینده ی په رداخیک چایه ده پرژيټه سهر زه وی و هه موو مرقایه تی زیندوو ده کاته وه."

نه مانه کومه له وه لامیکی زور لژیکی و کاریگهر بوون، تازه به تازه پاستی هه ندیک شتم بۆ دهرده که وت.

ناتوانین هه موو شتیك به چاو ببینین

یه کیکی تر له و پرسیارانه م پرسى که می شکم پتوه ی خه ریک کردبوو، پاست بسو وه لامه که یم که م تا زور له و شتانه ی پتیشتر خویندیه وه وه رگرتبوو، به لام به ته واوی قه ناعه تی پتیا ن نه کردبووم، پرسیاره که ش نه مه بوو:

- ئىمە ناتوانىن نەخودا، نەفرىشتە و، نەجىتۆكە و، شەيتان بىيىنن. بەتايىبەتى لە بوونى خودا و فرىشتەكاندا لەبەرئەوێ ناتوانىن بە چا و بىيانىن، زۆر خەلك دەكە ونە گومانە و ئىنكارى بوونىيان دەكەن. چۆن دەتوانىن ئەمە پوون بگەينەو؟

كاك ئەرکوت پېش ھەمووشتىك بە نمونەيەكى خەندە ئامىز وەلامى دامەوہ:

- سىڤدا خان، با بلّين خواردنئىكى خوش ليدە نئيت، ئەگەر پيمان بلّيت: "ئادەى وەرن سەيرئىكى ئەم خواردنە بگەن بزائن خوش دەرچوہ؟"

ئىمەش بىين و بلّين: "خاتوو سىڤدا، ئىمە باوہ پەوہ ناکەين گە بە چا و نەبىيىن. بۆ ئەوێ تامى خواردنەگە بگەين دەبىت سەرمان بچەقئىن بەناو خواردنەگەدا، لەوانەيە ئەو کاتە بتوانىن بە چاومان تامەگەى بىيىن، ئەو کاتە پای خۆمان دەلّين دەريارەى ئەوێ ئايا خوشە يان نا. "چيمان پى دەلّيت؟

ئەم وەلامە خەندە ئامىز و وردە ھەموومانى خستە پىکەين:

- بە دلتيايەوہ وايە، بۆ ئەوێ بزائن تامى خواردنەگە چۆنە، زمان بەکار دەھئىن.

كاك ئەرکوت بەردەوام بوو:

- بە ھەمان شێوہ، ئەگەر وتمان: "وەرن سەيرئىكى ئەم گولە بگەن بزائن چەند بۆنى خوشە" ئەو کاتە بە چاومان نا بەلکو بە لوتمان بۆنى

دهكەين. كه ده‌لێن: "سەیركەن ئەو موسیقایە چەند خۆشه." گوێ لە دهنگەكەى ده‌گرتن.

بۆ ئەوەى لە بوونی خوداو، تاكێتى و قودره‌تى خودا و ئەو بابەتە نادیارانەى وه‌ك ئەمە جێى گومانی خەلكێن تێبگەین، نابێت چاومان بەكاربهێنین بەلكو عەقلمان ده‌خەینه كارو به‌ دووبه‌ینی عەقل سەیری بابەتەكە ده‌كەین.

ئایا فریشتە هه‌یه‌؟

ده‌رباره‌ى ئەم بابەتەش به‌دیعووزده‌مان مامۆستا سەعیدى نوورسى به‌ چیرۆكێكى زۆر جوان ئەم بابەتە پوون ده‌كاته‌وه‌:

"له‌ گەشتێكدا دوو كەس، كه‌ یه‌كێکیان: نه‌زان و ده‌شته‌كى، ئەوتیریشیان: شاره‌زا و خەلكى شار بوو، پێكه‌وه‌ به‌ره‌و شارێكى گه‌وره‌ى وه‌ك ئەسته‌مبوول كەوتنه‌پێ، به‌لام پێش ئەوه‌ى بگه‌نه‌ ناو شار، له‌ سووچێكیه‌وه‌، پێیان كه‌وته‌ خانویه‌كى بچووك و وه‌رشه‌یه‌كى پيس و چه‌په‌ل. سەیریان كرد ئەم خانووه‌ پڕه‌ له‌ كرنكاری ماندوو كه‌ هه‌ریه‌كه‌یان سه‌رگه‌رمى كاروبارى خۆیه‌تى له‌م كارگه‌ سه‌یر و نامۆیه‌دا. له‌ ده‌ره‌وه‌ و ده‌روپشتى ئەم خانووه‌شدا چه‌ندین ئاژده‌ل و زینده‌وه‌رى جیا جیا یان بینی كه‌ هه‌ریه‌كه‌یان به‌ گوێره‌ى پتووستى و مه‌رجه‌كانى ژيانى خۆى، ده‌له‌وه‌پین، هه‌ندێکیان پوهه‌كى ده‌خوارد و، هه‌ندێكى ترماسى و... هتد. پاش بینینى ئەمە، سەریان به‌رز كرده‌وه‌، هه‌زاران ته‌لارى پاراوه‌ و كۆشكى به‌رزیان له‌ دووره‌وه‌ بینی، كه‌ له‌ نێوان هه‌ریه‌كه‌ و ئەوانى تردا چه‌ندین كۆره‌پانى گه‌وره‌ و فراوان هه‌بوون، به‌لام دانیه‌شتوانى ئەم

کۆشکانه به چاوه نه ده بپنران، چ له بهر دووریان، چ له بهر کزی چاوی
 نه مان، یان له بهر نه وهی نه و دانیشتوانه خۆیان ده رنه ده خست و
 مه رجه کانی ژيانیش، که له و کارگه شپۆله و بیسه رو به ریه دا هیه، له ویدا
 نه بوو..

لێره دا ده شته کیه که یان - که تا ئیستا شاری نه دیوو - وتی: (نه و)
 کۆشکانه هیچ گیانه له رێکیان تیدا نییه و چۆلن، چونکه من نایانبینم و
 هیچ شتیکیش له و کۆشکانه دا نییه - وهك ئێره - په نجه بووونی ژيان
 رابکێشیت تیایدا). ئیتر به م جۆره و پێنه په کالفامی و نه زانیی خۆی ناشکرا
 کرد!

هاوه له شاره زا و عاقله کهی، به له سه رخۆبیه وه، پتی وت:
 (کاکای خۆم! ئایا نه م خانووه بچووک و که م نرخه نابینیت که پر به له
 زینده وهران؟ ئایا نابینیت نه وانه یه ک بست چۆلاییان نه هیشته وه ته وه و،
 یه کێک هه یه هه رده م ده یانگۆریت و هیت ده هینیت و ده یانخاته سه ر کار؟
 باشه ئایا ده گونجیت نه و ته لاره پێکوپێک و کۆشکه پازاوه دوورانه
 که سیان تیدا نه بیت که له گه ل نه و ده ورویه رده با گونجیت؟.. نه خیر! نه مه
 شتیکێ مه حاله، به لگو ده بیت نه و کۆشکانه پر بن له گیانداری نه و تو که
 مه رجه کانی ژيانێ خۆیا نیان تیدا بیت، به لام نه بینیان له بهر دووری، یان
 کزی چاوه، یان له بهر ده رنه که وتیان، هه رگیزاو هه رگیز نابیت به به لگه
 له سه ر نه بوونیان، چونکه هیچ کاتێک نه بینن و ده رنه که وتن نه بووه و
 نابیت به لگه له سه ر "نه بوون" ی هیچ شتیک!)

له بهر پۆشنای نه م نه وونه ناشکرا و ئاساییه دا ده توانین بڵێین:

ئەم سەر زەھىيەى ئىمە كە يەككىكە لە قەبارەكانى ئەم ئاسمانە
 گەورە، ھەرچەندە لەچاوقەبارەكانى تردا بچووكە، كەچى دەبينىن بوو
 بە مەلەندىك بۆ ژيانى لەپادەبەدەرى گياندار و خاوەن ھەستەكان،
 تەنانت چەپەلترىن جىگەى زەوى بوو بە سەرچاوە و پىشانگە و
 كانگەيەكى گەورەى بەشىكى زۆر لە گياندارە ورد و بچووكەكان.. جا
 زەھىيەك كە بەم جۆرە بىت، دەبىت بە ھوكمى ژىرى و پىتويستى و
 دلىياى بىگومان، ئەم بۆشايىيە فراوانەى ئاسمان و، ئەم ئاسمانە خاوەن
 بورج و ئەستىرە و ھەسارە گەورانە، پەربەن لە گياندار و شتى خاوەن
 ھەست. قورئانى پەيغۇز و شەرىعەتى پاكى ئىسلام ئەو خاوەن گيان و
 ھەستانە، كە لە پەوانىكى و ئاگرو تارىكى و ھەوا و دەنگ و بۆن و تە و
 ئەر و تەنانت لە كارەبا و ھەموو شتە ناسكو پەوانەكانى تر دروست
 كراون، ناو دەننن بە: "مەلاىكەت" و "جان" و "پۇحانپىيەكان"..

ئەوھى دەلەت ئاسمانەكان بۆشە و مەلاىكەت و پۇحانپىيەكان بوونيان
 نىيە، جىاوازی نىيە لەگەڵ ئەو گەلە دەشتەككىيەى بە گەرەكە پىس و
 چەپەلەكە بلىت پەرە و، بە خانووھ جوان و تەلارە بەرزەكان بلىت چۆل و
 بەتال..^۱

ئەگەر مردن نەبووايە، خۆشتر نەدەبوو؟

يەككى تر لەو مەسەلەنەى كە لە ژيانمدا پىتى قەلس دەم مردنە.
 مردن، لە ناوچوون، دووركەوتنەوھ لە خۆشەويستان... ئەمانە ترسناكن.
 خۆى گەورە بۆ مردنى دروست كردووه؟ مردن نەبووايە باشتەر نەدەبوو؟

۱- وەكان، "وتەى بىست و تۆيەم".

نه ویش به پټکه نینه وه وه لامي دایه وه :

- مه ترسه سیڅدا خان. مردن ته نیا بڼم جیهانه یه. مړوڅ له راستیدا
که ده مړیت ئیتر ده گات به نه مری. له وئ هه تاهه تایه له گال
خوشه ویستانت ده بیت.

چاوه کانم داخست و به هه موو هه سټیکه وه وتم: "ئینشانه للا..."

کاک نه رکوت به رده وام بوو:

"بیری مردن سروشتی مړوڅه کانی که مانه وهی هه تا هه تاییان ده ویت،
تیکداوه و خستویه تییه له رزه. نیگای مړوڅه کان بڼ مردن سارده، له بهر
نه وهی وهک جیا بوونه وه و کوتایی هاتن و له ناوچوون ده بینریت."

له راستیدا مردنیش وهکو ژیان نیعمه تیکه، کوزانه وه و کوتاییه اتننیکي
بیثامانچ نییه، به لگو سره تاهه کی پر هیوا و نامانجه.

هه موو مردنیک سهری له زیندوو بوونه وه یه که وه دهرده چیت، پزین و
مردنی تووڅ، به شیوه یه کی دهرناسا به سیسته میکی نوپوه سره تاي
نه خشیک و ژیاننیکي نوییه. کانتیک توو پارچه پارچه ده بیت، گوله گه نه کان
به پووی ژياندا پی ده که نن.

نه و به روبوومه پووه کیانه ی مړوڅه دیخوات، که له لقه کانیان
ده کرټه وه دهمرن، به لام له جهسته ی مړوڅدا ژیاننیکي به رزتریان
ده سنده که ویت. نه گهر بوونه وه رټک له ئاستی ژیانی پووه کدا بمریت و
زیندوو بوونه وهی ئاوا بیت. وهک حه زره تی مه ولانا^۱ له شیعره که یدا ناماژه ی

۱- مه به ست له مه ولانا جه لاله دینی پومیه، ناری ته وای (محمد محمد حسین بهاء
الدین البخلی) له ۳۰ نه یلوی ۱۲۰۷ له دئی به لخی سر به ناوچه ی خورسان، له دایک

پنکړدووه، ټاخو زیندووبوونه وهی مړوښه کان چوڼ بیت که له بهرترین
پله ی بووندان؟

مردن گه یشتنه وهیه به خوښه ویستان. دهرچوونه له دونیای ته سک و
تهنگ و پر ناسته نگه وه بۆ چوونه ناو ژیانیکې پرخوښی و گه یشتنه به
باخه پر له میهره بانیه کانی خوی گه وره.

خه بۆ مړوښه کان و بۆ دهریون نا نارامه کان هوکاری حه وانه وهیه.
وهک ده زانین له خه ودا هیچ بیروکه یه ک نییه و بۆ خه وزیندان و کژشک وهک
یه که. مردنیش که برا گه وره ی خه وتنه بۆ نه وانه ی که به لا و کاره سات و
نه خوښیان هیه نیعه تیکې گه وره و په حمه ته.

که له حاله تیکې وهک پیریدا که دنیا له مړوښه ته سک ده بیته وه، مردن
پزگار بوونه نه گهر مردن نه بوایه کاتیڅ مړوښه ده ست و قاجی
له کار ده که وتن و نه یده توانی بچولیت به هه موو هیزی هاواری ده کرد و
داوای مردنی ده کرد نه گهر مردن نه بوایه ژیان پر ده بوو له ناخوښی و
جییه که نه ده ما قاجی تیدا دابننن، شاخ و دهر و دهشت پر ده بوو له
باوای پیرانمان که نه مردون و ماون. نه و مار و میروونه ی له ماوه ی سالی کدا

بوه و له شاری کونیا ی تورکیا و له ۱۷ ی کانونی یه که می ۱۲۷۲ کچی دواپی
کردووه. له دونیای ئیسلامی و سؤفیگریدا به پیشه وای تهریقه تی مه ولوی داده نریت
و وته و کتیه کانی تا ئیستاش له جیهاندا لیکولینه و دیان له باره وه ده کریت و پڼکخراوی
یونسکزی سر به نه توه یه ککرتووه کان سالی (۲۰۰۷) ی له جیهاندا به سالی مه ولانا
ده ستنیشان کرد. له کتیه کانی: المثنوی، فیه مافیه، الدیوان الکبیر، و مکتوبات.)

دەمرن ئەگەر نەمردنایە ھەموو دونیا پێ دەبوو لەوانە و ھەتا بەری لوتمان
دەچەقین لەناو ئەو پاشە پۆیانەدا.

ھەرەکو ئەمانەش ھاتنی مردن بۆ مرقیش پەحمەتییکی گەورە یە.^۱
لەدوای ئەم وەلامە جوانە برا کۆچکردوو کەم ھاتەوہ یاد، زۆر بە
گەنجی لە دەستماندا، منیش و دایکیشم زۆر بۆی گریان و زۆر ناپەحەت
بووین، بەتایبەتی دایکم بۆ چەند مانگێک نەھاتەوہ سەر خۆی.

بۆچی ھەندێک کەس ھەر بە منداڵی دەمرن؟

دەربارەى منداڵ و بیتاوانەکان لێم پرسی:

- ئەوان ھەم دەھیتێرنە دنیاوہ ھەم پێش ئەوہی ئەوہندە بژین، لە
گەنجیتیدا و بگەرە لە منداڵیدا دەمرن. نازانم بۆچی وایە، ھەرچی دەکەم
تێناگەم؟

وہ لامەکانی کاک ئەرکوت زۆر سەلمێنەر و قایلکەر بوون. دەتوت
لەگەڵ ھەر پرسیارێکدا کەمێک زیاتر دێمەوہ سەر خۆم و دەحەویمەوہ.

- باوہ پێچەتە یەکە کە مردنیش لای مرقە جوان دەکات.

دایکێک کە منداڵەکەى لە دەست دەدات، قبوڵی مردن ناکات و لێى
تێناگات. بەرگەى ئەو بێرکردنەوہ یە ناگرت کە لە جگەرگۆشەکەى
جیابێتەوہ و منداڵەکەى بپزێت و جارێکی تر نەیبینێتەوہ. عەقل لە سەریدا
نامیڤێت و نایەوێت بێر لە ھیچ بکاتەوہ، بەھەمان شێوہ خۆیشی وەک
مردووی لێ دێت.

۱- مەکتوبات، "مەکتوبی یەکەم".

باوہ، تاکہ پەچەتەيە کە ئاسوودەيى دەبەخشىتە دەروونی ئەو دايک و باوکەى مندالىان مردووە .

مردنى مندال پيش تەمەنى پىگەيشتنى بۆ باوہرداران دەبىتە ھۆى ئەوہى بۆ ھەتا ھەتايە خوڤى لە مندالەكەيان وەرگرن. لەبەر ئەوہى لە پۆزى دواييدا مندالبون نىيە، ئەو مندالانى لە پيش تەمەنى پىگەيشتندا دەمرن دەبنە ئەو مندالانى لە باخەكانى بەھەشتدان. وەك بەرامبەرىك بۆ ئەو خوڤىيەى دايك و باوك خوڤىيەكى ھەمىشەيى لە خوڤىيەستنى مندالەكانياندا دەستدەكەوت.

ھەروەھا ئەو مندالانى پيش تەمەنى پىگەيشتن دەمرن و دەچنە بەھەشت دەبنە ھۆى تەككار و پزگارى دايك و باوكيشيان.

ئەو مندالەى دەبىتە ھۆى ئەوہى دايك و باوكى ژيانىكى ھەمىشەيى بىيەنەوہ، بە مردنى بووئە ھۆى ئەوہ.^۱

بۆ ئەوہى زياتر لەم بابەتە تىبگەين ، بەدیعوزەمان نموونەيەكى لەم شىوہە دەھىنئەوہ:

"سەردەمىك پياويك لە بەنديخانەدا بوو. ماوہيەكى زۆرى نەخاياند كۆپە خوڤەويستەكەشيان خستە لاي! ئيتىر جگە لە ئازارى تايبەتى خۆى. ئازارى كۆپەكەشى و نەتوانىنى دابىنکردنى حەوانەوہى ئەوہندەى تر ئازارەكەى زياد كړدبوو.

فەرمانپەرەواكەش لەبەرئەوہى زۆر مېھرەبان بوو. مرقۇنكى نارد بۆلاى ئەم پياوہ كە پىيى بلىت:

۱- مەكتوبات، "مەكتوبى حەفدەيەم".

(هەرچەندە ئەم مەندالە ھى تۆيە بەلام لەھەمان کاتدا يەكکە لە
 دانىشتوانى ولاتەكەم و گەلەكەم. وا ئىستا دەيبەم بۆلاى خۆم و لە
 كۆشكىكى گەورە و پەنگىن و پازاوەدا پەروەردەى دەكەم.
 باوكە بەندكراوەكەش كە ئەمەى بيست دەستى دايە گريان و ناخ و
 تۆف كردن و خەفەت خواردن.. پاشان وتى:
 (نەخىر ناتەدمى. چونكە ئەم كۆرە ھۆى دلنەوايمە لەم
 بەنديخانەيدا)!

ھاوھەلەكانى بەنديخانەشى پىيان وت:

(برادەر! ھىچ پىويست بە خەمخواردن ناكات و خەفەتەش دادى تۆ
 نادات. ئەگەر تۆ خەمى كۆرەكەتە، ئەوا بۆ كۆشكىكى بەرىنى پازاوە
 دەپوات لەبرى مانەوھى لەم بەنديخانە تەنگ و نالەبار و پزىوھەدا. خۆ
 ئەگەر خەمى خۆتە و بەدواى بەرزەوھەندى تايبەتى خۆشتدا دەگەپييت،
 ئەوا باش بزانە ئەگەر كۆرەكەت لىرەدا بۆ مەبەستى دلدانەوھ و
 خەمپەويىنى تۆ بەمىنپتەوھ – كە سوودىكى كاتىبە و لەوانەشە ھەرگىز
 نەپتە دى – تووشى نازارو ئەشكەنجەيەكى زۆر دەبييت.

بەلام ئەگەر بېروانە ئەو كۆشكەى پادشا. دەبييت بەھۆى دەستكەوتنى
 ھەزاران سوود بۆ تۆ. چونكە مانەوھى لەوئ دەبييتە تەككارت و ھەولئ
 جوولاندنى بەزەبى ھەرمانپەوا سەبارەت بە تۆ دەدات، ئىتەر پۆزىك دپتە
 پيش كە ھەرمانپەوا حەز بكات لەگەل كۆرەكەتدا بەيەكتر شاد ببنەوھ. خۆ
 گومانىشى تپدانىبە كۆرەكەت نانپرتەوھ بەنديخانە بۆلاى تۆ، بەلكو تۆ
 دەردەكەت و دەتباتە ناو ئەو كۆشكە و، لەوئ بە ديتنى شاد و بەختەوھ

ده بیت.. ئەمە لە کاتێکدا ئەگەر تۆ گوێزپایەلی پاشا بیت و باوەڕت پێی
هەبێت." ^{۱۱}

ئینشانە للّا... بەلام کەسێکی تاوانباری وەک من چی داوه لە بەهەشت
و بینینه وە ی بڕاکە ی؟ خۆزگە بفرە و تەمایدە و ئەو پۆژانەم نە بینایە.

بۆچی خوای گەوره خراپە و شەیتانی دروستکردوو؟
پاشان دوو پرسیارم کرد کە سالانێک بوو سەرقاتیان کردبووم،
تەنانت ئەو دوو پرسیارە پە یوەندیان بە یەکەو هەبوو.

یەکە میان ئەو هەبوو کە خوای گەوره بۆچی خراپە و شەیتانی دروست
کردوو؟ ئەو مانای ئەو نییە کە خوا (حاشا) مڕۆفەکان بە قەستی پال
پێوە دەنێت بۆ خراپە؟ ئەگەر خراپە و شەیتان دروست نەکرانایە مڕۆفە کوا
تاوانی دەکرد؟

دووهم پرسیاریش دەریارە ی چارەنوس بوو. مادام خوای گەوره
پیش لە دایکبوونمان چارەنوسمان دەنوسی، بۆچی ئێمە دەبینە
لێرسراو لە بەردەم تاوان و هەلەکانماندا؟ با شتی چاک ی بنووسیایە تا
ئێمەش کەسێکی باش بووینایە.

کاک ئەرکوت لە لایەکەو قومی لە چایەکە ی دەدا و لە لایەکیشەو
دە یویست و دەم پێ بدات:

۱- مەکتوبات، "مەکتوبی حەشەدە یەم".

- ئافەرىن سىڭدا خان. ئەم پرسىيارانە ھەموو مۇڧتىك نايانكات، كەسىكى زىرەك دەيانكات كە مېشكى تىك درايت. ھەر لە يەكەم پرسىيارەو دەمزانى خاتوونىكى زىرەكى.

نەخىر، لە پاستيدا ئەوئەندەش زىرەك نەبووم ، من خۆم دەناسم، كاك ئەركوت دەيويست پازىم بكات.

پرسىيارى يەكەمى ئاوا وەلام دايەو:

- " بەدەيتان(خلى)ى شەپ، شەپ نىيە.. بەلام بەدەستەيتان(كسب)ى شەپ بە شەپ دادەنرەت، چونكە ئەو مۇڧتە تەمبەلەى زىانى لە بارانەو پىگەيشتوۋە -ئەو بارانەى كە گەلىك بەرژەوئەندى تىدايە - مافى ئەوئەى نىيە بلىت: باران مېرەبانى نىيە. ھەرۋەھا بۆ ئەو چەقۇيەى كە دەستى دەپرەت و ئەو ئاگرەى دەستى دەسوتەيتە ناتوانەت وا بلىت. لە دروستكرندە لەگەل ھەر شەپكى بچووكدا چەندىن خىرى گەرە ھەيە. لەبەر ئەو خراپە بچووكەى لىي دەوئەشەتەو مۇڧ ناتوانەت واز لە خىرىكى گەرە بەيتەت و بلىت شەپكى گەرەيە.

دروستكرندى شەيتان خراپە نىيە بەلكو زەلىل بوونى مۇڧ لە دەستيدا خراپەيە. شەيتانەكان ناكەونە وىزەى فرىشتەكان، لەبەر ئەوئەى پەلە و پاەيان نەگۇرە. ئەوئەى مۇڧ بەرز دەكاتەو ئەوئەى كە بەرامبەر وەسوئەسى شەيتان وريا بىت و بە ئىرادە بىت.^۱

۱- وئەكان، "وئەى بىست و شەشەم".

ئەگەر خودا قەدەر دەنوو سۆيىت بۇچى لە کارەکانمان

لەپرسراو بین؟

بۆ وەلامى پرسىارى دووهمىش كۆتەكەى بەردەستى كرده وە

دەستى كرد بە خویندە وە:

- "هەموو بوونە وەر و دروستكراوەكان، بە فرمان و ویستی خۆی گەرە دروست بوون. چاكە و خراپە بە دانایی و دەسلەتتى ئەو دروست بوون، بەدەر لە زانست و ویستی ئەو زاتە تەنانت میسكیش ناتوانیت بایی پاوه شینیت، یاخود گەلایەك ناتوانیت جوولە بكات.

خۆی گەرە بە زانستی خۆی دەزانیت و دەبینیت ئیمە لە ئایندهدا چی دەكەین و لە قەدەرمان دەینوو سۆيىت. ئەگەر نا ناچیت لە قەدەرى هەندێك مۆفدا چاكە و چاكەكارى و لە قەدەرى هەندیکیشیان خراپە بنوو سۆيىت.

بۆ نمونە كەسێك لە پەنجەرەى شوقەكەیانە وە خۆی فری دانە خوارە وە، واتە خۆی دەكوژیت. نووسینی ئەمە لە قەدەرى ئەودا، لە وە وە سەرچاوە دەگرت كە خۆی گەرە پێشتر دەیزانیت. سزادانی بەندەش لەسەر ئەمە بەهۆی ئەوە وە یە كە بە ئیرادەى خۆی ئەو كارەى كرد وە، بەلام ئەگەر كەسێكى تر لە پەرە پەنجەرەى شوقەكە وە بگەوێتە خوارە وە و بمزیت، راستە لە قەدەردا هەیه، بەلام ئەمە نابیتە هۆى سزادانی. ئەمە مانای ئەوە یە قەدەر ئیرادەى مۆف نابەستیتە وە. نووسینی چاكە و خراپە لە قەدەرى مۆفدا لە لایەن خۆی گەرە وە بە ویستی خۆی، پێچەوانەى

دادپه‌روه‌رییه‌تی. نه‌گه‌ر نه‌مه‌ وا بو‌وايه نه‌وا پټويستی نه‌ده‌کرد مروژ بق
تاقیکردنه‌وه بنی‌ردیته‌ دونیا.

خوای گه‌وره‌ له‌ به‌ر نه‌وه‌ی ده‌زانیت کی تاوان ده‌کات و کی چاکه
ده‌کات. تاوانبارانی بق دوزه‌خ و چاکه‌کارانی بق به‌ه‌شت دان‌اوه، به‌لام
خوای گه‌وره‌ مروژه‌کانی خست‌ووه‌ته‌ تاقیکردنه‌وه‌وه. ئیراده‌ی به‌ مروژ
داوه‌ و گرتنه‌به‌ری پټی‌ پاست و هه‌له‌ی داوه‌ته‌ ده‌ست خو‌ی. له‌گه‌ل
نه‌مانه‌شدا په‌یام‌به‌ر و کتیه‌کانی نارد‌ووه‌ تاوه‌کو پټی چاکه‌ پیشانی مروژ
بدن. به‌ فه‌رمان کردن به‌ چاکه‌ خه‌لکیان له‌ خراپه‌ دوورخست‌ووه‌ته‌وه.

نه‌و کارانه‌ی له‌ مروژدا ده‌رده‌که‌ون ده‌بن به‌ دوو به‌شه‌وه، کژمه‌لک
له‌مانه‌ به‌ ته‌واوی دوور له‌ ئیراده‌ی ئی‌مه‌ پووده‌ده‌ن که‌ پټیان ده‌لټین
(قه‌ده‌ری ناچاری)، له‌م قه‌ده‌ره‌دا هیچ لی‌پرس‌راویه‌تیبه‌ک ناکه‌و‌یته‌ سه‌ر
مروژ و هیچ پاداشتیکیشی نییه‌ له‌ به‌رام‌به‌ریدا. ده‌کرت نمونه‌ش بق
نه‌مانه‌ جووله‌ی پټلوی چاوه‌کانمان، سوپی خوینمان، په‌گه‌زمان یاخود
نه‌ته‌وه‌مان بیت. به‌شی دووه‌میش نه‌و کارانه‌یه‌ که‌ به‌ ئیراده‌ی خو‌مان
ده‌یکه‌ین. خیر و شه‌پیش که‌ لی‌ره‌دا جی‌ی باسه‌ ده‌که‌و‌یته‌ ژیر نه‌م به‌شه‌ی
قه‌ده‌روه‌ که‌ پټی ده‌وتریت (قه‌ده‌ری ئیختیاری) وه‌ک خواردن و
سه‌یرکردن و خواردنه‌وه‌ و قسه‌کردن. که‌سیک که‌ له‌ ویزدانیدا بزانیته‌ کام
کاره‌ی له‌ به‌شی (ئیختیاری)یه‌ و کامه‌ی (ناچاری)یه‌ چو‌ن و به‌ چ مافی‌ک
ده‌توانیت له‌ به‌رام‌به‌ر نه‌و خراپه‌یه‌دا که‌ ده‌یکات بلټت: (من چی بکه‌م؟
ناچار بو‌وم نه‌و کاره‌ بکه‌م چونکه‌ له‌ قه‌ده‌رم و نووسراوه‌...)

کاتیڤ که سیک کارښکی چاکه یی کرد ده ست بکات به باسکردنی خوی
 بلیت: (من وام کرد. و ئاوام کرد) چۆن مافی ئه وهی ههیه خراپه کانی
 هه واله یی قه ده ر بکات؟ ئه مه له کاتیڤدا هه ر هه مان خراپه که سیک
 به رامبه ر ئه م بیکات کاره که ناداته پال قه ده ر!! بۆ نموونه کاتیڤ داوا
 تو مار ده کات له سه ر ئه و دزه ی چوو ته مالتیان قه ده ری بیر ناکه ویته وه.
 خوی ناگریت و تو و په بوونه که ی ناخواته وه ئه گه ر دزه که له به رده م
 دادوه ردا بلیت: (من چ تاوانیکم هه یه؟ له به ر ئه وه یی له قه ده رمدا خراپه
 هه یه وا به ناچار یی دزی ده که م). به هه مان شیوه کاتیڤ ده سستی
 خستوو ته بیینی ئه و که سه یی هه ولی کوشتنی مندا له که ی داوه، وا بیر
 ناکاته وه که له قه ده ری ئه و که سه دا وا نووسراوه. یاخود کاتیڤ که سیک به
 چاو یکی خراپه وه ده پوانیته ئابپه وی، نالیت له قه ده رمدا وا نووسراوه مافم
 نییه به سه ری وه. که واته ده توانیت کاتیڤ خوی له و جۆره کارانه ده کات
 بیداته پال قه ده ر؟" (موحه ممه د کرکنجی)

(مرۆڤ به ته واوه تی به رپرسیاری کرده وه خراپه کانیه تی، چونکه
 مرۆڤه که خوی ئه و کرده وه خراپانه یی "ویستوه". جا له به ر ئه وه یی
 کرده وه خراپه کان له بابته یی "په و خاندن" ن ئه و مرۆڤ ده توانیت ته نیا به
 یه که کرده وه یی خراپه پوه خاندن ښکی گه وړه ئه نجام بدات، به لām له کرده وه
 چاکه کاند، مرۆڤ مافی شانازی و به خو نازینی نییه، له به ر ئه وه یی به شی
 ئه و له کرده وه چاکه کاند ایه کجار که مه، چونکه ته نها "میهره بانی" ی

خوای گه وره "داخوای" نه و کرده وه چاکانه بووه و ویستوویتی نه نجام بدرین^۱

به کورتی نه وهی که نیمه له ژیا نماندا چون ده ژین و نه وهی خوای گه وره پیش وخت نه مه بزانیّت، نازادی نیمه سنووردار ناکات و ناراسته ی ناکات بۆ هیچ شوینیک، چونکه نیمه سه ربه ست و نازادین له وهی که چی ده کهین. له بهر نه وه قه دهر لپرسراو نییه له وهی نیمه ده یکهین، به لکو خۆمان لپرسراوین.

ده توانیت چی بلنیت به رامبه ر نه م وه لآمه جوانانه ؟
نه م وه لآمانه ده رمانیکی نۆز کاریگه ر و چاک بوو بۆ نه و نا ئارامی و کیشانه ی له ناخمدا بوون. چونکه یه که مجارم بوو لپرسینه وه له گه ل خۆمدا بکه م.

خوا به گیان ! من خه ون ده بینم یان به راستی ده ژیم ؟ چی ده بیّت با خه ونیک نه بیّت که به ناگاهاتم ته واو بیّت.

مه رجه نوێژ بکهین ؟! خۆشه ویستی خودا به س نییه بۆ نیمه ؟!

- ئایا نوێژ مه رجه بۆ زانیین و ناسین و به ندایه تیکردنی خوا ؟ مرۆڤ ده توانیت بیته وهی نوێژیش بکات خودا بناسیت، و پزنی لپگرتیت. نه م هه ستان و دانیشته نه چ مانایه کی هه یه ؟ بۆچی له مه سه له ی نوێژ و په رسته شه کاندانه وه تده زۆرمان لی ده کات ؟

۱- وناکان، "وته ی بیست و شه شه م".

كاك نەركوت گەپا بەدوای وەلامەكەدا و دەستی كرد بە خوێندنەوه:

- "داواکاری خوای گەوره لەسەر پەرستشی ئێمە و فرمانگرنی لەسەر نوێژکردنی ئێمە. بۆ ئاسوودەیی مەعنەوی و ماددی ئێمە یە. نەك لەبەر ئەوە بێت (حاشا) خوای گەوره پێویستی بە پەرستشی ئێمە بێت. چەندە بێ مانایە نەخۆشێك بەرامبەر دکتۆریكی بە بەزەیی كە دەیهوێت دەرمانێكی بدات بۆ بۆلت: (تۆ چ پێویستیت بەو هەیه كە من ئەم دەرمانە بخۆم؟) چونكە ئەو نەخۆشە پێویستی بە دەرمانخواردنە نەك دكتۆر.

بەم شێوەیەش خوای گەوره نە پێویستی بە پەرستش و نە هیچ شتێك نییە. ئەوە مرقفە پێویستی بەو هەیه بە سوپاسگوزاری و پێزانینەو مرقفایەتی خۆی بۆ لایەت و هەول بەدات ئاسوودەییەکی هەمیشەیی دەست بکەوێت.^۱

لە کتێبی وتەکانیشدا بەم شێوەیە باس دەکریت:

"جاریکیان فرمانڕەوایەکی گەوره دوو خزمەتگوزاری خۆی بۆ باخچەیهکی تایبەتی جوان نارد كە دوو مانگ پێ دوور بوو، تاكو پێی بگەنە مەزراکە و لەوێ نیشتەجێ بن. بەکی بیست و چوار لێرە ی زیڕپیشی دانێ و پێیوتن:

(بلیت و پێداویستیه کانی گەشتە کە تان و، پێویستیه کانی ناوماڵ و نیشتەجێبوونتان، بەم پارەیه بکڕن. دوای پۆژه پێشەکیش دەگەنە وێستگەیهك كە هەموو هۆکارەکانی گواستەوهیان تێدا یە لە ئۆتۆمبیل و،

۱- بروسکەکان، "بروسکە ی بیست و سێهەم".

فرۆكە و، شەمەندەقەر و، پاپۆپ... سوارپوونی ھەركام لەمانەش بە گوێرەى
سەرمايەى ئەو كەسەى كە سوارى دەبێت) .

ئەوانیش دواى ھەرگرتنى ئەم وانە و ئامۆزگارییانە، كە وتنە پێ. یەكێكان لەبەر ئەوەى مەزەنكى بەختەور و شادمان و ژیر بوو، بە شێكى
پارەكەى بە جۆرێك ھەرمەنەرەوا پێى پارزى بێت، خستەكار و كەسابەتەو تا
كەشتە وێستگەكە و، سوود و قازانجێكى زۆرى لێ دەستكەوت بە
چەشنێك كە سەرمايەكەى يەك بۆ ھەزار زیادى كرد .

بەلام ئەوى تریان كە تابلێى بەدبەخت و بەدخووبوو، تا كەشتە
ھەمان جێ، بێست و سێ لیرەى لە قوماروموماردا خەرج كرد و تەنیا يەك
لیرەى پێى ماوە! لەبەر ئەوە، برادەرەكەى پێتوت:

كاكى خۆم! ئەم لیرەى نێستا پێت ماوە بلیتى سەفەرى پێ بکەر، بۆ
ئەوەى لەم پێگا دوور و درێژدا بە برسىتى و ئاوارەى نەمێنیتەو، بە
خۆپایى لە دەستى مەدە. ھەرمەنەرەواى گەورە شەمان تابلێى لێبوردە و
جوانمەردە، بەلكو لە كەم و كورپیەكانت خۆش بێت و تۆش سوارى
فرۆكە بكات و پێكەو لە ماوەى پۆژێكدە بگەینە جێگەى خۆمان. خۆ
ئەگەر بە گوێشم نەكەیت، ئەوا ناچار دەبیت كە بە پێ بگەیتە پێ و بە
دوومانگى پەبەق و بە برسىتى و نامۆى و تەنیاى ئینجا بپەریت و بگەیتە
جێ.

جا ئەگەر ئەم ھاوپیە سەرپێچى نواند و بەو تاكە لیرەى ئەو بلیتەى
نەكەى - كە وەك كلیلى ھەرگای گەنجینەى كە وایە - بەلكو لە ئارەزوو

پاوار دنیکی سہرپیتییدا بہ کاری ہینا، نایا تینہ گیشٹووترین مروفیش نہم
کارہ بہ بئعہ قلی و بہ دبہ ختی لہ قہ لہم نادات؟

بیست و چوار لیرہ کہ، بریتہ لہو بیست و چوار سہعاتی شہو و پۆژ
کہ تہ مہنی مروفیان لئی پئکدیت.. مہ بہ ست لہو بلیتہ ش (نویژ) ہ، لہ
پاستیدا تہ نیا یہ یک سہعات لہو بیست و چوار سہعاتہ سہ روزیادہ بۆ نویژ و
دہ ستنویژی ماوہی ئہو شہو و پۆژہ. نایا ئہو کہ سہی کہ بیست و سئ
سہعاتہ کی شہو و پۆژ بۆ ئہم دنیا زۆر کورت و کہ مہ سہرف دہکات و
تاقہ سہعاتیکیشی بۆ زیانی نہ پراوہی ہہ میشہیی تہرخان ناکات، چہ ندہ
ستہم لہ خۆی و کاریکی دور لہ ژیری دہکات؟! سہرہ پای ہہ موو
ئہ مانہ ش، ئہو کہ سہی نویژہکانی بہ جئ دہہینت، بہ ہۆی نیہتی پاک و
خاوینہوہ، ہہ موو کار و کۆششیکی حہ لالی تری بۆ دہبیت بہ پەرستش و،
بہ عبادتہ بۆی دہ ژمیریت."

دووبارہ لہ ہہ مان کتیبدا بہم شتوہیہ دہربارہی گرنگی پەرستشہکان
دہدویت:

"جاریکیان دوو سہریاز فہرمانیان پیکرا کہ بہرچن بۆ شاریکی دور.
ئہوانیش پیکہوہ کہ وتنہ پئ، گیشتنہ دورپانیٹ لہویدا پیاویکیان بینی،
ئہم پیاوہ پئی وتن:

(پنگای دہستہ پاستیان سہرہ پای ئہوہی بیزیانہ، ئہوانہ ش کہ
دہیگرنہ بہر بہ پۆژہی "نۆ لہ دہ" قازانجیان دہست دہکہ ویت و بہ
نارامی و بئ ماندوو یونیش دہیچن تا دہگہنہ جئ. بہ لām پنگای دہستہ

چه پيان سره پای نه وې هیچ دسکه وټکی تیدا نییه، "نۆ له ده" ی
 نه وانهش که ده یگر نه بهر تووشی زهره ر و زیان دین. نه ودهش بزانن که
 هر دوو پښاکه به نه اندازه ی یه ک دووین، نه ودهنده هیه پښکای دهنه
 چه پ، له بهر نه وې سر به هیچ پښم و یاسایه ک نییه، نه و پښواره ی
 پیایدا ده پوات چه ک و تفاق له گه ل خوی ه لئاگریت و، به م پییه سووکی و
 حه وانه ویه کی پووکه شی تیدا ده بینیت، به لام پښکای دهنه پاست، له بهر
 نه وې له ژیر سایه ی یاسادایه، نه و پښواره ی ده یگریت بهر ناچار ده بیت
 چه کښکی په سمی به قورسیی دوو کیلو له گه ل خوی ه لئاگریت و، نزیکه ی
 چوار کیلو خوراکیش بخاته ناو هه گبه که یوه، تا بتوانیت به سر هر
 مه ترسی و کوښپ و دوژمنیکدا - که له وانه یه بیتنه پتی - سهریکه ویت).
 پاش نه وې نه م دوو سهر بازه گوټیان له وته ی نه و پابه ره شاره زایه
 پاگرت، به خته وهره که یان پتی پاستی هه لباژارد. به م چه شنه کوټلیکی
 قورسی به کښی یه ک باتمان هه لگرت، به لام "دل" و "پڅ" ی له منه ت و
 ترس و نازاریکی نه وټر پزگاریان بوو که هه زاران جار له و کوټه قورستر بوو
 (که ر نه و پښکایه ی نه گرتایه ته به ر)..

که چی به دب خته که یان له بهر نه وې حزی له په پره وی کردنی یاسا
 نه بوو، دهنه ستی له سهریازی هه لگرت و پښکای چه پی هه لباژارد. خو
 هر چه نده به پوالت له هه لگرتنی نه و کوټه قورسه پزگاری بوو بوو، به لام
 "دل" و ده روون" ی که وټبوونه ژیر منه ت و نازاریکی نه ودهنده قورسه وه که
 به هه زاران جار له هه لگرتنی نه و کوټه قورستر بوو. "پڅ" یشی هه رده م
 له ترس و بیمدا ده ینالاند و، هر که سیکي له پښکادا ده بینی دهنه ستی لئ

پان ده كرده وه، له هه موو هه لوتست و پووداويكي پنگادا ترسي
ليده نيشته! هه ر به م جوړه، پتي بړي تا گه يشته جتي مه به ست و، له وي
به سزاي ياخي بوون و هه لھاتني خوي گه يشته .

نوي ترشيان كه پتي پاستي گرته بهر و په پړه وي پټيازي سه ريازي
كرد و چه ك و كره سته خوي پاراست، به دلتيكي پر له نارامي و
درونيكي پر له هيمنيه وه پنگاي بړي تا گه يشته جنگاي مه به ست،
بيته وي ناو پر له كه س بداته وه و منه تي كه س هه لېگريته، ياخود له هيچ
كه سيك بترسيته. نيتړ له وي پاداشت و خه لاتي شايناي خوي وه رگرت.

بزانه شو دوو پټيواره: يه كه ميان ملكه چ و فەرمانبه رد اراني ياساي
خواوه نندن، مه به ست له وي ترشيان نه وانه ن كه ياخي بوون و، شويني
نه فس و ناره زووي درووني خويان كه و توون .

نو پنگايه ش: پتي ژيانه كه له "جيهاني پوچ" وه ده ست پيده كات و
له گړپه وه تپه پر ده بيت و له جيهاني نه و دنيا كو تاي پيديت .

نو چه ك و هه گبه و تفاقه ش برين له: ته قوا و په رستش، چونكه
په رستش هه رچه ند له پواله تدا نه ركيكي قورس و گران بيت، به لام له
پاستيدا ناساني و حه وانه وه يه كي نه و تو ي تيدا يه كه له باسكردن نايه ت.
خو نه گه ر گزي زه وي بومبايه ك بيت و بته قيته وه، له وانه يه مرفلي
خواپه رستي دلپروناك نه ترسي نيت و، به موعجيزه يه كي ده سته لاتي
په روه ردگاري بزانيت و به پيز و سه رسورمان و چيزه وه لتي وردببته وه.^۱

۱- وته كان، "وته ي سيهم".

ئەو راستىيانەى لەم كۆتايانەدا دەخوئىرانەو، ھەموو گەنجان و بگرە
ھەموو مەژھەكان پىئويستيان پىئى بوو. پىئويست بوو ھەرچى زووترە
بگەيە نىتە دەست ھەموو كەس .

ئەگەر ئايىنى ئىسلام يەكە، ئەى بۆچى مەزھەبى جىاواز
ھەيە؟

يەككىكى تر لەو پرسىارانەى لە مەشكەدا جىئى خۆى كەربووەو،
ئەو بوو كە بۆ لە ئايىندا چەند مەزھەبىكى جىا ھەيە؟ نەمدە توانى ئەمە
شىكار بگەم، ئەگەر دىن يەكە ئەى بۆچى مەزھەبى جىاواز جىاواز
دەر كەتوون، چى پىئويست بەم مەزھەبانەيە؟
كاك ئەر كوت وەلامى دايەو:

- زۆر گرنگى بەم پرسىارەت دەدەم. چونكە ئەوانەى لەم بابەتەدا
زانبارى تەواويان نىيە دەلەين، ئايەت ھەيە، فەرمودە ھەيە، پىفەمبەر
ھەيە؟ ئەمانە ھەبن چ پىئويستىيەك بە مەزھەب ھەيە؟ ئايا ئەوانە بە تەنھا
بەس نىن بۆ ئەوئى بە موسولمانىتى بژىن؟

بەلام ئەسلى مەسەلەكە وەك ئەو نىيە كە دەبىنرەت. مەزھەب، واتە
پىنگە يان پىياز. بەمانايەكى تر لە پەوى ئايىنيەو دۆزىنەوئى جوانترىن و
ئەنجامدانى باشتريە. بەپىئى ئەم مانايە مەزھەب جىابوونەو نىيە، بەلكو
ھەولئى پىشكەشكردنى جوانترىن پىگايە. لە ئىسلامدا مەزھەبەكان نكولئى
لە يەكتر ناكەن، بە پىچەوانەو بەلكو يەكتر پىشتراست دەكەنەو.
تەنانەت ئەگەر بۆشايەك لە يەككىياندا ھەيئە مەروفى موسولمان بەگوئى
بەپەرەوى ئەوى تر دەكات.

مەزھەبەكان، پاستىيەكى كۆمەلەيتى دەخەنەپو، بە مانای ئەوھى بۆ
ژیانى كۆمەل پتووستە.

بەدیعوزەمان بەم شتوھىە باسى ئەم بابەتە دەكات:
"ئەو خواردنەوھ یەكە بەلام بۆ مرۆفەكان لە حالەتى جیاجیادا
حوكمەكەى دەگۆرێت. گۆرانكارىەكە لەوھ دانىيە كە ئاوەكە دەگۆرێت
بەلكو پتووستى نەخۆشییەكە وا دەكات.

پیاویك لە دەشتێكدا ماوەتەوھ و لە تینۆیتیدا لێوھكانى قلیشاوھ، لەم
حالەتەدا ئاو شىفایەو لە پووى پزىشكىشەوھ خواردنەوھى واجبە.
بۆ نەخۆشێك كە تازە لە نەشتەرگەرى ھاتووەتە دەرەوھ وەك ژەھر
وايە و لە پووى پزىشكىشەوھ ھەرامە.

لە سەرمادا كاتێك كەسێك ئاویكى زۆر لە لەشىدا بێت زیانىكى كەمى
ھەيە و لە پووى پزىشكىشەوھ مەكروھە.

لە پۆزى گەرمای ھاویندا سوودی ھەيە بۆ فێنككردنەوھى كەسێك
كەواتە سوننەتە بۆ ئەویش.

لەكاتێكیشدا بۆ كەسێك نەزىانى ھەبێت و نە سوود. ئەوا بۆ ئەو كەسە
موباحە(پێیدراوھ).

وەك دەبینین ھەقىقەت و پاستى لێرەدا پێنج جۆر بوو. چۆن
دەتوانین بڵێن ئاوەموو كاتێك واجبە؟

حوكمە شەرىعیەكان و وردەكارىیەكانى سەیرى پتووستى مرۆفەكان
دەكات. ھەكىمى ئاوەمەیدانەكە كە ئىمامى مەزھەبەكانن سەیرى ژىانى

پيڻغه مېر ﷺ دهكېن و به پټې باري كه سه كه په چته كه ده ده نه وه ده ست كه سه كه .

كه واته نه وه ده رمانه كه نيه كه ده گړپټ. به لكو نه خوښه كه يه. نه و جياوازيانه ش كه له نيوان نيمامي مه زه به كاندا ده بينرټ هر نه مانه يه.^۱ نه م پرسياړه م له ماموستاي نايينمان كړدېو له قوتا بخانه، به لام نه و ناوا پوونى نه كړده وه، بويه هركاتيځ وشى (مه زه ب) م ببيستايه، ميشكم ټيكنه چوو.

هه روه ها پرسيم له نيوان موسولماناندا چندين كومه ل و گروپى جياوازم بينيوه، نيسلام يه كه، قورټان يه كه، پيڻغه مېر يه كه... باشه نه م هه موو يه كيتييه هه يه نه و هه موو گروپ و كومه لانه چين؟ وتى:

- نه م ش پوويه كى ترى پرسياړه كه يه، وه ك چوڼ مه زه به كان پټويستين، به هه مان شيوه بڼ كومه له كانيش هه روايه، با به م شيوه يه نه م پوون بكه ينه وه:

باوه رداريځ باسى خوا دهكات بڼ كه سيځ، نه گه ر نه و بتوانيت ببيت هه وى نه وه و حه لال و حه رام و به نديايتى بڼ خوا بگه يه نيت به و كه سه، نه و مروفټيكي گه پاندوه ته وه، نه گه ر له جټيه كى تر، مروفټيكي تر، به هه مان پڼگه يان پټيه كى جياواز هه مان كار بكات، نه و دوو كه س پزگاريان بوو. چا كه ي هه ر دوو كيشيان وه كه يه ك ده نوو سريت. چونكه يه ك شتيان ده وټ و نه وه ي كه داواى دهكېن هه مان شته .

۱- وټه كان، "رته ي ببيت و حوت".

به شيويه كي گشتي، تاييه تمه ندبوون به پتي خوي كه سه كان، شتيكي چاكه و بگره پتيويستيشه، وهك چون له ژياني كومه لايه تيدا هه موو كه سيك هه مان كار ناكات، ئه وا به هه مان شيوه له ژياني مه عنه ويشدا هه مان كار ناكات، ويست و توانا و داواكارى مرقه كان وهك يهك نيبه، مرقه ده كرئت وهك سوپه رماركيت بيت و وه لامى هه موو داواكاريهك بداته وه، له هه مان كاتدا ده كرئت وهك ميوه فروشيك بيت و ته نها به پتي ئه و توانايه ي تييدا به كاربكات. به كورتي ناتوانرئت داواى هه مان توانا له هه موو كه سيك بكه يت.

له خزمه تكردن به چاكه دا پتيگه ي جياواز ماناي جودايي نيبه. تاييه تمه ندبوون و زور كاركردن، له گه ل وه لامدانه وه ي هه موو فيتره ت و ويستيك به جيى خوي ئه نجام به ده سه ته وه ده دات. هيچ كاتييك تاييه تمه ندبوون له زانستدا به ماناي جودايي و په تكرنه وه ي يه كترى نايه ت.

كه سانتيك وهك ئه وه ي ته نها خويان چاكه ده زانن و بيرده كه نه وه، ده كه ونه هه ولى ئه وه ي هه موو لايهك كو بكه نه وه، كه چي له پاستيدا ئه وانه ي جواني و خوشيه كانى ژيانيان تام كردوه، نايانه ويئت له گه ل ئه واندا بن كه ئاوا بير ده كه نه وه، نهك ئه وان به لكو فرشته كانيش نايانه ويئت هه م جيگا و هه م دانايي پتيگه به وه نادهن كه هه موو ئه و كه سانه ي خزمه ت به حق ده كه ن له يهك ژوردا كو ببه نه وه.

ئەوانەى خزمەت بە ئاين دەكەن، لە ئامانجا يەكيتيان لى چاۋەپى دەكرىت. ئەوانەشى كە ئامانجيان لىلە و لە پىگەى باتلدا بەدۋاى ھەقدا دەگەپىن، ديارە كە لە دەرەۋەى ئەو كارۋانە نورانىن.

جگە لەمانەش، ناكرىت ھەر مۇفنىكى موسولمان بىنرا پاشگرىكى "ى" پىۋەبىت، كەس "ئەھمەدى و مەھمەدى و فلانى و فىسارى" نىيە، ناكىرىت وابىت. لە ئاينىكدا كە قەدەغەيە ئاين بە كەسايەتەكانەۋە بىبەسرىتەۋە، كەس لەبەر خاترى فلان و فىسار كۆ نابىتەۋە. ۋەك چۆن مۇفەكان لە ھەموو زانستىكدا زانايەكان ھەيە پىشەۋايەتيان دەكات، لە ئاينىشدا ھەروايە. ئەمەش بەتەۋاى دوۋرە لە و تىگەيشتن و گومانەى دوژمنان خستۋويانەتە ناو خەلگەۋە و ھىچ پەيۋەندىيەكى پىيانەۋە نىيە.

ھەموو كەسىك مامۇستاكەى خۆى خۆش دەۋىت. كەسەش لەبەر خاترى كەس ئەو مامۇستايەى پەت ناكاتەۋە كە سوۋدى لە زانستەكەى ۋەرگرتەۋە، ناشتوانىت پەتى بكاتەۋە، پىۋىستىش نىيە. ئەوانىش ۋەك ھەموو خاۋەن زانستىك خۆيان بۆ خەلك باس ناكەن، بەلكو باسى خۋاى گەرە و ھەقيان بۆ دەكەن.

قسەكانى زۆر پاست بوون، ۋەك چۆن ھەموو كارىك شارەزايى و پىگەيەكى تايبەت بە خۆى پىۋىستە. بە ھەمان شىۋە ئەو كۆمەلانەى ئاين بە شىۋەيەكى باش دەگەيەننە خەلكى و ھەبوۋنى پىگەى تايبەت بە ئەوان شتىكى زۆر خوازداۋە.

ئايا سەربەستى سىڭىسى گونجاۋە بۇ ئافرىت ؟

دووبارە پىرسىيىگە پىرسى كە دىيى خۇم بو، بۇيە دەلىم دىيى خۇم
چونكى باشتىن ۋەلاڭ بۇ ۋە پىرسىيە پىرسىيە، خۇم بو، بەلاڭ
دەمويست ۋەلاڭ كەي لە كاڭ ئەرگوتە ۋە بېيىستە ۋە:

- بۇچى ئافرىتان لە مەسەلە سىڭىسىيە كاندا ۋەك پىيائىن؟ بۇچى
كۆمەل سەربەستى سىڭىسى لە ئافرىتان زەوت دەكات؟ لەكاتىڭدا
پىيىستە ئافرىتىش ۋەك پىيائى چۆنى بوۋىت و چى بوۋىت بېكات، ۋانىە؟
پىيىستە ۋە مافىكى زۆر سىرۋىتى بىت.

ئەم پىرسىيە تەبىئەتى كاڭ ئەرگوتى تىڭدا. ئەم بابەتە ۋە ۋەندە
پىس بو كە نەدەكرا بېيىتە پىرسىيە، بەلاڭ چىيىكەم لە دەم دەرجو.
كە ۋەلاڭمى ئەم پىرسىيە دامە ۋە ھىچ سەيرى دەمچاۋى نەكردم،
لەبەر ۋە ۋەي زۆر ئاۋرام بو بەردەۋام ۋە ۋەكانى دەخواردە ۋە پىستەكانى
دەبىي:

- سىڭدا خان، كۆمەلە پىرسىيەك ھەن بىۋەلاڭمى، چونكى ۋە ۋەندە پىيائى
كە پىيىستىيان بە ۋەلاڭمىيە. ۋا دەزائىم ئەم پىرسىيەش ۋە... بۇ ئەم
مەسەلەيە لە دەۋرۋەرماندا چەندىن نمونە دەبىيىن. ئەمانە بەسەن بۇ
ئەۋەي قەناەت بە مۇۋەكەن و بىگە سەروزيادىشە، بەلاڭمى با ئىمە چەند
شىتەك ھەر بىلىن:

ئازادىيەكى بىيىساي سىڭىسى بۇ پىيائى بىت يان ئافرىت لەپاستىدا نەك
ئازادىيە بىلەك كۆيەيىيە ۋە ۋەشىيەتە. ئازادىيە بىيىسۋورمانى
دەستىزىڭىزدە بۇ سەر ئازادىيە ۋە ۋەخەۋەرى ۋە مافى خەلگى دىكە.

له بازنه ی حه لآلدا پښگه به سه ربه سستی سښکسی دراوه. نه مه ش به ژيانی خیزانی ده سته به ر ده بیټ، نه گه رنا له ژیر ناوی سه ربه سستی سښکسیدا چه ندین که سی بیټیز و بیکه س و بی تاوان زه رهمه ند ده بن. گه وره ترین زیانی بیرۆکه ی (سه ربه سستی سښکسی) نه و په ستانه یه که ده یخاته سه ر لایه نی ده روونی مرؤ، چونکه نه م بیرۆکه یه خو شه ویستی مرؤ له پشه وه هه لده که نیټ و، دووره له هه موو پښکه وه بوونیکی سۆزداری و له به رامبه ریشدا پښکه وه بوونیکی کاتی و درؤینه دروست ده کات؛ که ده بیټه مایه ی ناټارامی بق هه ردوولا.

سه ره پای نه وه ی که ده بیټه هؤی سه ره له لانی چه ندین نه خو شسی مه ترسیدار و دیارده ی ناباو، له پښ هه موویانه وه نه خو شسی ئایدزو هه موو نه خو شسیه زوهریه کان و ده ستریزئی و تاوان و خو کوشتن و ئالوده بوون به ماده سه رکه ره کانه وه.

په شه پای (سه ربه سستی سښکسی) له خو رئاوا وه کو تاعون چه ندین کیشه ی بلاو کرده وه. ئافره ته نه مریکه کان ناچار بوون پشستی نه و پایه بگرن که ده لیت: "(سه ربه سستی سښکسی) ده مامکیکه و ده یه ویټ مرؤفه کان و به تاییه ت ئافره تان بکاته کویله". له خو رئاوا شله ژانی پاسته قینه له سالانی هه شتای سه ده ی پابردودا ده سستی پښکرد.

هه موو نه وه نه خو شیان له نه نجامی پښکه وه بوونی پښگه پښنه دراوه وه سه ریان هه لدا. خو رئاوا ئیستا زو ر شله ژاوه... له ترسی نه خو شیه درم و گوازاوه کان ژیانیان لی تاریک بووه، ملیونان که س له ولاتانی خو رئاوا به ده ست نه م حاله ته ده روونی وه ده نالین...

پاستیه کی ترهیه له مهسه له که دا: (سهرهستی سیکیسی) زیانه کانی
زۆتر له سه ر ئافره ته وه که له پیاو. چونکه نه گهر به راوردی بکهین،
ئافره ت له م بابه ته دا زۆر له پیاو زیاتر ده فیه وتینیت.

(سهرهستی سیکیسی) زیانه کانی بۆ سه ر تا که له ئافره تدا زۆر زیاتره
وه که له پیاو، چونکه پیاو چۆن ده یه ویت و ده ژێ و دوا ی نه وه ده توانیت
ئافره ته که به جیه یه ئیت و به روات. به لام ئایا ئافره ت ده توانیت پابکات و
پزگاری ببیت؟ بۆ هه رکۆی بجیت له ژێر گوشاری ده ورو به ریدا ده بیت.
به رده وام وه که (ئافره تیکی خراپ) سه یر ده کریت، هه موو جیه یه شتنیک بۆ
نه و ده بیت هه ژێ پوو خانی پۆحی. به دیعوز نه مان مامۆستا سه عیدی
نوو رسیش ژیا نی ئافره ت له ژێر (سهرهستی سیکیسی) دا به به لا ناوده بات
و به م شیوه جوانه باسی ده کات:

"نه گهر پیاو له پیناو له زه تیکی هه شت ده قیقه ییدا تووشی کاریکی
خراپ ببیت، نه و چه ند لیره یه که زیانی لی ده که ویت، به لام سزای
له زه تیکی هه شت ده قیقه یی ئافره ت، کۆلیکی قورسی هه شت مانگی و،
نه رکی په روه رده و به خێو کردنی مندالکی بی که سه بۆ ماوه ی هه شت
سال. واته ئافره ت له خراپه کاریدا به پیاو ناگاته وه، به لام تۆ له ی
خراپه کارییه که ی چه ندین جاری تۆ له و سزای پیاوه." ۱۱

له پاستیدا دروشمی (سهرهستی سیکیسی) بۆ ئافره تان، نه که ئافره ت
به خته وه ر نا کات، به لکو به ره و ئاقاری خراپتری ده بات.

پیش هه موو شتیك ئامانجی (سه‌ریه‌ستی سێكسی) زۆر هێنانه بۆ په‌یوه‌ندی نێوان پیاو و ئافره‌ت و تێكدانی خێزان و كۆمه‌له‌. كه‌ ئه‌مه‌ بۆ ئافره‌ت كاره‌ساته‌، كاره‌ساتیكی مه‌عنه‌وی ئه‌وه‌نده‌ گه‌وره‌یه‌ كه‌ ئافره‌ت به‌ده‌ستی خۆی خۆی ده‌كێشێته‌ ناویه‌وه‌، هه‌مووشمان ده‌زانین كه‌ ئافره‌تیك چه‌قییه‌ لێته‌وه‌ چه‌نده‌ هه‌ول ب‌دات زیاتر ده‌چه‌قیته‌ و بشیه‌ویته‌ ده‌رچیت ناتوانیت. زۆریه‌ی كاتیش به‌ خۆی و منداڵه‌كه‌ی ده‌ستیه‌وه‌ فری ده‌دریته‌ ده‌ره‌وه‌ یان له‌ ناو كۆمه‌لدا مۆری (ئافره‌تی پێس) لێده‌دریت و لێی نابێته‌وه‌. گه‌وره‌ترین زیانی ئه‌م بێڕه‌كه‌یه‌ش ئه‌و منداڵانه‌ن كه‌ فری ده‌درینه‌ سه‌ر جاده‌ و كۆلان.

پۆزنییه‌ له‌ به‌رده‌م ده‌رگایه‌ك یان چه‌وشه‌ی مزگه‌وتیك یاخود چۆله‌وانیه‌كه‌ منداڵیكی فرێدراو نه‌دۆزێته‌وه‌. ده‌توانین ب‌لێین زۆریه‌ی زۆری ئه‌وانه‌ش (میوه‌ی عه‌شقه‌ قه‌ده‌غه‌كانن) و به‌ په‌یوه‌ندییه‌كی پێگه‌پێنه‌دراو(ناشه‌رعی) له‌دایك بوون.

گه‌وره‌ترین ئازادی و سه‌ریه‌ستی ئافره‌ت ئه‌و ژیانه‌ حه‌لاله‌یه‌ كه‌ له‌ چوارچێوه‌ی خێزانه‌كه‌یدا ده‌ژی. له‌وێ خیانه‌ت نییه‌، نییه‌تی خراپی تێدا نییه‌، به‌لكو ژیانیكی به‌هه‌شت ئاسایه‌. هه‌ست به‌ دلخۆشییه‌كی پاسته‌قینه‌ ده‌كات له‌گه‌ڵ می‌رد و منداڵه‌كانی خۆیدا. ئه‌گه‌رنا له‌ ژێر ناوی (سه‌ریه‌ستی سێكسیدا) به‌ به‌رده‌وامی ده‌بێته‌ خۆراكی ده‌ستی مرقۆه‌ هه‌له‌په‌رسنه‌كان و دراییش فری ده‌دریته‌ سووچێكه‌وه‌. ئه‌مه‌ش ئه‌وه‌نده‌ نه‌مونه‌ی پڕنازاری هه‌یه‌ كه‌ له‌ ژماره‌ نایه‌ن.

قسەکانی ئۆز پاستبۇون. يەككە لە قوربانانەش من بووم، لە کاتێکدا چاوەڕێ بووم بۆ ئەوەی سەر سولتان و ناویانگم هەبێت، کەوتە ژێر پێیانەوه. ئیستاش لە سایەی سەری ئەم مۆفە چاگانەوه نەبووایە دەمێک بوو خۆم کوشتبوو، ئەوکات هەم ئەم دۆنیام و هەم ئەو دۆنیاشم لە دەست دەچوو.

خوايەگيان! ... سوپاسی بۆ پاوان بۆ تۆ... منت لە لێواری لەناوچوون گێڕایەوه و لە سزایەکی هەمیشەیی پزگارت کردم.

بۆچی تا دەوڵەمەندی زیاد بکات بەختەوهری خێزان کەم دەبێتەوه؟ بۆچی پێژەری تەلەق لە زیاد بووندایە؟

- لەم پۆزاندەدا لە بەرچاوماندا بە نائارامی و شەپۆ ئازاوەی نێو خێزانەکان پەوی لە زیادبوون کردووه. تەلەق و جیاپوونەوه وەک خوو و عەدەتی لێهاتووه. ئەمە لە کاتێکدا بەبووایە لەگەڵ بەزبوونەوهی ئاستی بژێوی و زیادبوونی دەوڵەمەندی، بەختەوهریش زیادی بکردایە. کەچی وانیە. بە پای ئێوە هۆکاری ئەمە چیه؟ بۆ ئەوەی خێزان بێتە لانگی بەختەوهری دەبێت چی بکەیت؟

لەپاستیدا ئەم پرسیارەم لەبەر خۆم نەکرد، بەڵکو ئەو ژمارە زۆرەری تەلەق دەبینی لە دەرووبەرمدا و لەبەر ئەوان پرسیارم کرد و دەموست هۆکارەکی بزانم. ئەگەر نا من بەتەما نەبووم لەمەوبەدا بەدوای خێزانیەک یاخود بەدوای پێگاکانی بەختەوهریدا بگەرێم. بەم حالەمەوه کۆ بەمن

پازی دهبوو؟ خه یالّه جوانه کانی وهك ئۆتۆمبیل و زه ماوه‌ند و پۆشینى به‌رگى بوکینى له‌پاڤردودا به‌جى مابوون.

كه كاك ئه‌ركوت منى به‌و حاله‌وه‌ بىنى زۆر نىگه‌ران بوو. سه‌یرم كرد شه‌یدا و پووره‌ هاجه‌ریش دلّیان پریوو بوو و فرمیسك به‌رى چاوى گرتبوون. هه‌موویان زۆر باش به‌ حالى منیان ده‌زانى و زۆر دلّیان پىم ده‌سووتا.

كاك ئه‌ركوت كتیپى بریسكه‌کانى ده‌ره‌پنا و ده‌ستی كرد به‌ خویندنه‌وه‌ و باس كردن:

"ئاسوده‌یى هه‌ر خیزانێك په‌یوه‌سته‌ به‌و متمانه‌یه‌ی له‌ نێوانى ژن و می‌رددايه‌و به‌و پێز و حورمه‌ته‌ی له‌ نێوانیاندايه‌ و به‌مانه‌ به‌رده‌وام ده‌بیّت."

ئوه‌ی به‌دیعوژمه‌مان باسى کردوو ده‌توانین به‌م جۆره‌ لیكدانه‌وه‌ی بۆ بکه‌ین:

كه‌سیك حه‌ق و ماف نه‌زانیت و بى‌ر له‌وه‌ نه‌كاته‌وه‌ پۆژێك له‌به‌رده‌م خودای گه‌وره‌دا په‌ریشان ده‌بیّت. ده‌كریت سته‌م به‌رامبه‌ر هه‌موو كه‌سیك بكات و ببیته‌ هۆی ناأارامى و سنوورى خۆی به‌زینیت.

كه‌سیك په‌روه‌رده‌ نه‌كرا بیت و نه‌فسى به‌ره‌و فیرعه‌ون بوون چووبیت و بووبیته‌ كۆيله‌ی ئاره‌زووه‌كانى، ده‌كریت هه‌موو جۆره‌ خراپه‌یه‌ك به‌رامبه‌ر دایك و باوك و هاوسه‌ر و مندا له‌كانى بكات و له‌ پێناو بچووكترین ئاره‌زویدا ئه‌وان له‌خۆی به‌ره‌نجینیت.

١- بریسكه‌كان، "بریسكه‌ی بیست و چاره‌م".

ئەوانەى قاچيان لە دواى دونيا گيراوه و پىئوهرى نرخ و بەهايان لە
قالبىكى مادبيدا لا بچوك بوو، ئەوانەى بەر خاترى شتىكى بىنرخ
و بچوك چەندىن شاخى گەورە پرووختىن.

لە كاتىكدا هەموو تاكتىك لە كۆمەلدا بە دواى بردنە و دا پاكەن تەنيا
پىشپىكى پوودە دات و شتىك بە ناوى (بەختە وەرى) لە پووى ئەو كۆمەلەدا
ناخوینىتە وە. لە كاتىكدا ئەمە وا نىيە، لەم پۆژەدا گرنگ نىيە بە هەيزىت
يان بىهەيز، گرنگ ئەو يە لە كاتىكدا مافى بىهەيز لە بە هەيز سەنرايە و لە
بەرامبەرىدا سزايەكى زۆر قورس درا بىهەيز نەبىت.

مرۆڤ، نابىت لە بىرى ئەو دابىت كە براو بەت، بۆچى بەختە وەرى لە
كۆمەلەدا نەبىت كە ئافرەت خانمىتى خۆى بۆ پياو بكات و پياویش ئەو
مافانەى ئافرەت كە لە سەرىتەى بىهەيزىتى جىى خۆى و فەزلى پازىکردنى
دلى هاوسەرەكەى بدات بە سەر هەموو شتىكدا.

كاتىك مرۆڤەكان خۆشەويستى و پۆزى هاوسەرەكەيان دەگۆرە و بە
شتىكى بچوكى دونياىى ئەو كاتە بەختە وەرى دەتۆیتە وە نامىنەت.

ئەو وتانە چەندە ناوازه بوون، بەلام زۆرەى مرۆڤەكان ئەم پاستىيانە
نابىن. خۆم وەلامى ئەم پرسىارەم دايە وە. ئايا تۆش ئەمانە دەبىنەت؟
ماناى واى پتووستىمان بەو كۆمەل و دلە فیداكارانەى كە پۆى مرۆڤەكان
پۆشن دەكەنە وە.

بۆچى پتووستە خانمان بالاپۆش بن؟

— بىروباوەر و ترسان لە خوا لە دلدايە، وانىيە؟ مادەم ئەمانە لە دل و
عەقلى مرۆڤدا بن، كەواتە چ پتووست بەو دەكات خۆمان بپچىنە وە، چ

پنۆستییهك به بالاپۆشى ههیه؟ مرۆڤ به بالاپۆشییهكی نا به لكو به دلی باوه پ به خوا دهكات و گوێپایه لی دهكات.

- ئەم لیکدانە وهیهی تۆ له وانهیه له سه ره تادا راست بێته بهرچاو، ئەمەش له وه وه سه رچاوه ده گریته كه واده زانن له چكیش پارچه په پۆیه کی ئاساییه، ئەمە له كاتیكدا بالاپۆشی بۆ خانمان زیاد له وهی داپۆشه رێك بێت، كۆمه له ههستیك دروست دهكات كه كاری كردووه ته سه ر رۆح و ههست و بیروباوه پی.

وهك به دیعوزده مان مامۆستا سه عیدی نوورسی ده لێت:

"شه رمی و پۆشته یی كاریکی سروشتی یه بۆ ئافره تان و سروشتیان داخوازیه تی، سه ره پای ئه وهش ئافره ت له سوکایه تی و به دپه فتاری و زه لیلی و دیلی مه عنه وی و نرمی ده پارێزێت".

ئاشکرایه كه مرۆڤ له پوانینی ئه وانه ی خووشی ناوین، بێزار ده بێت ، خۆ ئه گه ر وادابنێین ئافره تیکی جوان هه ز بکات دوو سی که سی نامه حه رم ببینن، هه ر ئه و ئافره ته - بێگومان - له سه یرکردنی هه وت هه شتیکی تری نامه حه رم وه پس و بێزار ده بێت، به لكو نه فره تیشیان لێده كات.

کهواته ئافره ت، به مه رجێك په وشتی تێك نه چوو بێت، بێگومان له ده ست ئه و تێپوانینه چه په لانه هه لدێت.

به دیهاتنی ئافره تان، به پاستی و ته وای، بۆ خۆپاراستن بێداریان ده کاته وه و، بۆ پۆشته یی هانیان ده دات، تاكو ئاره زووی نامه حه رم نه بزوێت و، ئەم پۆشته ییه نه هێلێت ده سترێژی بکریته سه ریان و،

سروشتيان پښتنيان دهکات بڼو نه وهی که قه لای مه حکم و سه نگری
نه مين و بيڼو ی بڼو نه وان ته نيا (پښته یی) به ".

له راستيدا مړوځ به بيستنی نه م راستييانه دلخوش و ناسووده
ده بيت. نيمه که باسی بالا پوښيمان لا کراوه په کسر بيرمان چووه به لای
چند مه تره قوماشيکدا، له کاتيکدا حجاب پارچه په کی جيانه کراوه ی پوځ
و جهسته به.

ثایا هاورپښه تيبه کی پاکی نيوان کوږو کچ گونجاوه؟

- خيزانه باوه پداره کان، به توندی دږی هاورپښه تی نيوان کوږ و کچن.
کچ و کوږ بڼو په کتر به خيو نيشان ددهن. و نيشانيان ددهن که
به رامبه ره که يان دږنده په که و قه پی پيدا دهکات. له کاتيکدا کوږه و کچ...
هر دووکیان نږاده و ويستيان پيدراوه. ناکړيت نه م دوو که سه پيکه وه
هاوړی بن؟ نه گهر له نه نجامی پيکه وه بوونيان دلخوش ده بن نه ی بڼو چی
دږيان دده وه ستن؟ مه به ستم نه وه په بڼو چی نه م پيکه وه بوونه پاکه تاوان
بيت؟

کاک نه رکوت زږر دلگران بوو به پرسياړه که م، حالتيکی هه بوو وه ک
نه وه ی پيم بلت: (نه وه تو هيشتا دهرست وهر نه گرتووه و پرسياړيکی
له و جږه له من ده که یت؟!) راستی ده کرد، من هيچ مانی نه وه م نه بوو
نه و پرسياړه بکه م. دواتر زږر په شيمان بوومه وه له وه ی پرسيم. ثایا هر
نه و حاله ی که منی تيدا بووم پوونکر دنه وه په ک نه بوو بڼو نه و پرسياړه؟

۱- بریسکه کان، "بریسکه ی بیست و چواره م".

داوى ئو ھەموو پووداۋە چۆن دەمتوانى بەرگىرى لە ھاۋپىيەتى پاكى كوپ
و كچ بكم؟

بەلام دووبارە ئو، ۋەك ئو ھىچ نەبوۋىت، دەستى كرد بە
ۋەلامدانەۋە:

- بېوانە سىڭدا خان! با يادەۋەرىيەكى خۆمت بۆ بگىپمەۋە. لە قۇناغى
ئامادەيىدا ھەموو كچەكانى دەۋرىيەرم ھاۋپىي كوپيان ھەبوو. مەن خۆم
شاھىيەتى ئو ئازارو ناپەھەتتە بووم كە ئو ۋان دووچارى بوون. لە ۋىزارى
و دلتاخۇشىيە ئو ۋان پەندەم ۋەرگرت. لەبەر ئو ھى باۋەردار بووم
كچەكان منيان زۆر خۇش دەۋىست. زۆر جار دەھاتن دەردەدلى خۇيان لاي
مەن دەكرد و داۋاى يارمەتتەيان لەمەن دەكرد. پاستەر ئو ھى بوو كە كاتىك
بېچارە دەمانەۋە، لە كەسىكى مەن ۋاتا لە ئىسلامدا بەداۋاى چارەسەردا
دەگەپان.

ھاۋپىيەكم ھەبوو لەسەر مەزىك دادەنىشتەن. زۆر جوان نەبوو، بەلام
بە قەسەى خۇى كوپىكى زۆر قۇزى دۆزىيۋىيەۋە. بەلام ئو كچە داماوە زۆر
ئازارى دەچەشت، بۆ ئو ھى خۇى بۆ كوپەكەى ھاۋپىي جوان نىشان بدات
پى نەما بوو نەيگىتەبەر.

دەپوت: "ئەم ھاۋپىيەتتە خىرى بۆ مەن تىانييە. زىاد لە پادە
پەيوەست بووم پىيەۋە، بەلام ئو پۆزىك بەم حالەمەۋە بەجىم دەھىلتەت.
باشە مەن ئو كاتە چى بكم؟ كە بىرى لى دەكەمەۋە ۋەختە شىتەم".
ھاۋپىيەكم لە پەيوەندىيە خۇشحال نەبوو ۋەك دەلتەن: "ئو
خۇشىيەكى كە لە خۇشەۋىستىيەكى ھارامەۋە ۋەردەگىرەت ۋەك

ههنگوینیکی ژههراوی وایه، پره له چه ندين ناخوښی وهك ئیره یی و نازاری دووری و نه بینینه وهی هه مان ههست له بهرامبهردا".

پیی دهوتم: "ئیره یی به تو ده بهم، چهنده بهخته وه ریت. هیچ نازار ناچیزیت. نه ترسی نه وت هه به به جیت بهیژن و نه له نه ندیشه یی نه وه دای که خیانه تت لی بکن. خۆزگه ئیمهش بهمانتوانیایه وهك تو بین".

منیش دهوت:

خوشکه کهم، چژی پاسته قینه و له زهتی بی نازار و دلخوښی بی که ده و ئاسووده یی له ژياندا ته نیا له باوه پردایه و له بازنه ی حه قیقه ته کانی باوه پردا ده دۆزیته وه. نه گه رنا چژی دونیایی نۆر نازاری تیا به. دهنگۆله تر یی هکت ده داتی و ده زلله ت لی ده دات، چژی ژيان له ناو ده بات.

که سیک به پهروه ده ی قورئانی خو ی له تاوانه کان بپاریزیت، له ژيانیدا ئاسووده ده بیّت، چونکه بازنه ی حه لال فراوانه و، به سه بو تیرکردنی ئاره زوو، پتویست به چوونه ناو تاوان نییه.

هه رگیز بیرم ناچیت. هاوپییه کم هه بوو به ناوی (ساینور). نۆر جوان بوو، له کۆتا سالی ئاماده ییدا دهستی دابوو خواری و هاوپییه تی به کیک ده کرد. به لام نه و هاوپییه تییه نۆری نه خایاند، هاوپی کۆپه که ی به جی هیشیت. نه وه نده تووښی نا په حه تی بوو ویستی خو ی بکوژیت. به رده وام له سه ر زمان ی بوو ده یوت: "چۆن ده بیّت بهم جوانییه مه وه به جی بهیژیم". شاده ماری دهستی خو ی پری، تا گه یه نرایه نه خوښخانه خه ریک بوو به ریت.

چونکه نه یقوانی ئه و نیعمه تی جوانییه به پاکی بپاریژیت، کردییه
 بازار و ناپه حه تی به سه ر خویه وه. له ژیا نی هاوسه ریشیدا ئاسوده نه بوو.
 به زۆری ئه و کچانه ی دلداری ده کهن، ئه وه ی چاوه پێی ده کهن له
 هاوسه ره کانیا ن ده ستیا ن ناکه ویت، به رده وام چاویان به شوین هاوپێ
 پیشینه کانیا نه وه یه و ده لێن: "خۆزگه هاوسه رێتیا ن له گه ل ئه واند
 بکر دایه". ئه مه ش پێگره له به خته وه ری.

چونکه ئه و ههستی خۆشه ویستییه ی پێتا ن دراوه بۆ ئه وه یه که له
 پێگه ی راستدا به کاری بهێتن نه ک بۆ خۆشه ویستییه کاتییه کان، به لام
 نه گه ر ئیوه بێن و ئه و خۆشه ویستییه له جیگایه کی ناشایسته دا سه رف
 بکه ن، به رده وام له بازاردا ده بن. ئه مه له به ر ئه وه یه که هه ندیک له و
 خۆشه ویستا نه بێ ئه وه ی خودا حافیزیشتا ن لێ بکه ن پشتتا ن تی ده کهن و
 ده پۆن، هه ندیکیشیا ن خۆشیا ن ناوین. خۆشیشیا ن بوین هیچ سوودیا ن
 نییه بۆتا ن. دواتریش جگه له کۆلێک بێ ئومیدی و جیا بوونه وه هیچتا ن بۆ
 نامینێته وه. وه ره ئه و هه موو خۆشه ویستییه بشاره وه بۆ ئه و که سه ی له
 ئاینده دا هاوسه رپێتی له گه ل ده که یه ت و ئاسوده بیه.

ئه و عه شقانه ی له باز نه ی هه را مدا ن کا تی و په ر ئازا رن

نۆر به ئاگاییه وه گویم بۆ کاک نه رکوت پاگرتبوو...

- ده مه ویت په ودا وێکی تهرت بۆ بگێر مه وه.

له قوتا بخانه ی بنه په تی ما مۆستا یه کما ن هه بوو. کچیکی جوان بوو.
 جوانییه که ی خۆی به کاره مێنا و کورانی نۆری له خۆی کو کرد بووه وه،

تەنەنەت نۆرىيى كات لەبەر ئەوئەي لەگەل ھاوپى كۆپەكانىدا دەچۈۈ
دەرەۋە ئىمە وانەكانغان دەفەۋتا.

مامۇستاكەمان پۇژىك ئەفسەرىكى سەريازى بەرزى ناسىبوو، بىريارىان
دا بىنە ھاوسەرى يەكتى، بەلام ئەو ئەفسەرە كە لە پابردوى
مامۇستاكەمانى كۆلىبويەۋە، لە ھەركەسىكى پىرسىبوو وتبوى ھاوپى
كۆپى نۆرىۋە. ئەۋىش يەكسەر پەشىمان بوۋىۋە.

بەم پووداۋە مامۇستاكەمان توۋشى شۆك بوو، لەبەرئەۋەي
نەيدەتۋانى ئەو ئەفسەرە لەياد بىكات، ئىتر لەگەل كەس ھاوسەرىتى
نەكرد. بەدرىزايى تەمەنى تەنيا مايەۋە. بەردەۋام بە پەشىمانى و ئازارەۋە
دەژيا.

لەبەر كېشەۋ پووداۋى لەم جۆرە بەرەنگارى ھاوپىتە كىچ و كۆپ
دەبىنەۋە. بەدلىيايشەۋە تاۋانەكانىشيان لە ئەستى خۇيانە. چەندىن كىچ
بەۋى ئەم ھاوپىتەتتەۋە بە ھىلاك دەچىن، ئازار دەچىژن يان لەژيانى
ھاوسەرىياندا دلخۇش نابن.

لە ھەموۋىشى گىرىگىر ھاوپىتە كۆپان و كچان پىخۇشكەرە بۇ
چەندىن پەيۋەندى ئاشەرى. لەدەرئەنجامىشدا بەلەيكى نۆر چاۋەپى
كۆمەل دەكات. ھەر لەۋمندا ئەۋە كە لە سەرجادە بەجى دەھىلرەن تا
چەندىن دەردى ۋەكو ئايدىز...

دەمزانى من مافى ئەۋەم نىيە ئەۋ پىرسىارانە بىكەم، بەلام مېشك و دلم
ئەۋەندە لەكە و پىسى تىدابوۋ دەمۋىست ھۆكارى ھەموو ئەۋانە دەرىخەم
و بەتەۋاۋى دلىيا بىم.

بۆجى دايكەم ئەو نەخۇشسىيەى چەشت؟

خەيال بىردىيومىيەو بۇ كاتى مىندالىم... دايكى خۇشەويستىم ھاتەو
پىش چاوم. دايكى پەخمەتىم زۆر نەخۇش و پەرىشان بوو. پۇژىكى
خۇشى نەدى.. خۇشى ناو خىزانى نەبىنىبوو ئەو دايكە بىچارەيەم كە
لەگەل پياوئىكى تىنەگەيشتوو و سەرخۇشدا ژيا. بەردەوام لەناو ئازار و ئاخ
و ئۇفدا بوو. پۇيشت بىئەوئەى پۇژىك بەئاسوودەيى بۇى...

- كاك ئەركوت، دايكەم كەسىكى زۆر چاك و دىپاك بوو، بەلام بەردەوام
نەخۇش بوو، ئازارى دەچەشت، بۇجى خۇاى گەورە نەخۇشى ئاوا دەدا
بەسەر ئەو كەسانەدا كە خۇشيان دەوئەت و گوپراپەلى دەكەن؟ ئايا ئەمە
پىچەوانەى بەزەيى و سۆز و شەفەقەت نىيە؟ لە كاتىكىدا چەندىن كەسى
تر ھەن نافەرمانى خودا دەكەن و شاينەى نەخۇشىن.

- سىفدا خان، نەخۇشى ئاگادار كەردەنەوئەيەكە بۇ مۇۋە تا خۇى بناسىت
و، تىبكات و، بەندايەتى خۇى بزانىت و، مردنى بىر بگەوئەو.

"مۇۋە بۇ ئەو نەھاتوۋەتە دىئا كە ژيانىكى ئاسوودە و نەرمونيانى
تىدا بىپاتە سەر، ژيانىكى وا كە لەھەموولايەكەو سىروەى ھەوانەو و
خۇشگوزەرانىي بەسەردا ھەلبكات، بەلكو كاتىك ھاتوۋەتە ئەم دىنبايە،
دەسمايەيەكى پى دراوہ كە بتوانىت ژيانىكى خۇشى نەپراوہى پى دەستە
بەر بكات، بۇ ئەم مەبەستەش چەندىن پى بازارگانى بۇ ئاسان كراوہ.

جا ئەگەر نەخۇشى نەبىت، ئەوا بە ھۇى تەندروستى و خۇشحالىيەو
مۇۋە لە خۇاى گەورە بىئاگا دەبىت و، جىھان لە بەرچاويدا پاراۋو و بە تام
دەردەكەوئەت و ھەمىشە لەدلىدا دەبىت، بەلام نەخۇشى لە خەوى بى

ناگای چاوی پی ده کاته وه و پتی ده لئیت: (تق مردنت له پدایه و هه رگیز
جله وت بۆ شل نه کراوه، به لکو نه رک و فه رمانبه ریه کت خراوه ته
نه ستو...)

که واته سکا لای له ده ست مه که ! به لکو پتویسته به ره و سیبه ری
حه وینه ری سو پاس کردن هه نگاو بنییت خودای په روه ردگار که به رگی
جه ستی له بهر کردوویت و، نه و پۆشاکی به چه ند هه سستیکی تیشکدارو
په وناکی وه ک ژیری و چاو و گوێ و... هتد پازاندووه ته وه، نه و خودایه،
ده به ویت نه خشه په نگینه کانی ناوه جوانه کانی خۆی به هه موو شیوه به ک
له پيشانگای بوونه وهردا ده ریخات...

هه روه که به هۆی برسیتییه وه له ناوی (الرزاق) ی خودا تیده گه ییت و
(پۆزیده ری) ی نه وت بۆ ده رده که ویت، به هه مان شیوه له پتگای
(نه خۆشی) یه وه ناوی (الشافی) ی نه وت بۆ ده رده که ویت و لێی
تیده گه ییت، نه خۆشی بۆ هه ندیک که س ده بییت به گه نجینه یه کی گه وره و
دیاریه کی به نرخی خودایی. هه موو نه خۆشیکیش بۆی هه به نه خۆشیه که ی
خۆی له و جۆره نه خۆشیانه بژمیریت.

نه خۆشی بیتاگایی مرۆڤ ده په وینیتته وه و هه میشه یادی پۆزی دوا یی
له هۆش و دل و ده روونیدا ناماده ده کات. ته نانه ته هه ندیک جار نه خۆش
له ماوه ی بیست پۆزی نه خۆشیدا هینده سوود و قازانجی نۆدی
ده ستده که ویت که نه توانیت به ئاسانی له ماوه ی بیست سالدا به ده ستی
بهینیت ! هه روه ها نه خۆشی خۆشه و یستی زیاد له پتویستی دنیا و
په یوه ندی توندو تۆلی مرۆڤ به دنیا وه که م ده کاته وه، پاده ی تالی و

ئازارى لىكدابراڭ و جودايىش لەدلى ئەھلى دنيادا سووك و كەم دەكات
كاتىك كە دنيا بەجى دەھىلن، تەنانت ھەندى جار ئەو لىكدابراڭەيان لە لا
خۆشەويست دەكات.

ھەموو شتىك بەھۆى دژەكەيەو دەناسرئت!
ئەگەر ئىش و ئازار نەبووناھ نىخ و تامى (لەشساغى) مان نەدەزانى..
ئەگەر نەخۆشى نەبوايە، بايەخمان بە (تەندروستى) نەدەداو بى تام
دەبوو لەلامان.

نۆدەي ئازار و ترس و بيمەكانى (نەخۆشى) دەگەپتەو بۆ ئەوھى
كە ھەندىك جار دەبىتە ھۆى (مردن) .!

لە كاتىكدا (ماوھى ژيان "ئەجەل" ئەندازەي خۆي ھەيە، ھىچ
ئالوگپو زيانو كەمبەھى تىدا نابىت) ئەوھتا ھەندى جار پووى داوھ كە
نەخۆش گەيشتووھتە سەرە مەرگ كەچى لە جارەن باشترىش چاك
بووھتەو، بەلام ئەو لەش ساغانەي بۆي دەگريان، ئەوان مردن و
مالئاواييان لە دنيا كرد!

(نەخۆشى) گرنگترىن پەيوەندىدەري ژيانى كۆمەلايەتى و مەرفايەتى
فەيرى نەخۆش دەكات، كە برىتييە لە پىزگرتن و خۆشەويستى! چونكە
نەخۆشى خاوەنەكەي دەرياز دەكات لەوھى كە لەخەلكى دوورە پەريز
بىت و پىويستى بەكەس نەبىت و ھەر بە تەنيا بۆ خۆي بۆي!

تاوانبارى نەخۆشى ھەمىشەيە لە ژيانى ھەتاھەتايى پۆئى دوايىدا،
ھەرەك لەم ژيانەي دنياشدا چەندىن نەخۆشى لە دل و گيان و ويزدانى
مەرفادا دروست دەكات.

جا نه گەر له کاتى نه خوڅشيدا نارام بگريت و سکا لا نه کهيت، نه وا به م
نه خوڅشيه که م خايه ن و بچو که خو ت له چه ندين نه خوڅشى زځر و هه تا
هه تايى ده ريار ده کهيت.^{۱۱}

ئينشائه لا بځ دايکيشم به و شيويه بووه. ئينشائه لا نه دايکه شم
که له ژيانيدا خوڅشى و ئاسووده يى نه ديوه شايسته ي نه و سۆز و
به زه بيه ي خوا ي گه وره ده بېت...

خوای گه وره له و هه موو تاوانه خوڅش ده بېت؟!

هه موو نه مانه پاستيگه ليکي زځر بېتونه و به جي بوون. سالا نتيکي
ته مه ن به بي ناگا له مانه گوزه راند بوو، من نه وه نده م تاوان و خه تام هه بوو
که سه د جاريش ته ويه م بکر دايه باوه رم نه ده کرد سوو دي هه بېت و شاياني
ليخوڅشبوون بم. وانا نه و ئوميدانه ي تازه به تازه له ناخمد ا چرويان کردبوو
نه يانده تواني پرگارم بکن. من که سيکي بي چاره و فه و تاو بووم.
له نيو بېتوميدي و په شېبنيدا خه يال بر دبوومي وه، که کاک نه رکوت و
شهيدا نه م حاله ميان بيني وتيان:

- زځر هيلاک بوويت سيقدا خان، نه گەر ده ته وي ت تو زيك پشوو بده.
کاتى زځر مان ده بېت بځ قسه کردن.

- نه خير، هيلاک نيم، به پيچه وانه وه خه ريکه ناخم ده بو زيته وه. ده لئى
پځه مردووه که م تازه ده بېته وه و به هيز ده بېت. دۆزينه وه ي دونيا به کي

۱- بريسکه کان، "بريسکه ي بيست و پينج".

ئاوا و گويگرتن لەم راستيانەو، هەستکردن بە بەندەیی بۆ خوا و چەشتنی چێژەكەي، چەندە خۆشە.

بەلام من مەزەكەم تاوانەكانم ئەوەندە زۆرە، ئەوەندە لەكەدار و پەیس بووم كە خودا بە هیچ شێوەيەك لێم خۆشنايێت. لەبەر ئەمە گەشبین و ئومێدەوار نییم، زۆر دلێش خۆش ناکەم بەم ئاسوودەیی ئێستا لەناخمدایە.

خێرا كاك ئەركوت قسەكەي پێ بپریم و وتی:

- نەخێر سێفدا خان، ئێوە هەلە بیر دەكەنەو، بێرتان نەچیت بەخشنەیی و میهری خودا لە هەموو تاوان و خراپەيەك زیاترە. خاوەنی بەزەییەكە كە لە گەورەترین تاوان خۆش دەبێت، تەنیا ئەوەندە پێویستە كە بەندە بە هەموو دلێو تەوبە بكات و پەشیمانی خۆی پابگەيەنێت. تۆ ئومێدەوار بە. چەندە تاوان و كاری خراپ و هەلەت ئەنجامدايێت بزانە كە خاوەك هەیه دەتبینێت و دەنگت دەتبیسێت و چاوەڕێی یەكەم هەنگاوی تۆیە لێت خۆشبێت.

ئەو ئومێدە ناخمی گەشاندبوویەو. وامدەزانی كە یەكسەر خوا لێم خۆشبوو، بۆیە دەستم كردە گریان.

شەیدا هاتە لامەو و باوەشی پێداكردم. بە باوەشە توندوتۆڵەكەي میزێ و بەرهێنامەو. هەولێ دا دلم بداتەو، لەولاشەو پەورە هاجەر دەیوت:

- ئومێدت بەخوا هەبێت، بزانە گەورەترینی بەندەكان و بەرزترینیان ئەوانەن كە لە هەلەكانیان دەگەرێنەو، لە گوناھەكانیان تێدەگەن و، پەو

دهكهنه خواو دلوای لیخو شېوونی لی دهكهن. چهنده دلخو شېیه بۆ تو كه خوا دهره فته تېكي ناوای پېداوېت. ده زانېت چي ده بوو پېش نه وه ی نه م پاستيپانه بزانيه بمرديتايه؟ نه و كات ترسي نه وه هه بوو بۆ هه تاهه تايي له دۆزه خدا بيت، به لام ئيستا ئيمهش له بهردهم خودادا شايه تي نه وه دهدين كه تو له هه له كاني پابردووت په شيمانيت.

به لي زۆر په شيمان بووم، زۆر شهرم ده كرد، زۆر ته ريق ده بوومه وه، زۆر بچوك بوومه وه. نه گهر گريمان يه كه له مليارېش هه بيت بۆ نه وه ی خواي گهره ليم خو ش بيت هه ر خو شحالم.

كۆمه له وه لام يكي نايابي له په يامه كاني نوور خو پنده وه
 وه لامه كاني مني سه رسام كردبوو. تا نه و پۆزه هېچ شتيك نه وه نده كاري تينه كردبووم... ده توت بر دووميته دنيا يه كي تره وه، پاكي كردبوومه وه وه موو چلكه كاني لي كردبوومه وه. تينو يتي پۆحم و ناپه حه تيبه كاني نه مي شتبوو.

له وانه يه هاو شپوه ي نه مانه م پېشتر له دايم و پوره هاجه ره وه گوئ لي بووييت. به لام وه كه نه مانه نه بوون. له وانه يه هي نه وه بيت كه زۆر پيوستم پتي هه بووييت وا نه وه نده كاري تي كردم.

كۆمه له هه ستيكي نه وه نده جوان و پاك و خو شيبه كي وا چووبوه
 دلمه وه ده توت له م دنيا خنكيته ر و بيزاركه ردا به هه شتم نۆزيوه ته وه.
 بي وه ستان نه و پرسيار و گومانانه ي مي شكميان داگر كردبوو يه كه يه كه ده رپه وينه وه. له كۆتاييدا هه ستم به وه كرد كه ئيتر كه سيكم و له م

دونیایه دا ده ژیم. دواى چەند سالّ بۆ یه که مجار چیژم له وه وەر ده گرت که وهک مړۆډ ده ژیم.

ههروهها یه که مجارم بوو نه وهنده له ناخه وه په شیمان بم، له هه موو خانه کانی جهسته مه وه داواى لیخۆشبوون و دهنگی تهویه بهرز ده بووه وه. نه وه ستانه نه وهنده بى وینه بوون، وامده زانی وهک قالیکی سه هۆل وام و له بهردهم خوادا ده تویمه وه.

نه و ناو و ههوا سحراییه که تا نه و کاته پى ناشنا نه بوو بووم به ته وواى په یوه سستی خۆی کرد بووم، خه ریک بوو له خۆشیدا له هۆش خۆم ده چووم. له راستیدا مه ستیوونیکى مه عنه وى وابوو که نه ناگام له وه بوو فرمیسه که کانم بوونه ته ده ریا و نه هۆشم لای هه نسکه نه بپاوه کانم بوو.

بهردهوام دوعام ده کرد:

- نهى خواى گه وره! لیت ده پارێمه وه نه م هه ستانه له ناخمدان کوتایی پى مه هینه. نامه ویت جاریکى تر له نێو لیتاوى تاواندا نوقم بم. تا مردنم بمرگێره به بهنده یه کی شایسته ی خۆت.

به و تهى "کچم؟! ی پووره هاجه ر- که له جییه کی زۆر دووره وه ده هات- هاتمه وه هۆش خۆم.

هه موو نه و که سانه ی له وى بوون چاویان له سه ر من بوو. هه موو چاویان پرپوو له نه سرین و سه یری شه رمه زار بوونی منیان ده کرد له حه زوورى خودادا.

- نه م وه لامانه زۆر نایابن، زۆر راستی بى وینه یان تیایه. نه م کتێبانه زۆر کاریگه رن و پۆحی مړۆډ پاراو ده که ن. نه ی باشه بۆچی تا نیستا نه م

کټيټبانه مان نه خویندووه ته وه؟ بڼچى تا ئیستا سوودمان لى
وه رنه گرتوون؟

- بڼ نه وهى نه تان تانويوه نه م کټيټبانه بخویننه وه له سره حه قن. له بهر
نه وهى له ده ورو به رتاند که سيک نه بووه سودى له م کټيټبانه وه رگرتبیت.
نه م کټيټبانه (په يامه کانی نوور) نووسراوى ده سستی به ديعوززه مان
ماموستا (سه عیدی نوورسى) ن.

نه م په يامانه، پافه و ته فسیرى قورئان و نووسراون که باوه پى
مروغه کان پزگار بکه ن .

به داخه وه نه م کټيټبانه ی که تا ئیستا وه رگړېدراونه ته سر چه ندین
زمانى جیهانى و خراونه ته خزمه تی مروغايه تیبیه وه، له ولاتى ئیمه دا
نه توانزوه وهک پټویست بناسیئرین، یان هه ندیک ده یانه ویت خه لک به هه له
له و کټيټبانه تیښگه یه نن.

بروانه با نووسراویکت بڼ بخویننه وه ده رپاره ی خوشکيکمان که باسى
هسته کانی خوی ده کات سه باره ت به په يامه کانی نوور:

" له وه ته ی ده ستم کردووه به خویندنه وه ی په يامه کانی نوور
که سانى ده ورو به رم پیم ده لټن که زور گوړاوم. که هوکارى نه مه شيان لى
ده پرسم پیم ده لټن بوویت به که سيکی ته واو جياواز. منیش پټيان ده لټم:
به لى زور گوړاوم. نه گهر پاستر بلټم دونه که م گوړاوه. جاران به يان يان
هه لده ستم کاره کانی ماله وه م ده کرد، مناله کانم به پى ده کرد بڼ
قوتابخانه و ده ستم ده کرد به چنین. دواتر پوژنامه کانم هه لده گرت و
ده مخویندنه وه. سه یرم ده کرد، نه و هونه رهنده نه و کاره ی کردووه، نه م

هونه رهنده نهم کاره ی کردووه. جگه له هه والی مردن و خۆکوشتن و که تن و کاره په شه کان. نه مانه ش پۆحمیان ئازار ددها، بهرده وام هه مان شت درو یاره ده بوویه وه. پۆمانی خۆشه ویستی و شتی بیهوده پۆزه کانمیان پپ ده کرده وه. زۆرجار له خۆم ده پرسى: مانای ژيان و نامانچ له ژياندا نه مانه یه؟! ته نیا کاره کانى ناوماڵ و چنين و خویندنه وه ی نه وه واله دووبارانه یه؟ ده بى ژيان مانایه کى ترى هه بیته، نامانچیک هه بیته له ژيان. پنیوست ده کات کومه له شتیک هه بن مرقۆ بیریان لى بکاته وه، به لام نه وانه چين؟

له و کاته دا بوو که زه مین له رزه ی ۱۷ ی ئاب^۱، پوویدا له و کاته وه ئیتر زۆر به جدی بیرم له م بابته انه کرده وه. ئیتر هه ستم کرد که ده بى نوپۆر بگه م و، ده ستم کرد به نوپۆر کردن. به لام نه مه بۆ من به س نه بوو. دواتر به (په یامه کانى نوور) ئاشنا بووم. نه وکات ئیتر وتم: "نه مانه ن! نه و کتیبانه ی که به دواياندا ده گه پام و ده بوو بیانخوینمه وه." ... ئیستا فیزیوم نامانچ له ژيان چیه. له نهینى نه وه گه یستم که بۆچى ده ژیم و مه به ست له دروستبوونم چیه.

۱- زه مین له رزه که ی ۱۷ ی ئاب یان زه مین له رزه ی مارمارا، نه و زه مین له رزه یه بوو که له به ره به یانى پۆزی ۱۷ ی ئابى (۱۹۹۹) دا دای له ناوچه یه کى زۆر له خۆئاواى تورکیا. پتیوانه ی زه مین له رزه که ۷.۵ بوو به پله ی پختهر. له م زه مین له رزه یه دا ۱۷۴۸۰ که س گیانیان له ده ست داو ۲۳۷۸۱ که س برینداربوون و نزیکه ی ۶۰۰ هه زار که س بى مال و حال مانه وه، نه مه جگه له کاولبوونى زیاد له ۲۸۵ هه زار جینى نیشه جیبوون و نزیکه ی ۴۲ هه زار دوکان و کارگه.

پلانم بۇ پۇڭزەكانم داننا. تا نيوە پۇكار دەكەم، دواتر (پەيامەكانى
 نور) دەخوئىنمەو. دواى نوئىژى عەسرىش، جەوشەن، دواى نوئىژى
 ئىوارەش سورەتەكانى وەك (يس) و (الملك) دەخوئىنمەو لە قورئاندا.
 ئىستا ئەو بىزارىيەى پېشوم نەماو. ژيانم مانايەكى دىكەى ھەيە؛ جاران
 كات نەدە پۇششت بەلام ئىستا كات بەشم ناكات.

مىڤ بەردەوام بىر دەكاتەو، باشە من بۇ ھاتوومەتە دونياو؟ لە
 كوئىو ھاتووم و بۇ كوئى دەپۇم؟ ئەم دونيايە چىيە؟ بۇچى دەژىم؟
 لەمەودوا چىم لى دىت؟ ئەوانەى چوونەتە ژىر خاكەو بۇ كوئى دەپۇن؟
 بەرەو نەمان دەچن يان دونيايەكى تر ھەيە؟ ژيانى دواى مردن چۆنە؟
 ماناى ژيان چىيە؟ ئەگەر تەنيا خواردن و خواردنەو بىت و دواتر
 بېزىت و بەجىي بەئلى ئەى كەواتە بۇچى دروستكراوين؟ ئەو كىرگارى
 منى دروستكرد بۇ منى ناردە ئىرە؟ و چى لىم دەوئىت؟

ھەموو مىڤنىك لەم ژيانەدا ئەم پرسىيارانە لەخۆى دەكات. دەيەوئىت
 وەلامى ئەم پرسىيارانە بدۆزىتەو. چونكە مىڤ گياندارىك نىيە پەتى لەمل
 كرابىت و لە جىگايەكدا بلەوېت. جىاواز لە ئازەلان مىڤ كىڤىكى
 گرانبەھى وەك عەقلى پى بەخشاو. مىڤ لە سايەى ئەو كىڤىكەو،
 پرسىيارگەلىكى وەك (من چىم؟ لە كوئىو ھاتووم؟ بۇ كوئى دەپۇم؟)
 دەپرسىت .

لەبەر ئەو ھەشە ئەو زاتەى مىڤەكانى پەوانەى دونيا كىدو، چەندىن
 ئامانجى گىنگىشى پىشانداو. ئەوى نەناردو و تا لە كۆشكى بوونەو راندا
 بە شىوہەكى ھەپەمەكى و ھەرچۆن پىي خوشە بژى. مىڤ مەبەست و

ئامانجىكى ھەيە. ئەوزاتى ئەوى بەجوانترىن شىۋە دروستكردوۋە و
ھەموو شتىكى كردوۋەتە خزمەتكار و خستويەتییە بەردەستى بىگومان
داواكارىيەكى لىي ھەيە".

بەشى شەشەم

لەكاتىڭدا پۇژم دىژمارد بۇ خۇگوشتن، شىنەبايەكى
ئەفسووناۋى ھەئىكىرد. ھەرچى لەكەو تاۋان و كوفر
بوو لەناخمدا ھەموۋى پامالى و پاكى كىردمەۋە.
لەو دونيا پىر چىژ و خۇشىيەدا
سەرم سوورپامبوو. تىگەيشتم كە گەۋرەترىن
بەختەۋمىرى لە بەندايەتيدايە بۇ خۋاى گەۋرە.

سهرم برده سوجدە و

دەستم کرد بە گریان

یەكەمین نوێژ و فرمیسك

ئەو گفتوگۆیەى دونیای منى گۆڤى و سەرلەنوێ ئاسۆیەكى نوێى
پیشاندام، تا نزىكى بەرەبەیانى خایاند.

ئەو پاستىيانەى باسەكران نوورانى و ئارامیان دروستكردبوو بە جۆرێك
كە هەموویانى ئاسودە كردبوو. ژيانم بەتەواوى گۆڤا، ئەو دۇنيا
مەعەنەوییەى سالانێك بوو بى هۆدە بە دەرد و غەم پېرم كردبوویەو،
لێوان لێو بوو لە شادى. كەواتە ئەوێ پێى دەلێن ئاسوودەیی و دلخۆشى
پاستەقینە ئەمەیه. منیش ئەو هەموو كاتە لەژێر ناوى (ئاسوودەیی و
دلخۆشى) دا باوەشم بە كێدا كردووه و نەمزانێوه.

لە بلندگۆى مزگەوتەكانەو دەنگى بانگى بەیانى بیسترا. تا ئەم پۆژه
هەزاران جار دەنگى بانگم بیستووه، بەلام هیچیان وەك ئەمجارە دلى
نەخستەمە جۆش و خۆشەو. دەتوت بانگەكانیش جیاوازن.

كاك ئەركوت و پووره هاجەر و شەیدا وردە وردە خۆیان بۆ نوێژى بەیانى
نامادە دەکرد.

من له وجيئه لئي دانيشتبوم خهريكي مملانيه كي گه وړه بووم له گه ل
خومدا. له ناخمدا دهموت: "نه گره ئه وان مروځ بن منيش مروځم. ئه وان
ده ژين و منيش ده ژيم. ئه وان ده مرن و منيش ده مرم. هه مووشمان
له به ردهم خواي گه وړه دا پاداشت و سزاي كرده وه كانمان و ه رده گرین".
به لئ، ئه مه وه ك پاستييه كي بيوتنه له ميشكمدا چه سپيېوو. مادام وايه
سبهيني پهنه درهنگ بيت. هه ستام به دهنگي كي گرېو به كه ميك
شهرمه زارپييه وه به شه يدام وت:

- منيش نوځځ ده كه م.

چاوه كانی له خوځيدا ده بريسكايه وه.

- ئاي سيفدا گيان، ئه مه چ هه واليكي خوځه !

به دلخوشيه كي زوره وه باوه شي پيدا كړدم و گوشيمي به خوځيه وه.

خوځم ونكردبوو

نه وكات خوځم نه گرت. له وانه يه ئه و هه موو غه م و په ژاره يه بيت و له
يه ك چركه دا ته قيبېته وه

- توخوا شهيدا، به جيم مه پلله. من ناتوانم بگه ريمه وه بځ ژيانی
پيشووم، دهمويت له دونيای نووردا بعتيمه وه. دهمويت ته ويه بكم.
دهمويت وه ك ئتوه بيمه به نده ي خودا. توخوا يارمه تيم بده.

ئو ویش له من تیده گه یشته و هه سستی ده كړد له چ خوځشييه كدام.
ئو ویش له خوځشيدا فرميځسكي ده پشته. پوره هاجه ريش هاته لام و
سهرمي نا به سينگييه وه ووتی:

- پۆلە گیان، غەمبار مەبە. ئیتەر دەستت لی بەرنادەم. تۆ مندالی
پاستەقینەى منى، ئەو پۆژانە کۆتاییان هات که تۆیان بە هەدر دا و
ژیانیان لی تال کردیت. تۆ که بە هەموو دلتەوه گەپایتەوه بۆلای خودا و
تەوبەت کرد. وادەزانی ئەو دەستت لی بەردەدات؟!

دواى ئەو ژيانە لەکەدارەم، ئەمە یەکەمین نوێژم بوو. لەگەڵ چەند
مروفتیکی فریشتەئاسا چوووبوو مە بەردەمی خوای گەرە.

ئای خواپەگیان! ئەمە چ ملکه چیبەکی نایاب و چ چیژیکى مەعنەوی
بەرز بوو. وامدەزانی هەموو ئەندامەکانى لاشەم هەستاوئەتە سەرپى و
داواى لیخۆشبوون لە خوا دەکەن.

دەلم خەریکبوو دەوەستا. بە درێژایی نوێژە که هەنسکه کانم
پانە دەوەستان. دەتوت هەموو تاوان و هەلەکانم وەك ئاو دەچۆپێنەوه و
دەپۆن. وامدەزانی ملیۆنان تەن کێشى قورس لەناخمدادەتوێتەوه و
دەپوات.

بە هەموو هیژیکمەوه دەپارامەوه: "خواپەگیان! تا کۆتایی تەمەنم
لەم بەختەوه ریبە ببەشم مەکه و، بێکە بە بەندەیهکی شایستەى خۆت...
ئیتەر دەرگایەکی ترم نییە جگە لە دەرگای تۆ. کەسم نییە جگە لە تۆ..."
قۆر بە ناپەختەتى توانیم نوێژە که تەواو بکەم. سەرم خستەوه سەر
زەوی و بە شیۆرەیهك دەگریام دەمویست دەروونم تەواو پاکبێتەوه.
تینگەیشتم که خوای گەرە بەختەوه رى پاستەقینەى لە فرمیسکی ناو
سوچدەدا داناهە.

چه‌ندین سالة له جیتی تر به‌دوای ئاسووده‌ییدا که‌پاوم. که‌چی له
پاستیدا که‌وره‌ترین ئاسووده‌یی له به‌رده‌م خۆمدا وه‌ستاوه.

شه‌یدا یه‌کسه‌ر گرتمیه‌ باوه‌ش.. به‌ سۆز و میهره‌بانیه‌وه
هه‌لیساندمه‌وه، به‌ ده‌سته‌سه‌ره‌که‌شی فرمیسه‌که‌کانمی سپی.

خوای که‌وره‌ چ دۆستانێکی چاکی بۆ من ناردبوو. که‌ مۆفه
چاکه‌کانی ئه‌م دونیایه‌م ده‌بینی، ملیاران جار سه‌ره‌زنشتی خۆم ده‌کرد.
به‌لام خوای که‌وره‌ ئه‌م پۆژانه‌شی نیشاندام. ئیتر پووره‌ هاجه‌ر ده‌ستی لی
به‌رنه‌دام... نزیکه‌ی هه‌فته‌یه‌ک میوانیان بووم، به‌ دلناییه‌وه‌ به‌مه
نه‌ده‌وترا میوانی. ئه‌و مامه‌له‌یه‌ی ئه‌و ده‌یکرد جیاوازی نه‌بوو له‌ مامه‌له‌ی
دایک له‌گه‌ڵ مندا له‌که‌یدا. ده‌توت من کچی ئه‌وم و دوای دا‌پ‌ر‌ان و دوری پێم
که‌یشته‌وه‌ته‌وه‌. گرنگیه‌کی زۆریان پێدام.

خوایه‌گیان ئه‌مانه‌ چ چاکه‌یه‌ک بوون له‌گه‌ڵم ده‌کران؟ ئه‌مه‌ چ پاکیه‌ک
بوو؟

باش ده‌مزانی که‌ پووره‌ هاجه‌ر و خه‌زانه‌که‌ی که‌وره‌ترین به‌خششی
خوا و که‌وره‌ترین یارمه‌تیده‌رم بوون. خوای که‌وره‌ له‌وه‌موو به‌لاو
ناخۆشیه‌ به‌ مو‌ع‌ج‌یزه‌ منی پزگاکردو، سه‌ره‌پای هه‌موو تاوانه‌کانم
خستمیه‌ به‌رده‌ستی پووره‌ هاجه‌ر. ئه‌گه‌رنا ده‌مێک بوو له‌ناو‌چو‌وبووم و،
دونیاو دوا‌پۆژی خۆم دۆ‌ر‌انبوو.

خوایه‌گیان! سوپاسی بێ‌ پایان بۆ‌تۆ، به‌ته‌واوی له‌ لی‌تواری
خۆ‌کوشتندا منت گه‌ی‌را‌یه‌وه‌. ئه‌گه‌ر تا کۆتایی ته‌مه‌نم سو‌ج‌ده‌ی
سوپاسگوزاری بۆ‌تۆ بیه‌م له‌به‌رامبه‌ر ئه‌م به‌خششه‌دا هه‌شتا که‌مه‌...

دوو باره گه پامه وه بۆ ژيان

له مالى پوره هاجره ههستم به ئارامى و ئاسوده بيهكى بيسنور كرد
كه لى تير نه ده بوم. وام ده زانى له دۆزهخ پزگارم بووه و به به ههشت
شاد بوم.

ئهو خانمه فرشته ئاسايه، به گفتوگۆ، ئامۆزگارى و، دلدانه وه كانى
منى هينايه وه سه رخۆم، به هۆى ئه وه وه دواى چه ندين سال ههستم كرد
منيش مرقوم و له دونيادا ده ژيم.

قسه ئه فسووناوييه كانى ئهو خانمى كه كاتى خۆى هاته مالممان و
داواى پهرداخك ئاوى لى كردين راست ده رچوو، چونكه پى پى وتم: "خوا
سه ره نجامتان به خىر بگيژي."

ئهو مالهى كه تيدا هاته وه سه رخۆم و ژيانم بۆ گه پايه وه و دوو باره
گه پامه وه بۆلاى خوا و تيدا سو جدهم بۆ خواى گه وه برد هى بيگانه يه ك
بوو. نه يانده توانى ههتا ههتايه من لهو حاله دا بهيژنه وه. چونكه ئه گه
منيان بهيژستايه ته وه نه يانده توانى ئه وه بۆ خه لگى پوون بگه نه وه.
له وانه يه به هۆى منه وه تووشى كيشه ببونايه، و له بهرامبه ر ده ووبه ريانده
تووشى شه رمه زارى ببونايه. ئه مه ماناي و ابو كه ده بوو پىيه كه هه لى ژيم،
به لام به ره و كوئى؟ من ئه و ده فته ره كۆنه م داخستبوو. نه مده توانى
بگه پىمه وه بۆ ئه وى. كه سيش با وه پى پىم نه ده كرد. ئه وانه ي منيان
ده ناسى، ئه وانه ي هه والى منيان بيستبوو كه ده يان بىنيم ته بيه تيان تىك
ده چوو.

ئای خواجه گیان! من دەبوایە چیم بکردایە؟ دووبارە بەرەو
 بپچاریی هەنگارم دەنا، ئەم بیرە بەردەوام مێشکمی دەخوارد و
 خۆشییەکانی لی تێکدەدام. چونکە چەندە خۆشیان تێکنەدەن و وا بکەن
 کە هەستی پێتەکەم بەلام هەم پوورە هاجەر و هەم شەیدا لە حاالی من
 ئاگادار بوون، لەسەر و ئەوەشەوێ منیان گرتبوو و خۆیان و باوەشی
 میهرەبانیان بۆ کردبوو و هە.

نەمدەویست بەهۆی منەرە تووشی قسەوقسەلۆک بێن.

لەو مەلەدا بێگانە بووم

کاتی ئەوە بوو کە لەگەڵ پوورە هاجەر قسەبکەم. ئەو بەیانییە دواى
 ئەوەی پێکەوێ نانی بەیانیمان خوارد و تم:
 - پوورە هاجەر، تۆ بوویت بە دایکێکی راستەقینە بۆم. ئەوەندە
 چاکەت بەسەر مەوێە ناتوانم باسی بکەم. لێرە وادەزانم لە بەهەشتم. منت
 بۆ ژیان گیرایەو، دووبارە گیانت هێنایەو بە بەرمدا. بویته هۆکاری
 گەڕانەو، تامی بەندایەتی خوات پێ چەشتم...

بە نوێژانەى بە ملکەچییەکی زۆرەو دەیانکەم لەزەتیکم
 چەشتوو کە پێشتر هەستم پێ نەکردوو. زۆر خۆشحاڵم بەوێ کە شو
 تا بەیانی لە خوا دەپارێتمەو و داواى لیخۆشبوونی لی دەکەم. هەموو
 ئەمانە لە سایەى تۆرە بوو. خوا بۆ هەتا هەتایە لی ت پازى بێت. بەلام
 لەسەر و هەموو ئەمانەشەوێ من لەم مەلەدا بێگانەم. مانی ئەوەم نییە ئیتەر
 ئەوەندە بێم بە بار بەسەر تانەو. نامەوێت بەهۆی منەرە ناپەرەحت بێن.
 بۆیە ئەگەر دەکرێت ئیزنم بدەن.

ئۆزى بە ئاگاھىيەۋە گوتى لىگرتىبوم. لەپىر ھەستايە سەرپىي، چاۋى
پىرپوۋ لە ئاۋ:

— تۆ چى دەلىت كىچىم. تۆ دەتەۋىت خۇشەۋىستىن و شىرىنترىن مىندالم
لە باۋەش دەرىپىنىت؟ جىگاي تۆ لە دلى مىندايە...

مىن تەنھا پوۋرە ھاجەرى تۆ نىم و بەس، بەلكو ھاۋپىي پۆزى داۋىي
دايگىشىتم. تۆ يادگارى ئەۋىت لاي مىن. ۋەك كچى پاستەقىنەي خۇم وايت.
ئەگەر لىزە بېۋىت بېتتۇ بەرگە ئاگرم. ئەگەر كارى وا بىكەيت گەۋرەترىن
خراپە لەگەل مىن دەكەيت لە دونىادا.

لە ناخى دىلمەۋە سوپاسى خوا دەكەم لەسەر ئەۋەي تا مىردن ۋەك
دايك و كچ دەمىنىنەۋە لەم مالاۋا. كەچى تۆيش داۋاي ئىزىم لى دەكەيت.
بۆ خاترى خوا چۆن دەتوانى ئەمە بىكەيت؟! ئەگەر پىزۇ قەدرم ھەيە لات
ئەۋ بىرۆكەيە لە مىشكىندا مەھىللە.

كى دەتوانىت لەۋە زىاتىر بەرگەي ئەۋ خۇشەۋىستىيە قوۋلە و ئەۋ
سۆزە بىئەندازەيە بگىرىت؟

ۋەك دايك و كچ باۋەشمان كىرد بە يەكدا... دووبارە فرمىسكە كانمان
تىكەلى يەكتر بوۋ، لە ناخەۋە ھەستىم بەۋ خۇشەۋىستىيە قوۋلەي پوۋرە
ھاجەر دەكرد. ئەۋ ھەست و سۆزە بەرفراوان و پاك و بىگەردەي
سەرسامى كىردىبوم.

ئىتر كچى ئەو مائە بووم

لەو مائەدا ماموۋە... پوورە ھاجەرم بە دايكى خۆم و مائەكەيشى بە مائى خۆم دانا.

لەلايەك شەيدا و پوورە ھاجەر، لەلايەكى ترەوۋە ئەو خانمە شىرىن زوبانەى ھەفتەى جارىك دەھاتن بۆ مائە نوئيەكەم، ئاسۆيان بۆ دەكرەمەو و دلىان خاويىن دەكرەم و باوۋەرميان زياد دەكرە. دەتوت ئەو مائە مائىكى ئاسايى نىيە بەلكو قوتابخانەيەكە و لەو قوتابخانەيە پەرورەدە دەكرىن.

شەش مانگ تىپەپىيو بەسەرگەپانەوۋەمدا بۆلاى پوورە ھاجەر. سوپاسى بىپايان بۆ خوا لەو شەش مانگەدا زۆر شت گۆپابوۋ. بەتەواۋى ھاتبوۋمەو سەر خۆم. ئەو بىرۆكەو گومانە ھەلانەم پەويىبونەوۋەو مىشكەم و ناپەھەتەكانى دلىم يەك يەك وەك سەھۆل توابوۋنەوۋە. بەتەواۋى چوۋبوۋمە بەردەم بارەگاي پەرورەدگار و بە بەخشندەيى و مېھرى ئومىدەم بۆ گەپايەوۋە.

لەسەرۋو ھەموو ئەو پووداۋە سەرنچراكىشانەوۋە نالتم كە پۆژەكانى پاپرەدوم خەويان لى نەدەزپاندم، بەلام ترس و ماتى بىتاقەتتەيەكانم پۆژ لە دواى پۆژ كۆتاييان پىدەھات.

بەشى ھەوتەم

پووداويك پووى دا لە مندا ئيمەو بە خەيالى
ئەووە دەژيام. لەكاتىكىشدا كە ھىچ ئومىدىكم
نەبوو... دەچوومە پرۆسەى ھاوسەر ئيتىيەو، زۆر
بەبىدەنگى و بى ترپە و بى سەدا... يەكەمجارم بوو
نەينى بەختە و مريم دۆزىبوو. خوايەگيان! تا
كۆتايى با ئەمە بەردەوام بىت...

له کاتیکى چاومرواننه کراودا، رووداویکی باومرپیڼه کراو روویدا

نهمه چاومروان نه کراو بوو

زه ماوه ندى شهيدا نزيك بوو بويه وه، له بهر نه وهى ماليان له قاتى
سهره وهى ماله كوى پوره هاجره وه، بوو، نيمه ش به سدار بووین له
ناماده كړنى ماله كه دا بؤ ټاهنگه كه، شهيدا به هوى نه وهى له گال باوكيدا
ده مايه وه، هم مو نيواره يه ك يان نه وهاته خواره وه، يان نيمه
ده چووينه سهره وه، به م شيوه يه بوو بووينه پشت و په نا بؤ يه كترى.

نهو شهوه من و پوره هاجره ده عوه تى شهيدا بووین:

- نه م شهو خواردنیکى تاييه تتان بؤ ناماده ده كه م، باوكيشم له مال
نييه. به يه كه وه داده نيشين نانك ده خوين.

نانه كه مان خوارد و، خريكي چا خواردنه وه بووین. سه یرم كرد
پوره هاجره و شهيدا ټماژه بؤ يه كتر ده كن. وا تيگه يشتم شتيك هيه
يان ده يانه ویت له منى بشارنه وه يان زور گرنگه و ده يانه ویت پيم بلین.
بؤيه ده لیم گرنگ چونكه شتيان له من نه ده شارده وه. نه گهر شتيك
هه بیت و له منيان شارديته وه ده بیت شتيكى زور گرنگ بوویت.

یه که مجار زږ ترسام له وهی دهریاره ی پابردوی من هوالتیکی
تازه یان پی گه یشتیټ، به لام که سهیری دم و چاویانم ده کرد
نیشانه یه کی وام به دی نه کرد.

نهم دڅخه زږی نه خایاند. پوره هاجره که له بهرامبه رمدا دانیشتبوو
به دهنیگی میتواش که میك به شهرمه وه وتی:

- کچم سینقا! من و شهیدا بیرمان له بابه تیکی گرنګ کردووه ته وه
سه باره ت به تو. وتان با له تو پیرسین، پایه کت وهریگرین. نازانم ده لټیت
چی؟

زږ مه راقم بوو بزانه چییه، بږیه به که میك ترس و وریاییه وه وه لام
دانه وه:

- خیر ده بیت نیشانه لالا.

دووباره پوره هاجره له ترسی نه وهی دلم نه شکینټ نه یده زانی
چون باسه که بکاته وه، بږیه وتم:

- پوره هاجره، با بزانه چییه. به کیکتان بیلټن توخوا!

- پوله که م! تو که نجیت، جوانیت، هیشتا له سه ره تایی ژیانقدایت.

شایه نی پوژانی خوښ و جیگای به رز و باشی.

زږ دلته نګین که تومان لټره به ند کردووه. له بهر نه وه له گه ل شهیدا

بیرمان کرده وه و بپارماندا و که سټکی چاکمان بق دوزینه وه.

یه که مجار زږ به وردی تیڼه گه یشتم لټیان:

- ده تانه ویت خوراحفیزیم لی بکن. وانییه؟

پووره هاجەر و شهیدا که لامه وه دانیشتیوون خیرا به دلەساف و
گه وهەر ئاساکه یانه وه سه غلەت بوون:

- نه خیر! به هیچ شیوه یه که مه به ستمان ئه وه نییه! تۆ جیگات له سەر
سه ری ئیمه یه. نییه تی ئیمه ئه وه نه بوو. ویستمان به خته وه رتر و خوشتر
بژیت. ویستمان مالتیکی پر به خته وه ری خۆت مه بیت.
تینگه یشتم...

پووره هاجەر به رده وام بوو:

- داواکاریکیشمان دۆزیه وه.

نۆر سه رسام بووم به مه:

- چی؟! داواکارتان بۆ دۆزیمه وه؟!

- به ئی کچه که م!

وه که ئه وه ی له ناخمه وه هات وتم:

- پووره هاجەر، ئه وه ی داواکاری منه یان من ناناسیت یان عه قلی نیوه
ناته واوه.

- نه خیر کچم هیچیان نییه. هه م تۆ نۆر باش ده ناسیت و هه م پیاویکی
تا بلتی باشه. تاکه عه یی ئه وه یه که میک ته مه نی له تۆ گه ورتیه.

نه مه دزانی چی بلیم. پێم وانه بوو ئاماده ی هاوسه ریتی بم. له دوا ی ئه
ژیانه پر له خراپه یه باوه رهم نه ده کرد به که لکی هاوسه ریتی بێم. بۆ من نۆر
قورس بوو.

دوه میش ده ترسام له وه ی هه موو جارێک ژیا نی خۆم بداته وه به
پوومدا.

به لām هەر پرسیم:

- ئەم داواکاره کێیه ؟

پووره هاجەر و شهیدا به خەندهیه که وه سهیریان کردم، به لām پووره

هاجەر وه لāmیدایه وه:

- باوکی شهیدا، واته یوسفی کوپم.

ئای خواجه گیان!

له شهردا سوور هه لگه پام. چۆن ده بوو ئەمه بێیت؟ که سێکی

پۆشنییر و به خته وه ری وا که من باش بناسیت و حالم بزانییت چۆن

هه ولێ شتی وا دهدات؟ تو بلێی له بهر ئەوه وا بکات که زۆر به زهیی پێمدا

بێته وه؟!

که وتبوومه ناو گێژاویکی گه وره وه. نه مده توانی بهم خێزانه بلێم

(نه خێرا!) وتنی نه خێر که مژهیی بوو به لām نه شمده توانی بلێم به لێ.

چونکه ده ترسام له ژێر چاکه ی ئەم مرقفانه دا ده رنه چم.

شهیدا به جۆش و خرۆشێکی زۆر وه پرسى:

- جی ده لێیت سێقدا؟

سوور هه لگه پابووم، سه رم دانه واند. دلم زۆر به خێرایى لێی ده دا،

به لām ناچار بووم شتێک بلێم.

- بوون به بووکی ئێوه بق من شه ره فێکی زۆر که وره یه، به لām ده بێیت

بزانن که من که سێکی چۆم. ئەگه ر من ده ناسن چۆن بهم حاله مه وه قبولم

ده که ن؟ چۆن پێم پازى ده بن؟ نه گه ر ئیستاش گوێی نه ده نی، سبه ی و

دوو سبه ی هه ر تیکده چیت. ئەمه وا به پێوه ناچیت.

- مەترسە پۆلەگيان، ئىيمە باسى ھەموو شىتېكمان كىرىدۇ. ھەموومان بە تۆپازىن و خۆشمان دەۋىيىت و دەمانەۋىت وەك بوۋىكىك لەم مالىدا بىمىنىتەۋە.

- جا با ئىۋە منتان بویت و پازىش بن. بەلام من چۆن دەتوانم پابردوى خۆم لەگەل كەسانىكى پاكى وەك ئىۋەدا بەش بىكەم. چۆن دەتوانم بەم تاوانانەۋە بىمە بوۋىكى ئىۋە. چۆن دەتوانم بەرامبەر كاك يوسف پۆلى بى تاوان بىينم.

پوۋرە ھاجەر دووبارە بە سۆز و بەزەبىيەكى دايكانەۋە لە باۋەشى گىرم و ماچى كىردم:

- ئاى پۆلە بەدبەختەكم! خۆ تۆ بە ويىستى خۆت نەچۋىتە ناۋئەو تاوانانەۋە، بەلام بە ويىستى خۆت ھەۋلى پىزگارىۋونت دا. بۆ تەۋبەكىردن لەو تاوانانە چەندىن شەۋ تا بەيانى فرمىسكت پىشت. ئىيمە دەزانىن تۆ بە ھۆى دلپاكى و نىيەت پاكى و ساۋىلكەيىتەۋە فرىودرايت و كەۋىتە ناۋئەو تەلەپەۋە.

تاوانەكان ھەرچى بن و ھەرچەند بن، سۆز و بەزەبىي خۋا دەيانسپىتەۋە. ئەۋزاتە ھىچ كەسىكى تۆبەكار و گەپاۋە لە بەردەم بارەگاگەى و دەدرىنانىت. تەنيا ئەۋەندە گىرنگە كە دووبارە نەكەۋىتەۋە ناۋئەو تاوانانە. خۆ تۆش ھەرىق ئەۋە ھەۋل دەدەيت.

یه کهم ههنگام بهر هو دونیای پر ئاسوودهی

به راستی خوی گه وره پیزی لێنام و دهرووی خیری لێکردهوه، نه مه
شتیکی باوه پێنه کراو بوو. نه مده توانی خه یالی نه وهش بکه م که نه و
خیزانه من قبول بکه ن. به لام نه گهر خوا بیه ویت هه موو شتیک له جیی
خویدا ده بیت و ده که ویت هه ر پێ.

ئیه سهیری کاری خوا بکه ن. پوره هاجه ریک که هه ر له مندالیه وه
وه که دایک وابوه بۆم، ده بووه خه سووم و منیش ده بوومه بووکی نه و.
کاک یوسفیش به ته واوه تی پیاوکی پیاوانه بوو.
پاک و پاست و پێک و پێک...

دل و دهروون و قسه ی زویانی وه که یه ک...
ژیانی له پێناو به ده سته پێنانی په زامه ندیی خوادا ته رخا نکرده بوو.
نه و هه موو ته مه نی بق خزمه تی باوه پ و قورئان ته رخا ن کردبوو...
هه موو ده رد و خه میکی نه و، خویندکاره که مده ست و گه نجه بیکه سه کان
و که سانی خاوه ن پێداویستییه تایبه ته کان بوو.

زۆر باشت له وه ی چاوه رپیم ده کرد پێشوازی لێکردم. له گه ل
خۆشه ویستی و یارمه تی نه ودا توانیمان خیزانیکی به خته وه ر پیکه پێنین.

ماله که مان بووه قوتابخانه یه ک

ماله که مان ده لئی قوتابخانه یه. نوێژه کا ئمان به جه ماعت ده که یه.
درای نوێژه کان به یه که وه ته سییحات ده که یه، هه روه ها هه موو جارێک
درای نوێژه کان ته فسیری قورئان ده خوینین. واته له سایه ی کاک یوسفه وه
ماله که مان بووه قوتابخانه یه ک.

ئۇستا لەگەل كاك يوسف تەنيا نىكاھىك لەنتواندا ھەيە . چونكە ئەو تەنيا بۇ ئەوھ منى قبول كىرد كە لە قسەى دەوروپەر بىپاريزىت ئەگەرنا نىيەتتىكى تىرى نەبوو . بەلام پوورە ھاجەر و شەيدا ئەمە نازانن . ئەسلى ئەم مەسەلەيەش ھىچ كەس نابىت بىزانىت . ئەو ئاسوودەيىيە لە مالاكەدا ھەبوو بايى ھەموو شتىكە .

لە دواى ھەموو ئەوانە بۆم دەرگەوت كە بەختەوھرى پاستەقىنە و چىژ و دلخۆشى ھەمىشەيى لە سايەى باوہر و قورئانەوھ دەستدەكەوئەت . ئەو ئاسوودەيىيە كە بەندايەتى خودا دەيىبەخشىت لە ھىچ شتىكى تردا نىيە . ھىچ شتىك نىيە ھىندەى كرنوش بردن و فرمىسك پشتن لە بەردەم ئەو زاتە پۆچ پاك و خاويئ بكا تەوھ و ئاسوودەى بكات . خواى گەورە لە پئى پاست لامان نەدات .

دايكم لە خەودا بىنى

دواى شووكرىدن دايكم لە خەودا بىنى . پىم وت :

- چۆنى دايەگيان ؟
- زۆر باشم كچە شىرىنەكم . من و كاكت زۆر باشىن ، بەلام ھىچ ھەوالىكمان لە باوكت نىيە .

ترسى خۆم خستەپوو و لە دايكم پرسى :

- دايە ! لەوى چى لە تاوانباران دەكەن ؟
- دايكم ەك ئەوھى زۆر باش بزانىت چىم دەوئەت ەللامى دامەوھ :
- مەترسە كچم . ھىچ بەندەيەك بى تاوان نىيە . خواى گەورە پەحم دەكات بەو كەسانەى تۆبە دەكەن و تاوانەكانيان دووبارە ناكەنەوھ . سۆز

و به زهیی ئه و زاته هه موو شتیکی گرتوو هته وه . له په حمه تی خوا بیثومید
مه به . به رده وام به له سه به ندایه تی و تۆبه ی خۆت . زۆر بێرت ده که یین .
لێره جێمان بۆ تۆ داناوه چاوه پێت ده که یین .

به ئاگا هاته وه ... به ئی ... ده بیته خۆم ئاماده بکه م بۆ ئه و مردنه ی
هه موو کاتی که ئه گه ری ئه وه ی هه یه پێم پێ بگریت . ئه گه ر به بی ئاماده یی
پێمان پێ بگریت ، زۆر په شیمان ده بینه وه . ئه وه گه رانه وه و قه ره بووی
نییه !

خوا ی گه وره هه موومان له و به ندانه بگریت که پێش مردن خۆیان بۆ
ئاماده کردوه ! به مانکاته به نده یه کی شایسته ی خۆی ! !

خوا یه گیان ! په حم به گه نه کهان بکه یت نه بنه قوربانیی و دوو چاری
ئه وه هه لانه نه بن که من تووشی بووم ! عه قل و هه ستییان پێ ببه خشه
تا وه کو خۆیان نه خه نه ئاگره وه . ! هاو وینه ی که سانی چاکه خوازی وه ک
په وره هاجه رو کاک یوسف زیاده که ! ... ئامین ...

پیرست

- پیشه کی نووسەر..... ۵
- تەلەفونئیکی پر نهینی..... ۷
- بەشی یەكەم..... ۱۱
- كە چارم كرده وه یەكەم شتێك بینیم گریانی دایکم بوو..... ۱۳
- بەشی دووهم..... ۲۷
- دایك و كچ بە تەنیا مابووینە وه، تاكه دزستمان پووهر هاجەر بوو..... ۲۹
- بەشی سێهەم..... ۴۱
- لە پێتئاو خەیاڵەکانی هەرزەبیمدا هیچ نەمایە وه نەیکە مه قوریانی..... ۴۳
- بەشی چوارەم..... ۶۷
- ئیتەر وه ك جەستە یەکی بێ گیان وابووم..... ۶۹
- بەشی پێنجەم..... ۸۳
- ئەو پۆژە ی ژیا نەمی گۆری..... ۸۵
- بەشی شەشەم..... ۱۵۷
- سەرم برده سوچده، و دەستم کرد بە گریان..... ۱۵۹
- بەشی حەوتەم..... ۱۶۷
- لە کاتیکی چاوه پواننه کراودا، پووداویکی باوه پیتنه کراو پوویدا..... ۱۶۹
- پیرست..... ۱۷۷

SEVDA

Bir gençlik dramı

HALİT ERTUĞRUL

سېڦدا، باس له ژيانې كچېكې لاو دهكات كه بهدواى خه ياله
ئهرخه وانيه كانى گه نجيدا ويّله و سهر له كۆلانه تاريك و بن
بهسته كان دهردهكات. زنجيره ي پووداوه كان هيّنده
سهرسوپه يّنه ر و كاريگه رن كه مړؤ له خوى ده پرسيت "ئاخر
تا ئه ورا ده يه ش؟! "

سېڦدا، ئاويّنه ي ژيانه له ناو دنيای سهرنچراكيش و پر
ئهنديشه ي گه نجانى ئه م سهرده مه دا.
له لاپه ره كانيدا هه موو لاويك چه ند ديمه نيك له ژيانى خوى به دى
دهكات.

هر به سهرهاتيك كه له م كتيبه دا دهخويّنه وه، پووداويكي
په ندئاميزتان نيشان ده دات و يارمه تيتان ده دات بهخوتاندا
بچه وه. له هه مووشى گرنگتر، واتان ليديت به په روشيه وه
ساتيك خيراتر پيشنيارى ئه م كتيبه بكن بؤ دوستان و
هاوپيانتان.

بؤ ئه و دلانه ي بهرگه ده گرن...

ISBN 0-0133-0000-8

9 780013 300007

نرخى (۳۰۰۰) ديناره

ناوندد رگه باندي ئارا

ARA Media Center
ara.m@hotmail.com

